ص

ص ‹صَاد›: ئەرەب ئېلىپبەسىنىڭ 14 ـ ھەرپى بولۇپ، ئەبجەد ھېسابىدا «90»نى كۆرسىتىدۇ.

صَابَ يَصُوبُ صَوْبًا وَ صَيْبُوبَةً السَّهْمُ نَحْوَ الْغَرَضِ: ئوق دەل جايىغا تەگدى، نىشانغا تەگدى.

صَابَتِ السَّمَاءُ الْأَرْضَ: يامغۇر ياغدى.

صَابَ الشَّيْءُ: نەرسە ئۆيغۇن بولدى.

صَابَتْ بِقُرٍّ: بالا ياغدى.

صَابِئٌ ج صَابِئُونَ: سابىئە دىنىدىكى ئادەم، يۇلتۇزغا چوقۇنغۇچى ئادەم.

﴿إِنَّ الَّذِيْنَ آمَنُوا وَالَّذِيْنَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِيْنَ﴾ ‹قرآن›: شۈبھىسىزكى، يەھۇدىيلار، ناسارالار ۋە يۇلتۇزلارغا چوقۇنغۇچىلار.

صَابِئَةٌ: سابىئە دىنى (يۇلتۇزغا چوقۇنىدىغان دىن).

صَابَةٌ ج صَابَاتٌ: بالايىئاپەت؛ دۆت.

صَابَحَ يُصَابِحُ مُصَابَحَةً: ئەتىگەندە زىيارەت قىلدى، ئەتىگەندە كۆرۈشتى، ئۇچراشتى.

صَابِحٌ: تازا، يېڭى، يېڭىچە.

صَابَرَ يُصَابِرُ مُصَابَرَةً: ئۆزىنى تۇتۇۋالدى.

﴿يَاأَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا﴾ ‹قرآن›: ئى مۆئمىنلەر! تائەت-ئىبادەتنىڭ مۇشەققەتلىرىگە ۋە سىلەرگە يەتكەن ئېغىرچىلىقلارغا سەۋر قىلىڭلار، دۈشمەنلەرگە زىيادە چىداملىق بولۇڭلار.

صَابِرٌ: سەۋر قىلغۇچى، چىداملىق.

أَبُو صَابِرٍ: تۆز.

صَابِغٌ: بوياقچى، سىرچى؛ كاززاپ، ساختىپەز.

صَابُورِيَّةٌ ج صَابُورِيَّاتٌ وَ صَوَابِيْرُ: قومۇش سېۋەت.

صَابُونٌ الواحدة صَابُونَةٌ ج صَابُونَاتٌ: سوپۇن.

صَابُوْنُ الْوَجْهِ: يۈز سوپۇنى.

صَابُونٌ عِطْرِيٌّ: ئەتىر سوپۇن.

صَابُونٌ عَادِيٌّ: ئادەتتىكى سوپۇن.

صَابُوْنُ الثِّيَابِ: كىر سوپۇنى.

صَابُونٌ لِلْغَسِيْلِ: كىر سوپۇنى.

صَابُونٌ سَائِلٌ: سۇيۇق سوپۇن.

صَابُونٌ طِبِّيٌّ: دورىلىق سوپۇن.

صَابُونَةُ الرِّجْلِ: لىپەك.

صَابُونِيٌّ: سوپۇنغا ئوخشاش، سوپۇن خاراكتېرلىك؛ سوپۇنچى.

صَابِيَةٌ: شەرقىي شىمال شامىلى.

صَاتَ يَصُوتُ صَوْتًا: تەلەپپۇز قىلدى، تاۋۇش چىقاردى؛ توۋلىدى، ۋارقىرىدى؛ ئاۋاز بەردى.

صَاتَ عَلَى جَانِبٍ: ... تەرەپكە ئاۋاز بەردى.

صَاتَ الْجَرَسُ: قوڭغۇراق جاراڭلىدى.

صَاجٌ: تاختا تۆمۈر، پارچە تۆمۈر، تۆمۈر پارچىسى.

صَاحَ يَصُوحُ صَوْحًا: ياردى، تىلدى، پارچىلىدى.

صَاحَ يَصِيْحُ صَيْحًا وَ صَيْحَةً وَ صِيَاحًا وَ صَيَحَانًا: توۋلىدى، ۋارقىرىدى، ئاۋازلىق ۋارقىرىدى.

صَاحَ عَلَيْهِ: كايىدى، سۆكتى.

صَاحَ الدِّيْكُ: خوراز چىللىدى.

صَاحَ الشَّخْصُ بِهِ: ئۇنى چاقىردى.

صَاحَ الرَّاعِي بِكَلْبِهِ: پادىچى ئىتىنى چاقىردى.

صَاحَبَتِ الْأُمّ عَلَى إِبْنِهَا: ئانا ئوغلىغا ۋارقىرىدى.

صِيحَ بِهِ: چۆچۈدى.

صِيحَ فِيهِمْ: ھالاك بولدى.

صَاحَبَ يُصَاحِبُ مُصَاحَبَةً: ھەمراھ بولدى، سۆھبەتلەشتى، بىللە بولدى.

صَاحَبَهُ: دوست تۇتتى، مۇناسىۋەتلەشتى.

﴿قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي﴾ «قرآن»: مۇسا ئېيتتى: بۇنىڭدىن كېيىن، يەنە سەندىن بىرەر ئىش توغرۇلۇق سورىسام، (يەنى، قىلغان ئىشىڭغا ئېتىراز بىلدۈرسەم)، مېنى ئۆزۈڭگە ھەمراھ قىلمىغىن.

صَاحَبَ الْمَرْأَةَ: ئاشنا تۇتتى.

صَاحَبَ الْمُغَنِّي: ناخشىچى تەڭكەش قىلدى.

صَاحَبَ الشَّيْءَ: ئورۇنۋالدى.

صَاحِبٌ ج أَصْحَابٌ وَ صَحْبٌ و صُحْبَةٌ وَ صِحَابٌ وَ صُحْبَانٌ وَ صَحَابَةٌ جج أَصَاحِيبُ: دوست، ھەمراھ، خىزمەتداش، بۇرادەر؛ ئىگە.

صَاحِبُ الْبَلَدِ: ھاكىم، شەھەر باشلىقى.

﴿وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ﴾ «قرآن»: ... يىراق قوشنىغا، ياندىكى ھەمراھقا (يەنى، سەپەرداشقا، ساۋاقداشقا) ... ياخشىلىق قىلىڭلار.

صَاحِبُ الطَّلَبِ: تەلەپ قىلغۇچى، ئىلتىماس قىلغۇچى.

صَاحِبُ الدَّيْنِ: قەرز بەرگۈچى، قەرز ئىگىسى.

صَاحِبُ الشَّكْوَى: مۇراجىئەت قىلغۇچى، ئەرز قىلغۇچى.

صَاحِبُ الْفِكْرِ: ئەقىل كۆرسەتكۈچى.

صَاحِبُ الْجَلَالَةِ وَ صَاحِبُ الْعَظَمَةِ: ئالىيلىرى (پادىشاھ، سۇلتان، خانلارغا قارىتا ئېيتىلىدۇ).

صَاحِبُ الْفَخَامَةِ: ئالىيلىرى (پرېزىدېنت ۋە دۆلەت رەئىسلىرىگە قارىتا ئېيتىلىدۇ).

صَاحِبُ السُّمُوِّ الْمَلَكِيِّ: ئالىيلىرى (ۋەلىئەھدىگە قارىتا ئېيتىلىدۇ).

صَاحِبُ الْمَعَالِي: جانابلىرى (مىنىستىر، ۋەزىرلەرگە قارىتا ئېيتىلىدۇ).

صَاحِبُ السَّعَادَةِ: جانابلىرى (كونسۇلغا قارىتا ئېيتىلىدۇ).

صَاحِبُ السَّمَاحَةِ: جانابلىرى (باش مۇپتىغا قارىتا ئېيتىلىدۇ).

صَاحِبُ الْفَضِيلَةِ: ھەزرەتلىرى (جامئۇلئەزھەرنىڭ شەيخى ۋە دىنىي ئالىملارغا قارىتا ئېيتىلىدۇ).

صَاحِبُ الْقَدَاسَةِ: (پاپىغا قارىتا ئېيتىلىدۇ).

صَاحِبُ الْغِبْطَةِ: (پوپقا قارىتا ئېيتىلىدۇ).

صَاحِبُ الْأَطْيَانِ: يەر ئىگىسى، خوجايىن.

صَاحِبُ الْأَمْلَاكِ: مۈلۈكدار.

صَاحِبُ الْأَعْمَالِ: كارخانىچى.

صَاحِبُ الْحِرْفَةِ: قول ھۈنەرۋەن، قول سانائەتچى.

صَاحِبُ التَّرْجَمَةِ: تەرجىمىھال ئىگىسى.

صَاحِبُ الْحَلِّ وَالْعَقْدِ: ئالىي ھاكىمىيەت دائىرىلىرى.

صَاحِبُ التَّوْقِيعِ: ئىمزا قويغۇچى.

صَاحِبُ الْكِتَابِ: ئاپتور، يازغۇچى.

صَاحِبُهُ فِي الدِّرَاسَةِ: ساۋاقداش.

صَاحِبُهُ فِي الْيُسْرِ وَالْعُسْرِ: جاپا-مۇشەققەتتە بىللە بولغۇچى ھەمراھ.

صَاحِبُ الْحُوتِ: يۇنۇس ئەلەيھىسسالام.

يَا صَاحِ — يَا صَاحِبُ: دوستۇم، بۇرادەر.

أَصْحَابُ الْمَذَاهِبِ الْفَلْسَفِيَّةِ: پەلسەپىگە ئاساسلانغۇچىلار.

صَاحِبَةٌ ج صَاحِبَاتٌ وَ صَوَاحِبُ: ئايال خوجايىن، رەپىقە، خوتۇن.

﴿أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ﴾ «قرآن»:

ئاللاھنىڭ خوتۇنى يوق تۇرسا، قانداقمۇ بالىسى بولسۇن؟

صَاحَةٌ: تاقىر يەر، قاقاس يەر.

صَاحٍ: ئويچۇق، سۈزۈك، ساللىن.

جَوٌّ صَاحٍ: ئوچۇق ھاۋا.

صَاحٍ ج صَاحُونَ م صَاحِيَةٌ ج صَاحِيَاتٌ وَ صَوَائِحُ: ئويغاق، سەگەك، ھوشىغا كەلگۈچى، بىدار.

صَاخَ يَصُوخُ صَوْخًا فِي الْأَرْضِ: يەرگە پېتىپ كەتتى، كىرىپ كەتتى.

صَاخِبٌ: ۋاراڭ - چۇرۇڭ قىلغۇچى.

تَدَخُّلُ النُّوَّابِ صَاخِبٌ: پارلامېنت ئەزالىرىنىڭ چۇقان سېلىشى خالاس.

مُظَاهَرَةٌ صَاخِبَةٌ: ۋاراڭ - چۇرۇڭلۇق نامايىش.

صَاخَّةٌ: قاتتىق ئاۋاز، پارتلىتىش ئاۋازى.

اَلصَّاخَّةُ: قىيامەت كۈنى چېلىنىدىغان ئىككىنچى سۇر.

﴿فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ﴾ ‹قرآن›: (قىيامەتنىڭ قۇلاقنى گاس قىلغۇدەك قاتتىق ئاۋازى كەلگەن چاغدا (ھەممە ئادەم ئۆز ھالى بىلەن بولۇپ كېتىدۇ).

صَادَ يَصِيدُ صَيْدًا: ئوۋ قىلدى، ئوۋ ئوۋلىدى، ھىيلە بىلەن تۇتۇۋالدى.

صَادَ سَمَكًا: بېلىق تۇتتى.

صَادَ بِفَخٍّ: قىسماق بىلەن تۇتتى.

صَادَ الطَّيْرَ: قۇشنى تۇتۇۋالدى.

صَادِحٌ ج صُدَّحٌ وَ صُدَّاحٌ وَ صَدَحَةٌ: ناخشىچى، غەزەلچى.

هُوَ الصَّادِحُ الْأَوَّلُ فِي الْفِرْقَةِ الْمُوسِيقِيَّةِ: مۇزىكا ئەترىتىدە ئۇ بىرىنچى دەرىجىلىك ناخشىچى.

صَادَرَ يُصَادِرُ مُصَادَرَةً الْمَالَ: مالنى مۇسادىرە قىلدى.

صَادَرَ الْحُقُوقَ: ھوقۇقىدىن مەھرۇم قىلدى، ھوقۇقىنى تارتىۋالدى.

صَادَرَ إِجْتِمَاعًا: يىغىننى ياپتى.

صَادَرَ لَهُ: قارشى چىقتى، توسقۇنلۇق قىلدى، ئېتىراز بىلدۈردى، نارازىلىق بىلدۈردى.

صَادَرَتِ الدَّوْلَةُ الشَّيْءَ: دۆلەت مۇسادىرە قىلدى.

صَادِرٌ: ئېكسپورت قىلغۇچى.

قَرَارٌ صَادِرٌ فِي ....: ... دا قارار چىقىرىلغان.

صَادِرٌ عَنْ: پەيدا قىلغۇچى.

مُتَاجِرٌ صَادِرَةٌ: ئېكسپورتماللار.

كِتَابٌ صَادِرٌ فِي الْمَغْرِبِ: ماراكەشتە چىققان كىتاب.

سَيُنْشَرُ الْمَقَالُ فِي عَدَدٍ صَادِرٍ: ماقالە چىقىۋاتقان ساندا ئېلان قىلىنىدۇ.

مَا لَهُ صَادِرٌ وَلَا وَارِدٌ: ئۇنىڭ ھېچنېمىسى يوق.

أَوَامِرُ صَادِرَةٌ عَنْ رِئَاسَةِ الْجُمْهُورِيَّةِ: دۆلەت باشلىقىدىن چۈشكەن بۇيرۇق.

شِرْكَةُ الصَّادِرَاتِ وَالْوَارِدَاتِ: ئېكسپورت - ئىمپورت شىركىتى.

الصَّادِرَاتُ وَالْوَارِدَاتُ: ئىمپورت - ئېكسپورت تاۋارلىرى.

صَادَفَ يُصَادِفُ مُصَادَفَةً: تۇساتتىنلا يۈز بەردى.

صَادَفَ أَنْ قَابَلْتُهُ: ئۇنىڭ بىلەن تاساددىپى ئۇچرىشىپ قالدىم.

صَادَفَ الرَّأْيُ مَحَلَّهُ: پىكىر ئۆز جايىغا چۈشتى.

صَادَفَ أَنْ وَجَدَ أُمَّهُ مُسْتَيْقِظَةً: ئانىسىنىڭ ئويغاقلىقىغا توغرا كېلىپ قالدى.

صَادَقَ عَلَى الشَّيْءِ: قوشۇلدى.

صَادَقَ يُصَادِقُ مُصَادَقَةً: دوستلاشتى، دوستانە مۇئامىلىدە بولۇشتى.

صَادَقَهُ عَلَى الْأَمْرِ: ماقۇل بولدى، قوشۇلدى، رازى بولۇشتى.

صَادَقَ عَلَى الْمُعَاهَدَةِ: توختامنى تەستىقلىدى، تەستىق سالدى.

صَادِقٌ ج صَادِقُونَ: راستچىل، ھەقىقىي، سادىق، سەمىمىي.

﴿وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ‹قرآن›: يۇسۇفنىڭ كۆڭلىكى ئارقىسىدىن يىرتىلغان بولسا، ئۇنىڭ سۆزى يالغان، يۇسۇفنىڭ سۆزى راست.

صَادِقُ الْحُكْمِ: توغرا ھۆكۈم چىقارغۇچى.

فَجْرٌ صَادِقٌ: سۇبھى سادىق (تاڭ يورۇغاندا ئۇپۇقتا كۆرۈلىدىغان ئاقلىق).

مُقَاوَمَةٌ صَادِقَةٌ: قاتتىق قارشىلىق.

نِيَّةٌ صَادِقَةٌ: چىن نىيەت، سەمىمىي نىيەت.

نُصُوصٌ صَادِقَةٌ: راست ئوچۇق بەلگىلىمىلەر.

صَادَمَ يُصَادِمُ مُصَادَمَةً: ئۇرۇلدى، سوقۇلدى؛ ئۇرۇۋەتتى، سوقۇۋەتتى.

صَادَمَ الْقِطَارُ الشَّاحِنَةَ: پويىز ماشىنىغا سوقۇلۇپ كەتتى.

يُصَادِمُهُ فِي آرَائِهِ كُلَّ مَرَّةٍ: ھەر قېتىم ئۇنىڭ پىكرى قارشىلىققا ئۇچرايدۇ.

صَادٍ ج صَادُونَ م صَادِيَةٌ ج صَوَادٍ ج صَادِيَاتٌ: ئۇسسۇز، چاڭقاپ كەتكەن ئادەم، چاڭقاق.

صَارَ يَصِيرُ صَيْرًا وَ صَيْرُورَةً وَ مَصِيرًا: ئۆزگەردى، ئايلاندى؛ پەيدا بولدى، كېلىپ چىقتى.

صَارَ لَهُ كَذَا: باشقا كەلدى، باشقا چۈشتى.

صَارَ يَفْعَلُ كَذَا: قىلىشقا باشلىدى، قىلىشقا كىرىشىپ كەتتى.

صَارَ يَمْشِي: مېڭىشقا باشلىدى.

صَارَ إِلَى كَذَا: ئاخىرلاشتى، ئاخىرىغا يەتتى.

صَارَ بِهِ إِلَى كَذَا: سەۋەب بولدى، ئېلىپ كەلدى.

﴿أَلَا إِلَى اللهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ﴾ ‹قرآن›: بىلىڭلاركى، ھەممە ئىش ئاللاھقا قايتىدۇ.

«لَقَدْ رَمَدَتْ حَتَّى ظَنَنْتُ بِأَنَّنِي بِلَا مِرْيَةٍ دَاءٍ إِلَى الْقَبْرِ صَائِرُ»: كۆزۈم ئاجايىپ ئاغرىۋاتىدۇ، بەزىدە تېخى ساقىيالماي ئۆلۈپ كېتەرمەنمۇ دەپ گۇمان قىلىپمۇ قالىمەن.

صَارَ الشَّيْءُ: يۈز بەردى.

صَارَ مَا تَوَقَّعْتُهُ: مېنىڭ كۈتكىنىمدەك بولدى.

صَارَ يَصُورُ صَوْرًا الشَّيْءَ: نەرسىنى ئۈزۈپ تاشلىدى.

صَارَ الرَّجُلُ: كىشى تولۇلدى.

﴿قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ﴾ ‹قرآن›: ئاللاھتائالا ئېيتتى: قۇشتىن تۆتنى ئالغىن، ئۇلارنى ئۆزۈڭگە تويلىغىن، (يەنى ئۇلارنى پارچىلاپ، گۆشلىرى بىلەن پەيلىرىنى ئارىلاشتۇرغىن).

صَارَ يَصِيرُ صَيْرًا: كېسىپ تاشلىدى، ئۈزۈۋەتتى.

صَارَ الْهِلَالُ بَدْرًا: يېڭى ئاي تولۇن ئاي بولدى.

صَارَحَ يُصَارِحُ مُصَارَحَةً: ئېتىراپ قىلدى، تونۇدى.

صَارَحَهُ: ئىجازەت بەردى، جاۋاب بەردى؛ رۇخسەت قىلدى، ئىجازەتنامە بەردى.

صَارَحَهَا بِحُبِّهِ: (ئوغۇل قىزنى) سۆيىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

صَارَحَهُ بِمَا فِي نَفْسِهِ: كۆڭلىدىكىنى ئاشكارىلىدى.

يُصَارِحُ صَدِيقَهُ فِي كُلِّ أَمْرٍ: ئۇ دوستىغا ھەممە ئىشتا كۆڭلىدىكىنى دەيدۇ.

صَارِخٌ: خوراز؛ قۇتقۇزۇشىنى تەلەپ قىلىپ چاقىرغان ئاۋاز.

لَوْنٌ صَارِخٌ: ئوچۇق رەڭ.

صَارِخَةٌ: ياردەمگە چاقىرغان ئاۋاز، ئىڭرىغان ئاۋاز.

صَارَعَ يُصَارِعُ مُصَارَعَةً: ئېلىشتى، تۇتۇشتى.

صَارِمٌ ج صَوَارِمُ وَ صُرُومٌ: ئۆتكۈر، ئىتتىك، كەسكىن، قەتئىي؛ كەسكۈچى، ئۈزگۈچى.

سَيْفٌ صَارِمٌ: ئۆتكۈر قىلىچ.

إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ: ئەگەر (مېۋىلەرنى) ئۈزمەكچى بولساڭلار...

صَارِمٌ ج صُرَّمٌ: قەتئىي، ئۆتكۈر.

رَجُلٌ صَارِمٌ: كەسكىن ئادەم.

كَلِمَةٌ بِلَهْجَةٍ صَارِمَةٍ: كەسكىن تەلەپپۇزدا قىلىنغان سۆز.

صَارُوجٌ: گەج.

صَارُوخٌ ج صَوَارِيخُ: راكېتا؛ پوجاڭزا؛ سىگنال ئوق، ساليوت.

صَارُوخٌ مُضَادٌّ لِلطَّائِرَاتِ: ئايروپىلانغا ئاتىدىغان راكېتا.

صَارُوخُ الْمَرْكَبَةِ الْفَضَائِيَّةِ: ئالەم كېمىسى راكېتاسى.

صَارُوخُ إِشَارَةٍ: بەلگە راكېتا.

صَارُوخُ الْمَيْدَانِ: دالاغا قويۇپ بېرىلىدىغان راكېتا.

صَارُوخٌ بَعِيدُ الْمَدَى: يىراق مۇساپىلىك راكېتا.

صَارُوخٌ فَضَائِيٌّ: ئالەمگە قويۇپ بېرىلىدىغان راكېتا.

صَارُوخٌ قَمَرِيٌّ: ئايغا قويۇپ بېرىلىدىغان راكېتا.

صَارُوخٌ مُتَعَدِّدُ السِّبْطَانَاتِ: كۆپ ستۇۋوللۇق راكېتا.

صَارُوخٌ مُتَعَدِّدُ الْمَرَاحِلِ: كۆپ ئۆتكەللىك راكېتا.

صَارُوخٌ مُضَادٌّ لِلدَّبَّابَاتِ: تانكىغا قارشى راكېتا.

صَارُوخٌ مُضَادٌّ لِلْغَوَّاصَاتِ: سۇ ئاستى كېمىسىگە قارشى راكېتا.

صَارُوخٌ مُضِيءٌ: يورۇتقۇچ راكېتا.

صَارُوخٌ مُوَجَّهٌ: باشقۇرۇلىدىغان بومبا.

صَوَارِيخُ عَابِرَةٌ لِلْقَارَّاتِ: قىتئەلەر ئارا ئۇچىدىغان راكېتا.

صَوَارِيخُ نَوَوِيَّةٌ: ئاتوم راكېتاسى.

أُطْلِقَتِ الصَّوَارِيخُ لَيْلًا بِمُنَاسَبَةِ الْعِيدِ الْوَطَنِيِّ: دۆلەت بايرىمى مۇناسىۋىتى بىلەن كېچىدە ساليۇتلار ئېتىلدى.

صَارُوخَةٌ: تورپېدا، سۇ مىناسى.

صَارُوخِيٌّ: راكېتانىلىك، راكېتالىق.

مَحَطَّةٌ صَارُوخِيَّةٌ: راكېتا ئىستانسىسى.

أُسْتُعْمِلَتِ الْقَنَابِلُ الصَّارُوخِيَّةُ: راكېتا بومبىلىرى ئىشلىتىلدى.

بُنْدُقِيَّةٌ صَارُوخِيَّةٌ: تانكىغا قارشى راكېتا، كاتيۇشا.

قُنْبُلَةٌ صَارُوخِيَّةٌ: راكېتا، بومبا.

صَارُورٌ: سالتاك، بويتاق.

صَارُورِيٌّ: سالتاك، بويتاق.

صَارٍ ج صُرَّاءٌ وَ صَرَارِيٌّ وَ صَرَارِيُّونَ: كېمىچى، ماتروس.

صَارِيُ الْمَرْكَبِ ج صَوَارٍ: ماچتا، يەلكەن خادىسى.

صَارِيُ الْعَلَمِ: بايراق خادىسى.

اَلصَّارِيَةُ: سۇيى ئۇزۇن تۇرۇپ سېسىپ كەتكەن قۇدۇق.

صَارِيَةُ بَثٍّ تِلْفِزْيُونِي: تېلېۋىزىيە يەتكۈزۈپ بېرىش ئانتېننىسى.

صَاعَ يَصُوعُ صَوْعًا الْحَبَّ: ئاشلىقنى ئۆلچىدى.

صَاعَ يَصِيعُ صَيْعًا الْغَنَمَ: قوينى بۆلۈۋەتتى، تارقىتىۋەتتى.

صَاعٌ . صَاعَةٌ: ئويۇن مەيدانى.

رَدَّ لَهُ صَاعًا بِصَاعٍ: بىرگە بىر قىلدى (مۇشتقا مۇشت بەردى).

رَدَّ لَهُ الصَّاعَ صَاعَيْنِ: بىرگە ئىككىنى قايتۇردى (بىر مۇشتقا ئىككى مۇشت قايتۇردى).

صَاعِدٌ ج صُعَّدٌ: يۇقىرى ئۆرلىگۈچى، كۆتۈرۈلگۈچى، ئالغا باسقۇچى.

فَصَاعِدًا: يۇقىرىدا، ئۈستىدە، ئالدىدا.

مِنَ الْآنِ فَصَاعِدًا: ھازىردىن باشلاپ.

صَاعِدٌ ج صَوَاعِدُ:تەلەيلىك، بەختلىك.

الشَّبَابُ الصَّاعِدُ: تەلەيلىك يىگىت.

اَلرَّاعِي صَاعِدٌ إِلَى الْجَبَلِ: پادىچى تاغقا چىقماقتا.

صَاعَرَ يُصَاعِرُ مُصَاعَرَةً خَدَّهُ: تەلەتىنى سەت كۆرسەتتى.

صَاعِقَةٌ ج صَوَاعِقُ: چاقماق، چېقىن.

مَانِعَةُ الصَّوَاعِقِ: چاقماق قايتۇرغۇچى.

﴿فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ «قرآن»

ئـۇلار پەرۋەردىگارىنىڭ ئەمرىگە قارشى چىقتى. ئۇلارنى چاقماق ھالاك قىلدى.

قُوَّاتُ الصَّاعِقَةِ: تېز ھەرىكەتچان قوشۇن.

صَاغَ يَصُوغُ صِيغَةً وَ صِيَاغَةً الشَّيْءَ: نەرسىنى ئېرىتىپ قۇيدى.

صَاغَ الذَّهَبَ: ئالتۇننى زىننەت بۇيۇمى قىلىپ ياسىدى.

صَاغَ مِنَ النُّحَاسِ حَنَفِيَّةً: مىستىن جۈمەك قۇيدى.

صَاغَ يَصُوغُ صَوْغًا الشَّيْءَ: شەكىللەندۈردى، تۈزدى.

صَاغَ الْخَاتَمَ: ئۈزۈك سالدى.

صَاغَ الْكَلِمَةَ: سۆز ياسىدى، قۇراشتۇردى.

صَاغَ مُذَكِّرَةً: نوتا تېكىستى تەييارلىدى.

صَاغَ كَلَامًا: سۆزنى ئويدۇرۇپ چىقاردى، توقۇدى.

صَاغَ أَلْحَانَهُ عَلَى أَوْزَانٍ عَتِيقَةٍ: كونا رىتىم بويىچە ئاھاڭ ئىجاد قىلدى.

صَاغَهُ اللّٰهُ: ئۇنى ئاللاھ ياراتتى.

فُلَانٌ مِنْ صَاغَةِ الْكَلَامِ: پالانى سۆز ئۇستىلىرىدىندۇر.

صَاغِرٌ ج صَغَرَةٌ وَ صَاغِرُونَ: خارلىنىپ رازى بولغۇچى ئادەم.

﴿وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ ‹قرآن›: ئۇلارنى يۇرتىدىن خار، كەمسىتىلگەن ھالدا چوقۇم چىقىرىۋېتىمىز.

مُنَافِقٌ صَاغِرٌ: پەس مۇناپىق.

صَاغٍ ج صَاغُونَ: كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلىغۇچى، دىققەت بىلەن تىڭشىغۇچى، ھوشيار، ئېھتىياتچان.

وَجَدَ لِكَلَامِهِ أَتْبَاعًا صَاغِينَ: ئۇنىڭ سۆزىگە قۇلاق سېلىپ ئەگەشكۈچىلەرنى بايقىدى.

كُلِّي آذَانٌ صَاغِيَةٌ: قۇلىقىم سەندە، ھەممىنى ئاڭلاۋاتىمەن.

صَافَ يَصُوفُ صَوْفًا الْكَبْشُ: قوشقار يۇڭلۇق بولدى.

صَافَ يَصِيفُ صَيْفًا بِالْمَكَانِ: مەلۇم جايدا يازلىدى، يازنى ئۆتكۈزدى.

صَافَ الْيَوْمُ: بۈگۈن ئىسسىق قاتتىق بولدى.

صَافَ الْمَطَرُ الْأَرْضَ: ياز يامغۇرى ياغدى.

صَافَ عَنِ الشَّيْءِ: بۇرۇلۇپ كەتتى.

صَافَ السَّهْمُ عَنِ الْهَدَفِ: ئوق نىشانغا تەگمىدى.

صَافَ الزَّمَانُ أَمْ شَتَا: ھەمىشە، ھەر ۋاقىت.

صَافَحَ يُصَافِحُ مُصَافَحَةً: قول ئېلىشتى، قول ئېلىشىپ سالاملاشتى.

صَافَحَ الْوَزِيرُ الْمُوَظَّفِينَ: ۋەزىر خىزمەتچىلەر بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرۈشتى.

صَافَحَ سَمْعَهُ: (گەپ) قۇلىقىغا يەتتى.

صَافِرٌ: پۇشتەك چالغۇچى.

صَافَّةٌ ج صَافَّاتٌ وَ صَوَافٌّ: قەددىمىنى تەكشى ئالدىغان تۆگە.

طَيْرٌ صَوَافٌّ: قانات قاقماي ئۇچقان قۇش.

﴿فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا صَوَافَّ﴾ ‹قرآن›: تۆگىلەرنى قاتار قىلىپ تۇرغۇزۇپ (يەنى، ئۇلارنىڭ ئالدى سول پۇتىنى باغلاپ، ئۈچ پۇتى بىلەن تۇرغۇزۇپ، بوغۇزلىغىنىڭلاردا)، ئاللاھتائالانىڭ ئىسمىنى تىلغا ئېلىڭلار، (يەنى بىسمىللا دەڭلار).

اَلصَّافَّاتُ: پەرىشتىلەر؛ «قۇرئان كەرىم» نىڭ بىر سۈرىسى.

﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا﴾ ‹قرآن›: سەپ-سەپ بولۇپ تۇرغان قوشۇن بىلەن قەسەمكى.

صَافِنٌ ج صَافِنَاتٌ وَ صَوَافِنُ وَ صُفُونٌ: كۆك تومۇر، ۋىنا؛ ۋىنا ئۆسمىسى.

جَوَادٌ صَافِنٌ: نەسىللىك ئات، ئېسىل ئات.

صَافُورَةٌ: دۇدۇك، پۇشتەك.

صَافَى يُصَافِي مُصَافَاةً: ساداقەتلىك بىلدۈردى.

صَافَةُ: دوستلاشتى، سىرداشتى.

صَافَاهُ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ: راھەتتە ۋە جاپادا بىللە بولدى.

صَافٍ: سۈزۈك، ساپ، پاكىز؛ ساپ ئېغىرلىق.

هُوَ صَافِي النِّيَّةِ: سەممىي، ساپ دىل، ئاق كۆڭۈل.

صَافِي الرِّبْحِ: ساپ پايدا.

صَافِي الْإِيْرَادِ: ساپ كىرىم، ساپ دارامەت.

مَاءٌ صَافٍ: سۈزۈك سۇ.

اَلدَّخْلُ الصَّافِي: ساپ كىرىم.

يُحَقِّقُ دَخْلًا صَافِيًا عَالِيًا: يۇقىرى ساپ كىرىمنى ئاشۇردى.

اَلْوَزْنُ الصَّافِي: ساپ ئېغىرلىق.

اَلْوَزْنُ الصَّافِي لِلْبُرْتُقَالِ خَمْسُونَ كِيلُوغِرَامًا: ئاپېلسىننىڭ ساپ ئېغىرلىقى 50 كىلوگرام.

صَاقَبَ يُصَاقِبُ مُصَاقَبَةً: يېقىنلاشتى.

صَاقِرَةٌ ج صَوَاقِرُ: بالايىئاپەت.

أَصَابَتْهُمْ صَاقِرَةٌ: ئۇلارغا بالا-قازا يەتتى.

صَاقِعٌ: يالغانچى.

صَاقِنٌ: پەخەس بول.

صَاقُورٌ ج صَوَاقِيرُ: جوتۇ، بازغان.

صَاقُورَةٌ: باش سۆڭىكىنىڭ ئىچكى يۇقىرى قىسمى.

صَالَ يَصُولُ صَوْلًا وَ صَوْلَةً عَلَيْهِ: سەكرىدى.

صَالَ يَصُولُ صَوْلًا وَصِيَالَةً وَ صَالًا وَ صُؤُولًا وَ صَيَلَانًا وَ مَصَالَةً: زەربە بەردى، شىددەت بىلەن ھۇجۇم قىلدى؛ لاۋۇلداپ كۆيدى.

فُلَانٌ يَصُولُ وَيَجُولُ: خالىغىنىنى توسالغۇسىز بىلدۈرىدۇ.

صَالِبٌ: بەزگەك.

صَالَةٌ ج صَالَاتٌ: زال، مېھمانخانا، قوبۇلخانا.

صَالَحَ يُصَالِحُ مُصَالَحَةً: سۈلھى قىلدى، ئەپلەشتى.

صَالَةُ الْإِنْتِظَارِ: كۈتۈش زالى.

صَالَةُ عَرْضٍ: كۆرگەزمە زالى.

صَالَحَهُ عَلَى مَا تَبْقَى فِي ذِمَّتِهِ مِنْ دَيْنٍ: ئۇنىڭ گەدىنىدە قالغان قەرزنى سۈلھى قىلىشتى.

صَالِحٌ ج صَالِحُونَ وَ صُلَّاحٌ: ياخشى، ئوبدان، مۇۋاپىق.

صَالِحٌ لِلْمُرُورِ: مېڭىشقا قۇلايلىق.

أَصْبَحَ صَالِحًا: ئۇيغۇن كەلدى.

صَالِحٌ ج صَوَالِحُ: مەنپەئەت، پايدا.

لِصَالِحِهِ: ئۇنىڭ مەنپەئىتى ئۈچۈن.

الصَّالِحُ الْعَامّ: ئاممىۋى پاراۋانلىق.

إِسْتَغَلَّ الظُّرُوفَ لِصَالِحِهِ: پۇرسەتتىن ئۆز مەنپەئىتى ئۈچۈن پايدىلاندى.

يَعْمَلُ لِصَالِحِ الْعَامِّ: ئۇ ئاممىنىڭ مەنپەئىتى ئۈچۈن ئىشلەيدۇ.

صَالِحٌ ج صُلَحَاءُ: ياخشى ئادەم، تەقۋادار ئادەم.

﴿مَنْ آمَنَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا﴾ ‹قرآن›: ئاللاھقا، ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلار...

صَالِحٌ ج صُلَّاحٌ وَ صَلَحَةٌ: ئاللاھنىڭ ۋاجىباتلىرىنى ئادا قىلغۇچى؛ كۆپ، مول.

اَلسَّلَفُ الصَّالِحُ: ياخشى ئەجدادلار، شەرىئەت ئەھكاملىرىنى «قۇرئان كەرىم» ۋە سۈننەت بويىچە ئىجرا قىلغۇچىلار.

عِنْدَهُ قَدْرٌ صَالِحٌ مِنَ الْمَالِ: ئۇنىڭ مال-مۈلكى كۆپ.

مَاءٌ صَالِحٌ لِلشُّرْبِ: ئىچكىلى بولىدىغان سۇ.

شَابٌّ صَالِحٌ لِلْجُنْدِيَّةِ: ئەسكەرلىككە يارايدىغان ياش.

صَالُونٌ ج صَالُونَاتٌ: زال، مېھمانخانا، كۈتۈش زالى.

صَالُونُ رَقْصٍ: تانسا زالى، ئۇسسۇل زالى.

صَالُونُ الْحِلَاقَةِ: ساتىراشخانا.

صَالٍ (الصالى): كىرگۈچى.

﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ ‹قرآن›: (ئاللاھ

دوزاخقا كىرىشنى (پۈتۈۋەتكەن) كىشىدىن باشقا...

صَامَ يَصُومُ صَوْمًا وَ صِيَامًا عَنْ كَذَا: پەخەس بولدى، ساقلاندى، قول ئۈزدى.

صَامَ عَنِ الطَّعَامِ: تاماقنى تاشلىدى.

صَامَ شَهْرَ رَمَضَانَ: رامىزان ئېيىدا روزا تۇتتى.

﴿فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ ‹قرآن›: سىلەردىن كىمكى رامىزان ئېيىدا ھازىر بولسا، رامىزان روزىسىنى تۇتسۇن.

«صُمْ صِيَامَ نَبِيِّ اللهِ دَاوُدَ وَلَا تَزِدْ عَلَيْهِ» ‹حديث›: «سەن ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى داۋۇد ئەلەيھىسسالامنىڭ روزىسىنى تۇتقىن، ئۇنىڭدىن ئارتۇق قىلىۋەتمىگىن».

صَامَ عَنْ فِعْلِ الشَّرِّ: يامان ئىش قىلىشتىن چەكلەندى.

صَامِتٌ ج صَامِتُونَ: جىمغۇر، ئاۋاز چىقارمايدىغان، سۈكۈت قىلغۇچى.

مَا لَهُ نَاطِقٌ وَ لَا صَامِتٌ: ئۇنىڭ ھېچنېمىسى يوق.

﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ﴾ ‹قرآن›: مەيلى، ئۇلارنى دەۋەت قىلىڭلار ياكى جىم تۇرۇڭلار، بۇ ئۇلار ئۈچۈن بەرىبىر ئوخشاش (يەنى، سىلەر قايسى ھالەتتە بولماڭلار، ئۇلار سىلەرنىڭ دەۋىتىڭلارغا جاۋاب قايتۇرۇشقا قادىر ئەمەستۇر).

صَامِتٌ: ئاۋازسىز.

فِلْمٌ صَامِتٌ: ئاۋازسىز فىلىم.

مُسَدَّسٌ صَامِتٌ: ئاۋازسىز تاپانچا.

اَلصَّامِتُ مِنَ الْمَالِ: ئالتۇن ـ كۈمۈش.

صَامَدَ يُصَامِدُ مُصَامَدَةً: قارشىلاشتى، تىركەشتى.

صَامِدٌ ج صَامِدُونَ: قەيسەر، قەتئىي، مۇستەھكەم.

صَامِلٌ: چىدامىلىق.

بَنَّاءٌ صَامِلٌ: چىدامىلىق تامچى.

صَامُولَةٌ ج صَوَامِلُ: بۇرما مىخ قالپىقى، گايكا.

صَانَ يَصُونُ صَوْنًا وَ صِيَانًا وَ صِيَانَةً وَ اِصْطَانَةً: ساقلىدى، مۇھاپىزەت قىلدى.

صَانَهُ: قوغدىدى، ئاسرىدى، ھىمايە قىلدى.

صَانَ لِسَانَهُ: تىلىنى يىغدى.

صَانَ مَاءَ وَجْهِهِ: ئابرۇيىنى ساقلىدى.

صَانَ عِرْضَهُ: ئابرۇيىنى ساقلىدى.

صَانَ الْآلَةَ: سايمانىنى ئاسرىدى.

صَانَتْ جَوَاهِرَهَا فِي الْمَصْرِفِ: قىممەتلىك بۇيۇملىرىنى بانكىدا ساقلىدى.

يَصُونُونَ بِلَادَهُمْ مِنَ الْأَخْطَارِ: ئۇلار يۇرتىنى خەتەرلەردىن قوغدايدۇ.

يَصُونُ سَيَّارَتَهُ بِانْتِظَامٍ: ماشىنىسىنى داۋاملىق ئاسرايدۇ.

صَانَعَ يُصَانِعُ مُصَانَعَةً: خۇشامەت قىلدى.

صَانَعَهُ: ئۇنىڭغا پارا بەردى.

يُصَانِعُ بَعْضُ النَّاسِ صَاحِبَ الثَّرْوَةِ: بەزى ئادەملەر بايلارغا خۇشامەت قىلىدۇ.

صَانِعٌ ج صُنَّاعٌ وَ صَنَعَةٌ: ياسىغۇچى، ئىجاد قىلغۇچى؛ ھۈنەرۋەن؛ ئىشچى، ئەمگەكچى، خىزمەتچى.

صَانِعُ الْأَحْذِيَةِ: موزدۇز.

صَانِعٌ يَوْمِيٌّ: كۈنلۈكچى.

صَانِعُ الْحَصِيرِ: بورىچى.

طَبَقَةُ الصُّنَّاعِ: ئىشچىلار سىنىپى.

صَانِقٌ ج صَنَقَةٌ: بەتبۇي، سېسىق پۇراق.

صَاهَرَ يُصَاهِرُ مُصَاهَرَةً: قۇدىلاشتى.

صَاهِلٌ ج صَوَاهِلُ: ئات.

صَاوَلَ يُصَاوِلُ مُصَاوَلَةً: ھۇجۇم قىلدى، شىددەت بىلەن ئېتىلدى، كۈرەش قىلدى، قارشى تۇردى.

صَاوَلَهُ فِي نَقْدِ الشِّعْرِ: شېئىرىيەت ئوبزورچىلىقىدا

ئۇنى يەگدى.

صَايَحَ يُصَايِحُ مُصَايَحَةً: ۋارقىراشتى، توۋلاشتى.

صَايِغٌ ج صِيَاغٌ: ئىششىز، بىكار تەلەپ.

صَائِبٌ ج صُيَّابٌ: تــوغرا قىلغــۇچى؛ راســت؛ مۇۋاپىق.

رَأْيٌ صَائِبٌ: توغرا پىكىر.

صَارُوخٌ صَائِبٌ: نىشانغا توغرا تەگكەن راكېتا.

صَائِتٌ: ئاۋازلىق، ئاۋاز بەرگۈچى.

سِينَمَا صَائِتَةٌ: ئاۋازلىق كىنو.

صَائِحَةٌ: هازا ئېچىش ۋاقتىدىكى يىغا-زار.

صَائِدٌ: ئوۋچى.

صَائِغٌ ج صَاغَةٌ وَ صُوَّاغٌ وَ صُيَّاغٌ: زەرگەر.

صَائِفَةٌ: ياز، ياز ۋاقتى.

زَارَهُ صَائِفَةَ الْعَامِ الْمَاضِي: ئۇنى ئۆتكەن يىلى يازدا يوقلىغان.

صَائِمٌ ج صَائِمُونَ وَ صُوَّامٌ وَ صُيَّامٌ وَ صُوَّمٌ وَ صُيَّمٌ وَ صِيَامٌ: روزا تۇتقۇچى، روزىدار.

اَلْمَعْيُ الصَّائِمُ: ئاچچىق ئۈچەي.

﴿وَالْمُتَــــصَدِّقِيْنَ وَالْمُتَـــصَدِّقَاتِ وَالـــصَّائِمِيْنَ وَالصَّائِمَاتِ﴾ «قرآن»: سەدىقە بەرگۈچى ئەرلەر ۋە سەدىقە بەرگۈچى ئاياللارغا، روزا تۇتقۇچى ئەرلەر ۋە روزا تۇتقۇچى ئاياللارغا...

صَائِمٌ عَنِ الْمُحَرَّمَاتِ: هارامــدىن ئــۆز نەپــسىنى يىغقۇچى.

صَائِنٌ ج صَائِنُونَ: قوغــدىغۇچى، ســاقلىغۇچى، مۇھاپىزەت قىلغۇچى.

صَائِنٌ مَالَهُ: مېلىنى قوغدىغۇچى.

صَائِنٌ عِرْضَهُ: ئابرۇيىنى ساقلىغۇچى.

صُؤَابَةٌ ج صُؤَابٌ وَ صِئْبَانٌ: سىركە (پىت تۇخۇمى).

شَعْرُهُ مَلِئٌ بِالصَّؤَابِ: ئۇنىڭ چېچىنى سىركە بېسىپ كەتتى.

صَئِبَ يَصْئَبُ صَأْبًا الشَّخْصُ: سۇنى كۆپ ئىچتى.

صَئِبَ الرَّأْسُ: بېشى پىتلاپ كەتتى.

صَأْصَأَ يُصَأْصِأُ صَأْصَأَةً: ۋىچىرلىــدى، چۇرۇقلىــدى، چۇكۇلدىدى.

صَؤُلَ يَصْؤُلُ صَآلَةً وَ صُؤُولًا الْبَعِيرُ: تــۆگە بوغۇغــا كىردى، غالجىرلاشتى.

صَأَى يَصْأَى يَصْئِي صَئِيًّا: تووۋلــدى، ۋارقىرىــدى، جارقىرىدى؛ ئۆكسۈپ يىغلىدى.

صَأَى الْفَرْخُ: چۈجە چۇكۇلدىدى.

صَبَا يَـصْبُو صَبْوًا وَصُـبُوًّا وَ صِـبًا وَ صَـبَاءً: بالىغــا قىزىقتى، بالىغا زوقى كەلدى، بالىغا ھەۋەس قىلدى.

صَبَا الْمُهَاجِرُ إِلَى وَطَنِهِ: مۇھاجىر يۇرتىنى سېغىندى.

صَبَا إِلَى الشَّيْءِ: مايىل بولدى.

صَـبَتْ إِلَـى وَظِيْفَـةٍ سَـامِيَةٍ: يــۇقىرى مەنــسەپكە ئىنتىلدى.

صَبَا يَصْبُو صَبْوَةً وَ صُبُوًّا إِلَيْهِ: سېغىندى، ئەسلىدى، ئىنتىزار بولدى، ئارزۇ قىلدى.

صَبًا ج صَبَوَاتٌ وَ أَصْبَاءٌ: شــەرق شــامىلى؛ ئىللىــق شامال.

صِبًا: ســېغىنىش، ئــشتىياق؛ ياشــلىق، ياشــلىق باھارى؛ شەرق.

فِي شَرْخِ الصِّبَا: ياشــلىق دەۋرىــدە، بــالاغەتكە يەتكەن مەزگىلدە.

أَعْرِفُهُ مُنْذُ الصِّبَا: ئــۇنى يــاش ۋاقتىــدىن تارتىــپ تونۇيمەن.

هَبَّتْ رِيحُ الصِّبَا: شەرق شامىلى چىقتى.

صَبَاءٌ: ياشلىق، ياشلىق باھارى.

صَبَابَةٌ: قــاتتىق ســېغىنىش، ئاشــىقلىق، كۆيــۈك، قىزغىن مۇھەببەت.

صُبَابَةٌ ج صُبَابَاتٌ: قالدۇق سۇ.

صُبَابَةٌ لَاتُرْوِي وَثُمَالَةٌ لَاتُغْنِي: ھېچقانــداق پايدىــسى يوق.

لَايَزَالُ فِي الْكَأْسِ صُبَابَةٌ: رومكىدا ھېلىمۇ ھاراقنىڭ قالدۇقى بار.

صَبَاحٌ: ئەتىگەن، سەھەر، تاڭ ئاتقان چاغ، سۈبھى.

صَبَاحَ مَسَاءَ: ئەتىگەندە ۋە ئاخشامدا.

صَبَاحَ الْخَيْرِ: ئەتىگەنلىكىڭىز ياخشىمۇ، ئەتىگەنلىكىڭىز خەيرلىك بولسۇن.

صَبَاحَ النُّورِ: ئەتىگەنلىكىڭىز نۇرلۇق بولسۇن.

﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ﴾ «قرآن»: ئازاب ئۇلارنىڭ هويلىسىغا چۈشكەن چاغدا، ئاگاھلاندۇرۇلغۇچىلارنىڭ ئەتىگىنى نېمىدېگەن يامان!

عِمْ صَبَاحًا: ئەتىگەنلىكىڭىز ياخشىمۇ، ئەتىگەنلىكىڭىز خەيرلىك بولسۇن، خەيرلىك سەھەر.

صَبَاحًا: ئەتىگەندە، سەھەردە.

صُبَاحٌ م صُبَاحَةٌ ج صِبَاحٌ: گۈزەل، چىرايلىق، كېلىشكەن.

صِبَاحَةٌ: گۈزەللىك، چىرايلىق.

صَبَاحِيٌّ: ئەتىگەنلىك، سەھەرلىك.

صَبَاحِيَّةٌ: توي كېچىسىنىڭ سۈبھىسى.

اَلْجَرِيدَةُ الصَّبَاحِيَّةُ: ئەتىگەنلىك گېزىت.

نَشْرَةٌ إِذَاعِيَّةٌ صَبَاحِيَّةٌ: ئەتىگەنلىك رادىئو خەۋەرلىرى.

أَتَاهَا أَهْلُهَا بِهَدَايَا كَثِيرَةً فِي الصَّبَاحِيَّةِ: توي كېچىسى ئەتىگەنلىكى قىز تەرەپ نۇرغۇن سوۋغا ئېلىپ كەلدى.

صُبَّارٌ / صَبَّارٌ: كاكتۇس.

صُبَارَةٌ / صِبَارَةٌ : تاش.

صِبَاغٌ: بوياق، بوياق ماتېرىياللىرى.

صِبَاغَةٌ: بوياقچىلىق كەسپى.

صَبَأَ يَصْبَؤُ وَ صَبُؤَ يَصْبُؤُ صَبْأً وَ صُبُوءًا: مۇرتەت بولدى، بىر دىندىن يەنە بىر دىنغا يۆتكەلدى.

صَبَأَ النَّبَاتُ: زىرائەت ئۈندى، بىخ چىقاردى.

صَبَأَ: بىر دىندىن چىقىپ، ئىككىنچى بىر دىنغا كىرمەك.

صَبَّ يَصُبُّ صَبًّا الْمَاءَ: سۇ تۆكتى، سۇ قۇيدى، قاچىلىدى.

صَبَّ الزَّيْتَ عَلَى النَّارِ: ئوتقا ياغ چاچتى.

صَبَّ عَلَيْهِ اللَّعْنَةَ: ئۇنىڭغا لەنەت ياغدۇردى، قارغىدى.

صَبَّ فِي قَالَبٍ: قېلىپتا قۇيدى.

﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ﴾ «قرآن»: پەرۋەردىگارىڭ ئۇلارغا قاتتىق ئازابنى نازىل قىلدى.

صَبَّ جَامَ غَضَبِهِ عَلَيْهِ: ئۇنىڭغا قاتتىق غەزەپلەندى.

صَبَّ الْمَعْدَنَ السَّائِلَ: سۇيۇق مېتالنى قۇيدى.

صَبَّ الرَّصَاصَ فِي الْقَالَبِ: قوغۇشۇننى قېلىپقا قۇيدى.

صَبَّ يَصِبُّ صَبِيبًا النَّهْرُ فِي الْبَحْرِ: دەريا دېڭىزغا قۇيۇلدى، ئېقىپ كىردى.

صَبَّ الْمَطَرُ: يامغۇر قۇيۇۋەتتى.

صَبَّ يَصِبُّ صَبَابَةً إِلَيْهِ: ئۇمىد قىلدى، ئارزۇ قىلدى، تەشنا بولدى، قىزغىن سۆيدى.

صَبٌّ: تۆكمەك، قۇيماق.

﴿فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا﴾ «قرآن»: ئىنسان ئۆزىنىڭ يېمەكلىكلىرىگە قارىسۇن، بىز (بولۇتتىن) زور مىقداردا يامغۇر ياغدۇردۇق.

صَبٌّ ج صَبُّونَ م صَبَّةٌ ج صَبَّاتٌ: ئاشىق، ئىشقى ئوتىدا كۆيگۈچى.

حَدِيدٌ صَبٌّ: چويۇن.

مَصْنَعُ صَبِّ الْفُولَاذِ: پولات زاۋۇتى.

هُوَ عَاشِقٌ صَبٌّ: ئۇ ئاشىقى بىقارار.

حَسَاءٌ صَبٌّ: تۆكۈلگەن شورپا.

صَبَبٌ ج أَصْبَابٌ: قۇيۇلماق، ئېقىپ كېرمەك؛ ئىگىز، يانتۇ، قىياش، يانباغىر.

صَبَّارٌ ج صَبَّارُونَ: مولايىم، ئىنائەتچان، چىدامىلىق.

﴿إِنَّ فِي ذَالِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ ‹قرآن›: بۇنىڭدا سەۋر قىلغۇچى، شۈكۈر قىلغۇچى ھەربىر مۆئمىن ئۈچۈن نۇرغۇن ئىبرەتلەر بار.

أُمُّ صَبَّارٍ: ئىسسىق، قىزىق، بەختسىزلىك، ئاپەت، ئۇرۇش.

صَبَّارَةٌ: تاقىر يەر، گىياھسىز يەر، قاقاس ئېگىزلىك؛ چارلىغۇچى، پايلاقچى.

صَبَّارَةُ الشِّتَاءِ: قەھرىتان سوغۇق.

صَبَّاغٌ ج صَبَّاغُونَ: بوياقچى، سىرچى؛ كاززاپ، ساختىپەز.

صَبَّانٌ ج صَبَّانَةٌ وَ صَبَّانُونَ: سوپۇنچى، سوپۇن ساتقۇچى.

صَبَّانَةٌ ج صَبَّانَاتٌ: سوپۇن قۇتىسى.

صَبَّحَ يُصَبِّحُ تَصْبِيحًا: ئەتىگەندە كەلدى، سەھەردە كەلدى.

صَبَّحَهُ: ئەتىگەندە سالام بەردى، خەيرلىك سەھەر، دېدى.

﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ﴾ ‹قرآن›: ھەقىقەتەن ئۇلارغا ئەتىگەندە دائىمىي (يەنى ئاخىرەتنىڭ ئازابىغا ئۇلىنىپ كېتىدىغان) ئازاب نازىل بولدى.

صَبَّرَ يُصَبِّرُ تَصْبِيرًا: سەۋر-تاقەت قىلىشقا ئۈندىدى، تاقەت قىلىشنى كۆتتى.

صَبَّرَ الْحُبُوبَ: ئاشلىقنى دۆۋىلەپ قويدى.

صَبَّرَ الْجُثَّةَ: جەسەتنى مومىيا قىلدى.

صَبَّنَ يُصَبِّنُ تَصْبِينًا الدُّهُونَ: مايدا سوپۇن ئىشلىدى.

صَبَّنَ الْمَلَابِسَ: كىيىمنى سوپۇندا يۇدى.

صَبَّى يُصَبِّي تَصْبِيَةً: ياشاردى.

صَبَحَ يَصْبَحُ صَبْحًا: ئەتىگەندە كەلدى.

صَبَحَ النَّدِيمَ: ئۇلپەتكە ئەتىگەنلىك مەي تۇتتى.

صَبُحَ يَصْبُحُ صَبَاحَةَ الْوَجْهِ: چىراي نۇرلاندى.

صَبُحَ وَجْهُ الْفَتَاةِ: قىزنىڭ چىرايى يورۇپ كەتتى.

صُبْحٌ ج أَصْبَاحٌ: ئەتىگەن، سەھەر، تاڭ ئاتقان ۋاقىت، سۈبھى.

صَلَاةُ الصُّبْحِ: بامدات نامىزى.

﴿وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ﴾ ‹قرآن›: يورۇغان سۈبھى بىلەن قەسەمكى.

بَيَاضُ الصُّبْحِ: تاڭنىڭ سۈزۈلۈشى.

صُبْحَةٌ: ئەتىگەنلىك تاماق، ناشتىلىق.

صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا: چىداشلىق بەردى، تاقەت قىلدى، چىدىدى، سەۋر قىلدى.

صَبَرَ لَهُ: كۆتتى، كۈتۈپ تۇردى، ساقلىدى.

﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ﴾ ‹قرآن›: (ئى مۇھەممەد!) (مۇشرىكلارنىڭ ئەزىيەتلىرىگە) سەۋر قىلغىن، ئاللاھنىڭ (ساڭا نۇسرەت ئاتا قىلىش ۋە دىنىڭنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش) ۋەدىسى ھەقىقەتەن ھەقتۇر.

«نَهَى رَسُولُ اللهِ أَنْ تُصْبَرَ الْبَهَائِمُ» پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھايۋانلارنى باغلاپ قويۇپ، بىرنەرسە بىلەن ئېتىپ ئۆلتۈرۈشنى مەنئى قىلغان.

صَبَرَ عَنْهُ: رەت قىلدى، باش تارتتى.

صَبْرٌ: سەۋر قىلماق، چىدىماق، تاقەت قىلماق.

اَلصَّبْرُ طَيِّبٌ: ئۆزىنى تۇتۇۋېلىش گۈزەل ئەخلاقتۇر.

﴿وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ﴾ ‹قرآن›: سەۋر قىلىش، ناماز ئوقۇش ئارقىلىق (ئاللاھدىن) ياردەم تەلەپ قىلىڭلار.

قِلَّةُ الصَّبْرِ: سەۋرسىزلىك، چىدامسىزلىق.

بِفُرُوغِ الصَّبْرِ: نەپسى تاقىلداپ كەتمەك، تاقىتى تاق بولماق.

قَلِيلُ الصَّبْرِ: سەۋرسىز، چىدىماس.

ضَاقَ صَبْرًا: تاقىتىنى يوقاتتى، تىت-تىت بولدى.

إِنَّ الْمَسْئَلَةَ لاَتُطِيقُ صَبْرَ سَاعَةٍ: بۇ مەسىلىنى بىرئازمۇ كېچىكتۈرۈشكە بولمايدۇ.

عَالَ وَ عِيلَ صَبْرُهُ: مەغلۇپ بولدى، سەۋر-تاقىتى تۈگىدى.

يَمِينُ الصَّبْرِ: مەجبۇرىي قەسەم.

شَهْرُ الصَّبْرِ: رامىزان ئېيى.

اَلصَّبْرُ عَلَى الشَّدَائِدِ: قىيىنچىلىقلارنى يېڭىش.

قَتَلَهُ صَبْرًا: ئۇنى ئۆلگۈچە سولىدى.

صَبِرٌ ج أَصْبَارٌ: مۇز.

صُبْرٌ / صِبْرٌ ج أَصْبَارٌ: ئەتراپ، گىرۋەك، چەك.

أَخَذَ بِأَصْبَارِهِ: گىرۋىكىنى تۇتتى.

صُبْرٌ. صُبَّرٌ: شىغىللىق جاي.

صَبْرَةٌ: سوغۇق، قاتتىق سوغۇق، قەھرىتان سوغۇق.

صُبْرَةٌ ج صِبَارٌ وَ صُبَرٌ: دۆۋە، دوپ.

أَخَذَهُ صُبْرَةً: ئۇ بىر دوپنى ئالدى.

إِشْتَرَى الْقَمْحَ صُبْرَةً: بۇغداينى دوپ پېتى سېتىۋالدى.

صَبَعَ يَصْبَعُ صَبْعًا لَهُ: ئىشارەت قىلدى، قولى بىلەن ئىشارەت قىلدى.

صَبَعَ فُلاَنًا عَلَيْهِ: ئىشارەت قىلىپ كۆرسەتتى.

صَبَعَ الدَّجَاجَةَ: مېكىياننىڭ تۇخۇمى بار-يوقلۇقىنى بىلىش ئۈچۈن قولىنى سېلىپ كۆردى.

صَبَغَ يَصْبَغُ صَبْغًا: بويىدى، رەڭ بەردى؛ بېزىدى، زىننەتلىدى.

صَبَغَ يَدَهُ فِي الْمَاءِ: قولىنى سۇغا تىقتى.

صَبَغَ يَدَهُ بِالْعَمَلِ: ئىش بىلەن مەشغۇل بولدى؛ سۈركىدى.

صَبَغَ الْحَدِيثَ: يالغان-ياۋىداق سۆزلىدى.

صَبَغَ الشَّيْءَ: مۇئەييەن خاراكتېر بەردى.

صَبَغَ النَّصْرَانِيّ وَلَدَهُ: خرىستىئان بالىسىنى خرىستىئان دىنىدا بولغانلىقىنى ئىپادىلەش ئۈچۈن سۇغا سېلىپ يۇدى.

صَبَغَهُ صِبْغَةً أُخْرَى: ئۇنىڭغا باشقىچە خاراكتېر بەردى.

صَبْغٌ: بويىماق، رەڭ بەرمەك.

صَبْغُ الشَّعْرِ: چاچنى بويىماق.

صِبْغٌ ج أَصْبَاغٌ: بوياق، بوياق ماتېرىياللىرى.

صِبْغَةٌ: بوياق، بوياق ماتېرىيالى؛ شەكىل، تۈر، خىل، تەبىئەت (مىجەز)، خاراكتېر؛ دىن؛ دورا-دەرمانلار، دورىلىق ھاراق.

سِرِّيّ الصِّبْغَةِ: مەخپىيەتلىككە ئىگە.

﴿صِبْغَةَ اللهِ وَمَنْ أَحْسَنَ مِنَ اللهِ صِبْغَةً﴾ «قرآن»: ئاللاھنىڭ دىنىدا چىڭ تۇرۇڭلار، ئاللاھنىڭ دىنىدىن ياخشى كىمنىڭ دىنى بار.

جَرِيمَةٌ ذَاتَ صِبْغَةٍ سِيَاسِيَّةٍ: سىياسىي خاراكتېرنى ئالغان جىنايەت.

إِتَّخَذَ الْقُمَاشُ صِبْغَةً خَضْرَاءَ: رەخت يېشىل رەڭ ئالدى.

أَخْرَجَ الْمَوْضُوعَ عَنْ صِبْغَتِهِ الأَصْلِيَّةِ: مەسىلىنىڭ ئەسلىي خاراكتېرىنى ئۆزگەرتىۋەتتى.

صِبْغَةُ الأَفْيُونِ: ئەپيۇن.

صِبْغَةُ الْيُودِ: يود.

صِبْغَةُ التَّقْرِيرِ: دوكلاتنىڭ ئالاھىدىلىكى.

صِبْغِيٌّ ج صِبْغِيَّاتٌ: خروموسوما.

صَبَنَ يَصْبِنُ صَبْنًا الْمُقَامِرُ الْكَعْبَيْنِ: قىمارۋاز ئوشۇق ئاتتى.

صَبُوحٌ: يېڭى، تازا، ئوچۇق، كۆركەم، چىرايلىق؛ ناشتىلىق؛ يېڭى يىللىق سوۋغات.

صَبُوحُ الْوَجْهِ: چىرايلىق، گۈزەل.

صَبُورٌ ج صُبُرٌ: مۇلايىم، ئىتائەتچان، سەۋرچان.

جُنْدِيٌّ صَبُورٌ: چىدامىلىق ئەسكەر.

إِمْرَأَةٌ صَبُورٌ: سەۋرچان ئايال.

حَاكِمٌ صَبُورٌ: رايىش هۆكۈمدار.

اَلصَّبُورُ: ئاللاھنىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، قادىر تۇرۇقلۇق گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان ئاللاھ، دېگەن مەنىدە.

أُمُّ صَبُورٍ: ئىسسىق، قىزىق؛ بەختسىزلىك، ئاپەت، ئۇرۇش.

صَبْوَةٌ: سېغىنىش، ئىشتىياق؛ گۆدەكلىك؛ شەرق.

صَبُوٌّ: سېغىنىش، ئىشتىياق؛ شەرق.

صُبُوَّةٌ: ياشلىق، ياشلىق باھارى.

صَبِيَ يَصْبَى صَبَاءً: كىچىك بالىلىك قىلىقىنى قىلدى.

صَبِيَ الشَّيْخُ: بوۋاي كىچىك بالىدەك بولۇپ قالدى.

صَبِيَ إِلَى الشَّيْءِ: مايىل بولدى.

صَبِيَ الْمُغْتَرِبُ إِلَى بَلَدِهِ: مۇساپىر يۇرتىنى سېغىندى.

صَبًى: ياشلىق، ياشلىق دەۋرى.

اَلصِّبَى لِلْأَهْلِ وَالْعَشِيرَةِ: قوۋم-قېرىنداشلىرىنى سېغىنىش.

صِبْيَانِيٌّ: گۆدەكلىك، بالا مىجەز.

تَصَرُّفٌ صِبْيَانِيٌّ: بالىلارچە قىلىق.

صِبْيَانِيَّاتٌ: گۆدەكلەرچە، بالىلارچە ھەرىكەت.

صَبِيبٌ: قۇيۇلغان، مۇز.

سَقَطَ عَلَى الصَّبِيبِ فَانْكَسَرَتْ رِجْلُهُ: مۇزدا تېيىلىپ كېتىپ پۇتى سۇنۇپ كەتتى.

صَبِيبُ السَّيْفِ: قىلىچنىڭ بىسى.

صَبِيحٌ م صَبِيحَةٌ ج صِبَاحٌ: گۈزەل، چىرايلىق، كېلىشكەن.

شَابٌّ صَبِيحٌ: چىرايلىق يىگىت.

غَادَةٌ صَبِيحَةٌ: گۈزەل قىز.

زَارَهُ صَبِيحَةَ يَوْمِ الْجُمُعَةِ: جۈمە كۈنى ئەتىگەندە ئۇنى يوقلىدى.

صَبِيرٌ ج صُبَرَاءُ: سەۋر قىلغۇچى، چىدامىلىق؛ تاغ.

صَبِيرٌ ج صُبُرٌ: قېلىن بۇلۇت قاتلىمى، ئاق بۇلۇت.

صَبِيرٌ ـ صَبِيرَةٌ: يارچە نان، ئۇۋاق نان.

صُبَيْرَةٌ ج صُبَيْرَاتٌ: كاكتۇس.

صَبِيغٌ: بويالغان، بوياقلىق.

صَبِيٌّ ج صِبْيَانٌ وَ صُبْوَانٌ وَ أَصْبِيَةٌ و صَبْيَةٌ وَ صِبْوَةٌ وَ أَصْبٌ: ئوغۇل بالا، ئۆسمۈر بالا.

صَبِيٌّ فِي التَّمْرِينِ: شاگىرت.

فِي هَذَا الْمَعْمَلِ صِبْيَانٌ يَتَدَرَّبُونَ عَلَى النِّجَارَةِ: بۇ كارخانىدا ياغاچچىلىقنى ئۆگىنىۋاتقان شاگىرتلار بار.

أُمُّ الصِّبْيَانِ: بالىلار رىۋايىتىدىكى جادۇ ئايال، ئالۋاستى.

﴿قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا﴾ «قرآن»: ئۇلار «بۆشۈكتىكى بوۋاققا قانداق سۆزلەيمىز»، دېدى.

صَبِيَّةٌ ج صَبَايَا: قىز بالا، قىزچاق.

صَحَا يَصْحُو صُحْوًا وَ صَحْوًا الرَّجُلُ: كىشى ئويغاندى، ئورنىدىن تۇردى، بىدار بولدى.

صَحَا السَّكْرَانُ: مەست ھوشىغا كەلدى.

صَحَا مِنْ غَشْيَتِهِ: ھوشىغا كەلدى.

صَحَابَةٌ (ج صَاحِبٌ) والواحدة صَحَابِيٌّ: ساھابە (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ھاياتى ۋاقتىدا مۇسۇلمان بولۇپ، ھەمسۆھبەت بولغان ۋە مۇسۇلمان پېتى دۇنيادىن ئۆتكەن كىشى).

اَلصَّحَابَةُ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ: مۇھاجىر ۋە ئەنسار ساھابىلەر.

صُحَارٌ: ئېشەكنىڭ ھاڭرىشى.

صَحَافَةٌ: ئاخباراتچىلىق.

رِجَالُ الصَّحَافَةِ: مۇخبىرلار، ژۇرنالىستلار، ئاخباراتچىلار.

عَالَمُ الصَّحَافَةِ: ئاخبارات ساھەسى.

صَحَافَةٌ حُرَّةٌ: ئاخبارات ئەركىنلىكى.

صَحَافِيٌّ: ئاخباراتچىلىق؛ مۇخبىر.

نَشَاطٌ صَحَافِيٌّ مُكَثَّفٌ: قويۇق ئاخباراتچىلىق پائالىيىتى.

صَحَافِيٌّ ج صَحَافِيّونَ: ژۇرنالىست.

صَحِبَ يَصْحَبُ صُحْبَةً وَ صَحَابَةً: ھەمراھ بولدى، ئۇلىپەتلەشتى، جورا بولدى، بىللە بولدى.

صَحِبَهُ: دوست تۇتتى، مۇناسىۋەت ئورناتتى، دوست بولدى.

﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَاهُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ﴾ «قۇرئان»: ئۇلارنىڭ (چوقۇنۇۋاتقان) مەبۇدلىرى ئۆزلىرىنى قوغداشقىمۇ قادىر بولالمايدۇ، بىزنىڭ ياردىمىمىزگىمۇ ئېرىشەلمەيدۇ.

صَحِبَكَ اللهُ: سىنى ئاللاھ ساقلىسۇن.

صُحْبَةٌ: ھەمراھ بولماق، باردى-كەلدى قىلماق.

صُحْبَةٌ ج صَاحِبٌ: ھەمراھ، يولداش، خىزمەتداش؛ ھەمسۆھبەت.

ذَهَبَ صُحْبَتُهُمْ: ئۇلار بىلەن يولغا چىقتى.

صُحْبَةُ زُهُورٍ: بىر دەستە گۈل.

بَعَثَ إِلَيْهِ بِرِسَالَةٍ صُحْبَةَ فُلَانٍ: پالانىدىن خەت ئەۋەتتى.

صَحَّ يَصِحُّ صِحَّةً وَ صَحَاحًا: ساقايدى، شىپا تاپتى، سەھەت تاپتى.

صَحَّ الْجُرْحُ: يارا ساقايدى، ئوڭشالدى.

صَحَّ الشَّيْءُ: ساغلام بولدى، توغرا بولدى، تەن دۇرۇس بولدى.

صَحَّ الْخَبَرُ: خەۋەر ئىسپاتلاندى.

صَحَّ الْعَقْدُ: توختام توغرا بولدى.

صَحَّتِ النِّيَّةُ: نىيەت دۇرۇس بولدى.

صَحَّتِ الْعَزِيمَةُ: ئىرادىسى مۇستەھكەم بولدى.

صَحَّافٌ: خاتا ئوقۇغۇچى؛ گېزىت ساتقۇچى.

صِحَّةٌ: توغرىلىق، راستلىق، ھەقىقىيلىك، ئەمەلىيلىك، سالامەتلىك، ساغلاملىق.

حِفْظُ الصِّحَّةِ: ساقلىقنى ساقلاش.

صِحَّةُ الرَّأْيِ: كۆزقاراشنىڭ توغرىلىقى.

عِلْمُ الصِّحَّةِ: گىگىينا.

وِزَارَةُ الصِّحَّةِ: سەھىيە مىنىستىرلىقى.

مَصْلِحَةُ الصِّحَّةِ: سەھىيە ئىدارىسى.

طَبِيبُ الصِّحَّةِ: دوختۇر.

صِحَّةٌ نَفْسِيَّةٌ: پسىخولوگىيە ساغلاملىقى.

صِحَّةُ الْأَخْبَارِ: خەۋەرلەرنىڭ توغرىلىقى.

صِحَّةُ التَّعْبِيرِ: ئىپادىلەشنىڭ توغرىلىقى.

صِحَّةُ الصَّلَاةِ : نامازنىڭ دۇرۇس بولۇشى.

صِحَّةُ الْبَيْعِ: سودا-سېتىقنىڭ توغرا بولۇشى.

عَلَى صِحَّتِكَ: سىنىڭ سالامەتلىكىڭ.

صَحَّحَ يُصَحِّحُ تَصْحِيحًا: ساقايتتى، توغرىلىدى، ئوڭشىدى.

صَحَّحَ الْكِتَابَ: كىتابقا تۈزىتىش كىرگۈزدى.

صَحَّحَ الْخَطَأَ: خاتانى ئوڭشىدى، توغرىلىدى.

صَحَّحَ الْخَبَرَ: خەۋەرنى ئىسپاتلىدى، ئەستىقلىدى.

صَحَّحَ الرِّسَالَةَ: خەتكە ئىمزا قويدى.

صَحَّحَ الْعَقْدَ: توختامغا قول قويۇشتى.

صَحَّحَ اللهُ الْمَرِيضَ: ئاللاھ كېسەلگە شىپالىق بەردى.

صُحِّحَتِ الْمُعَاهَدَةُ: كېلىشىم ئىمزالاندى.

صَحَّفَ يُصَحِّفُ تَصْحِيفًا الْكَلِمَةَ: خاتا ئوقۇدى، خاتا تەلەپپۇز قىلدى؛ خاتا يازدى.

صَحَّفَ الْخَبَرَ: يالغان خەۋەر قىلدى، خەۋەرنى ئۆزگەرتتى.

صَحَّى يُصَحِّي تَصْحِيَةً: ئويغاتتى.

صِحِّيٌّ: پاكىز، ساغلام، ساق.

غَيْرُ صِحِّيّ: ساقسىز، ساغلام ئەمەس.

مَحْجِرٌ صِحِّيٌّ: كارانتىن قىلىش ئورنى.

مُوَظَّفٌ صِحِّيٌّ: ساقلىق ساقلاش خادىمى.

هَوَاءٌ جَبَلِيٌّ صِحِّيٌّ: ساغلاملىققا پايدىلىق تاغ هاۋاسى.

التَّدْخِينُ غَيْرُ صِحِّيّ: تاماكا ساغلاملىققا زىيانلىق.

الْخَدَمَاتُ الصِّحِّيَّةُ: ساقلىقنى ساقلاشقا دائىر خىزمەتلەر.

صَحَرٌ . صُحْرَةٌ: كۆل رەڭ.

صَحْرَاءُ ج صَحَارَى وَ صَحَارٍ وَ صَحَارِيٌّ وَ صَحْرَاوَاتٌ: چۆل، باياۋان، قۇملۇق، سەھرا.

الصَّحْرَاءُ الْكُبْرَى فِي افْرِيقْيَا: ئافرىقىدىكى سەھرايى كەبىر.

صَحْرَاوِيٌّ: چۆللۈك، چۆلگە مەنسۇپ.

صَحْرَاوِيٌّ ج صَحْرَاوِيّونَ: سەھرالىق، قىرلىق.

مُنَاخٌ صَحْرَاوِيٌّ: چۆل هاۋا كىلىماتى، قۇملۇق هاۋا كىلىماتى.

أَرَاضٍ صَحْرَاوِيَّةٌ: چۆللۈك زېمىن.

صَحْفَةٌ ج صِحَافٌ: لېگەن، تاۋاق، چوڭ تەخسە.

صَحْفَةُ الْعُمُودِ: تۈۋرۈك بېشى.

﴿يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَ أَكْوَابٍ﴾ «قرآن»: ئۇلارغا ئالتۇن لېگەنلەردە (تائام)، ئالتۇن جاملاردا (شاراب) تۇتۇلىدۇ.

«أَنَّ رَسُولَ اللهِ أَمَرَ بِلَعْقِ الأَصَابِعِ وَالصَّحْفَةِ» «حديث»: پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام قولنى ۋە تاماق يېگەن قاچىنى يالىۋېتىشكە بۇيرۇيتتى.

صِحَافُ الطَّعَامِ: هەر خىل يېمەكلىكلەر.

صَحَفِيٌّ: ئۆزلۈكىدىن ئۆگەنگۈچى، ئۆز ئالدىغا ئۆگەنگۈچى؛ مۇخبىر، ئاخبارات خادىمى.

مُؤْتَمَرٌ صَحَفِيٌّ: ئاخباراتچىلار قۇرۇلتىيى.

يَعْمَلُ مُلْحَقًا صَحَفِيًّا: ئاخبارات خادىمى، ئاخبارات ئەمەلدارى.

نَدْوَةٌ صَحَفِيَّةٌ: ئاخبارات يىغىنى.

صَحِلَ يَصْحَلُ صَحَلًا الرَّجُلُ: ئاۋازى غورۇڭ ـ غورۇڭ چىقتى.

صَحَلٌ: غاراڭ ـ غۇرۇڭ ئاۋاز.

صُحْمَةٌ: سېرىق، سېرىق رەڭ.

صَحَنَ يَصْحَنُ صَحْنًا الشَّيْءَ: قاچىدا بىر نەرسە سۇنۇپ بەردى.

صَحَنَ الْحَبَّةَ: ئاشلىق سوقتى.

صَحْنٌ ج أَصْحُنٌ وَ صُحُونٌ: تەخسە، لېگەن، تاۋاق.

صَحْنُ الدَّارِ: قورۇ، هويلا.

صَحْنُ الْمَسْجِدِ: مەسچىتنىڭ ئوتتۇرىسى.

صَحْنُ الْمَحْكَمَةِ: (سوت مەهكىمىسىدىكى) ئادۋوكاتنىڭ ئورنى.

صَحْنَاةٌ: ساردىن بېلىقى.

صَحْنَى: ساردىن بېلىقى.

صَحْوٌ: ئويغىنىش، ئاڭ، ئاڭلىقلىق، سەگەكلىك؛ ئوچۇق.

سَمَاءٌ صَحْوٌ: سۈزۈك ئاسمان.

نَهَارٌ صَحْوٌ: ئوچۇق كۈن.

صَحْوَةٌ ج صَحَوَاتٌ: سەگەك؛ پاراسەت؛ ئەقىل؛ ئاڭ، تۇيغۇ.

اَلصَّحْوَةُ الإِسْلَامِيَّةُ: ئىسلامىي ئويغىنىش.

أَيَّامُ الصَّحْوَةِ: ئوچۇق كۈنلەر.

صُوَيْحِبٌ م صُوَيْحِبَةٌ: كىچىك دوست، شاكىچىك.

صَحِيَ يَحْصَى صَحًى الرَّجُلُ: ئويغاندى، ئورنىدىن تۇردى، بىدار بولدى.

صَحِيرٌ: ئېشەكنىڭ هاڭرىشى.

صَحِيحٌ ج صِحَاحٌ وَ أَصِحَّاءُ وَ أَصِحَّةٌ وَ صَحَائِحُ: توغرا، بىجىرىم، ساغلام.

صَحِيحُ الْجِسْمِ: ساغلام، سالامەتلىكى ياخشى، تەندۇرۇس.

غَيْرُ صَحِيحٍ: خاتا، توغرا ئەمەس، ساق ئەمەس.

عَدَدٌ صَحِيحٌ: پۈتۈن سان، توغرا سان.

حِسَابٌ صَحِيحٌ: توغرا ھېساب.

حَدِيثٌ صَحِيحٌ: سەھىھ ھەدىس.

صَحِيحٌ أَنَّهُ قَامَ بِعَمَلِهِ: ئۇنىڭ ۋەزىپىسىنى ئادا قىلغانلىقىدا شەك يوق.

آلَةٌ صَحِيحَةٌ: ساق زاپچاس، ساق ماشىنا.

صَحِيفَةٌ ج صَحِيفَاتٌ وَ صَحَائِفُ وَ صُحُفٌ: كىتاب، ۋاراق، سەھىپە؛ تېرە؛ گېزىت؛ بەت.

صَحِيفَةُ الْوَجْهِ: يۈز، يۈزنىڭ تېرىسى.

﴿إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى، صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى﴾ «قرآن»: بۇ (يەنى، بۇ سۈرىدىكى ۋەزلەر) شەك-شۈبھىسىزكى، بۇرۇنقى كىتابلاردا - ئىبراھىم ۋە مۇسالارنىڭ كىتابلىرىدا باردۇر.

صَحِيفَةُ الدَّعْوَى: چاقىرىق قەغىزى، تەكلىپنامە، باغاق.

صَحِيفَةُ أَخْبَارٍ: گېزىت.

صَحِيفَةُ رُخَامٍ: مەرمەر تاشنىڭ يۈزى.

صَحِيفَةُ الْأَهْرَامِ: ئەھرام گېزىتى.

اَلصَّحِيفَةُ الْعَقَّارِيَّةُ: يەر خېتى.

صُحُفُ الصَّبَاحِ: ئەتىگەنلىك گېزىتلەر.

صَخِبَ يَصْخَبُ صَخَبًا: ۋاراڭ-چۇرۇڭ قىلدى، توۋلىدى، ۋارقىرىدى.

صَخِبَ الْبَحْرُ: دېڭىز دولقۇنلىرى.

يَصْخَبُ الْبَحْرُ فِي الشِّتَاءِ: قىشتا دېڭىز دولقۇنلايدۇ.

صَخَبٌ: ۋاراڭ-چۇرۇڭ، ۋارقىراش، توۋلاش، غەلۋە-غوۋغا.

صَخَبُ الْمُتَظَاهِرِينَ: نامايىشچىلارنىڭ ۋارقىراش-توۋلاشلىرى.

أَثَارَ صَخَبًا عَالِيًا: ۋارقىراپ جارقىرىدى.

صَخِبٌ: شاۋقۇن-سۈرەن كۆتۈرگۈچى، قاتتىق توۋلىغۇچى.

صَخَّ يَصِخُّ صَخًّا الصَّوْتُ الْأُذُنَ: قۇلاقنى پاڭ قىلىۋەتتى.

صَخَّابٌ: شاۋقۇن-سۈرەن كۆتۈرگۈچى، قاتتىق توۋلىغۇچى.

صَخَّةٌ ج صَخَّاتٌ: تاراڭ-تۇرۇڭ ئاۋاز.

صَخَّةُ الْحَدِيدِ بِالْمِطْرَقَةِ: بازغان بىلەن تۆمۈرنى ئۇرغاندىكى ئاۋاز.

صَخِدَ يَصْخَدُ صَخْدًا وَ صَخَدَانًا الْيَوْمَ: كۈن ئىسسىق بولدى.

صَخْدَانٌ: قاتتىق ئىسسىق، پىژغىرىم ئىسسىق.

صَخِرَ يَصْخَرُ صَخَرًا الْمَكَانُ: جاي تاشلىق بولدى.

صَخِرَتْ سَوَاحِلُ الشِّمَالِ: شىمالىي قىرغاقلار تاشلىشىپ كەتتى.

صَخْرٌ ج صُخُورٌ وَ صُخُورَةٌ: تاش، تاغ جىنسى.

صُخُورٌ رُسُوبِيَّةٌ: چۆكمە جىنس.

صُخُورٌ صَمَّاءُ: قورام تاش.

صَخْرٌ مُحَبَّبٌ: گرانىت تاش.

﴿وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ﴾ «قرآن»: شۇنىڭدەك ۋادى قۇرادا تاشلارنى كېسىپ (ئۆيلەرنى بىنا قىلغان) سەمۇدنى ئاللاھ قانداق جازالىدى.

ثَابِتٌ كَالصَّخْرِ: تاشتەك، مۇستەھكەم.

قَلْبُهُ مِنَ الصَّخْرِ: دىلى تاشتەك.

صُخُورُ الْجِبَالِ: تاغلارنىڭ تاشلىرى.

صَخِرٌ: تاشلىق جاي، ساي.

صَخْرَةٌ ج صُخُورٌ وَ صَخْرٌ: تاش، تاغ جىنسى.

صُخُورٌ نَارِيَّةٌ: يانار تاغ جىنسلىرى.

﴿قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ﴾ «قرآن»: ياش خادىم: «بىز چوڭ تاش ئاستىدا ئارام ئېلىۋاتقاندا يۈز بەرگەن ئىشتىن، ... خەۋىرىڭ بارمۇ؟» دېدى.

اَلصَّخْرَةُ: گۈمبەز، بەيتۇلمۇقەددەستىكى بىر

مەسجىد، ئۇنى ئابدۇلمەلىك ئىبن مەرۋان بىنا قىلغان.

صُخُورٌ مُنَضَّدَةٌ: تاغ جىنسلىرى قاتلاملىرى.

عِلْمُ الصُّخُورِ: پېتروگرافىيە، پېترولوگىيە.

صَخْرِيٌّ: تاشلىق جاي، ساي.

نَقْشٌ صَخْرِيٌّ: تاش ئويما.

اُكْتُشِفَتْ قُبُورٌ صَخْرِيَّةٌ: تاش قەبرىلەر بايقالدى.

اَلصَّخْرِيَّاتُ: پېتروگرافىيە، پېترولوگىيە.

صِدَارٌ: جىلىتكە، مايكا، پېنجەك؛ كەمەر، بەلۋاغ.

صِدَارُ النَّجَاةِ: قۇتقۇزۇش كىيىمى.

صَدَارَةٌ: تۆر، باش ئورۇن.

جَلَسَ مَكَانَ الصَّدَارَةِ: تۆردە ئولتۇردى.

فُلَانٌ لَهُ الصَّدَارَةُ فِي قَوْمِهِ: پالانى قوۋمىنىڭ ئاقساقىلى.

صُدَاعٌ: باش ئاغرىقى.

صَدَاقٌ ج أَصْدِقَةٌ وَ صُدُقٌ وَ صَدُقَةٌ: مەھرى، تويلۇق.

صِدَاقُهَا مِائَةُ دِينَارٍ: ئۇنىڭ مەھرى يۈز دىنار.

حَضَرَ حَفْلَ عَقْدِ الصَّدَاقِ: نىكاھ مۇراسىمىغا قاتناشتى.

صَدَاقَةٌ: دوستلۇق.

مُعَاهَدَةُ الصَّدَاقَةِ: دوستلۇق شەرتنامىسى.

بَيْنَهُمَا صَدَاقَةٌ مُنْذُ الصِّغَرِ: كىچىكىدىن تارتىپ ئۇلارنىڭ ئارىسىدا دوستلۇق بار.

صِدَامٌ: جاۋغاي؛ تاكاللاشماق، جاڭجاللاشماق، توقۇنۇش.

فِرْقَةُ الصِّدَامِ: پىدائىيلار، پىدائىيلار ئەترىتى.

صَدَامٌ: ھايۋانلارنىڭ بېشىدا بولىدىغان بىر خىل كېسەللىك.

صِدَامُ السَّيَّارَاتِ: ماشىنىلارنىڭ سوقۇلۇپ كېتىشى.

صَدَأَ يَصْدَأُ صَدْأً الْحَدِيدُ: تۆمۈر داتلاشتى، دات باستى.

صَدُؤَ يَصْدُؤُ صَدَاءَةً الْحَدِيدُ: تۆمۈر داتلاشتى، دات باستى.

صَدِأَ يَصْدَأُ صَدَأً الْحَدِيدُ: تۆمۈر داتلاشتى، دات باستى.

صَدِأَ بَعْدَ نَشَاطِهِ الْكَثِيفِ: قويۇق پائالىيەتتىن كېيىن بوشاپ قالدى.

صَدَأٌ ـ صَدَاءَةٌ: دات.

صَدَأُ الْحِنْطَةِ: بۇغداينىڭ قارا كۈيە كېسىلى.

غَيْرُ قَابِلٍ لِلصَّدَإِ: داتلاشماس، دات باسماس.

أَكَلَهُ الصَّدَأُ: ئۇنى دات يەپ كەتتى.

مَعْدِنٌ ضِدَّ صَدَءٍ: داتلاشماس مېتال.

صُدْأَةٌ: قوڭۇر رەڭلىك.

مَعَادِنُ صَدِئَةٌ: داتلاشقان مېتاللار.

صَدَحَ يَصْدَحُ صَدْحًا وَ صُدَاحًا الرَّجُلُ: ناخشا ئېيتتى، غەزەل ئوقۇدى.

صَدَحَ الْبُلْبُلُ: بۇلبۇل سايرىدى.

صَدَحَتِ الْمُوسِيقَى: مۇزىكا سايراپ كەتتى.

صَدَحَ الْمُطْرِبُ بِأَنْغَامِ مُوسِيقِيَّةٍ شَجِيَّةٍ: مۇزىكانت مۇڭلۇق مۇزىكا ئاھاڭلىرى بىلەن ناخشا ئېيتتى.

صَدْحَةٌ ج صَدَحَاتٌ: قۇشلارنىڭ يېقىملىق سايرىشى؛ قۇلۇلە قېپى.

صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا وَ صُدُودًا: توسۇدى، توختاتتى، تىزگىنلىدى، دەخلى يەتكۈزدى، توسالغۇ بولدى؛ قارشى تۇردى، تىركەشتى؛ چېكىندۈردى، رەت قىلدى، باش تارتتى، ئۆزىنى قاچۇردى.

صَدَّ عَنْ زِيَارَةِ أَقَارِبِهِ: يېقىنلىرىنى يوقلاشتىن يۈز ئۆرۈدى.

يَصُدُّ الْجَيْشُ الْعَدُوَّ فِي كُلِّ هَجَمَاتِهِ: قوشۇن دۈشمەننىڭ بارلىق ھۇجۇملىرىنى چېكىندۈرمەكتە.

﴿فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ﴾ «قرآن»:

ئۇلار (يەنى يەھۇدىيلار)نىڭ ئىچىدە ئۇنىڭغا (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا) ئىمان ئېيتقانلارمۇ بار، ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈگەنلەرمۇ بار.

صَدٌّ: توسماق، مەنئى قىلماق؛ قارشى تۇرماق؛ چېكىندۇرمەك، قايتۇرما زەربە بەرمەك.

﴿وَ صَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللهِ وَ كُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ‹قۇرئان›: ئاللاھنىڭ يولىدىن توسۇش، ئاللاھقا كۇپۇرلۇق قىلىش، مەسجىدى ھەرەمدە (ئىبادەت قىلىشتىن) توسۇش... (ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا چوڭ گۇناھدۇر).

صَدَدٌ: مۇناسىۋەت؛ مۇھىم ئىش، سۆزنىڭ ماۋزۇسى؛ مەقسەت، نىشان؛ ئۇدۇلىدا، ئالدىدا.

فِي هَذَا الصَّدَدِ: بۇ جەھەتتە، بۇ مەسىلە توغرىسىدا.

دَارِي صَدَدَ دَارِهِ: مېنىڭ ئۆيۈم ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ ئۇدۇلىدا.

هُوَ بِصَدَدِ فِعْلِ كَذَا: ئۇ مۇشۇ ئىش يولىدا.

صَدَّاحٌ: ناخشىچى.

طَائِرٌ صَدَّاحٌ ج صَوَادِحُ: ناخشىچى قۇش.

صَدَّامٌ: ئۇرغاق، سوققاق.

صَدَّدَ يُصَدِّدُ تَصْدِيْدًا الْجُرْحُ: جاراھەت يىرىڭلىدى.

صَدَّرَ يُصَدِّرُ تَصْدِيْرًا بِكَذَا: كىرىش سۆز يازدى، مۇقەددىمە يازدى.

صَدَّرَ الْبِضَاعَةَ: مالنى ئېكسپورت قىلدى.

صَدَّرَ الشَّيْءَ: ئەۋەتتى، يوللىدى.

صَدَّعَ يُصَدِّعُ تَصْدِيْعًا الشَّيْءَ: يوچۇق ئاشتى، يوچۇق پەيدا قىلدى.

صَدَّعَ الزِّلْزَالُ الْمَسَاكِنَ: يەر تەۋرەش بىلەن ئۆيلەرگە دەز كەتتى.

﴿لَايُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ﴾ ‹قۇرئان›: ئۇ شارابنى ئىچىش بىلەن ئۇلارنىڭ بېشى ئاغرىمايدۇ، مەست بولمايدۇ.

صَدَّعَ الشَّخْصَ: باش ئاغرىقى كەلتۈردى.

صَدَّعَ الزَّجِيْجُ الرَّجُلَ: ۋاراڭ-چۇرۇڭ كىشىنىڭ بېشىنى ئاغرىتىۋەتتى.

صَدَّقَ يُصَدِّقُ تَصْدِيْقًا الْخَبَرَ: خەۋەرگە ئىشەندۈردى.

صَدَّقَ عَلَى الْأَمْرِ: ئىشقا بەلگىلىدى، تەستىقلىدى، ئىسپاتلىدى.

﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَ صَدَّقَ الْمُرْسَلِيْنَ﴾ ‹قۇرئان›: ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، ئۇ ھەق (دىننى) ئېلىپ كەلدى ۋە پەيغەمبەرلەرنى تەستىقلىدى.

مَا صَدَّقَ عَيْنَيْهِ: كۆزىگە ئىشەنمەيلا قالدى.

صَدَّقَ فُلَانًا: پالانىغا ئىشەندى.

«صَدَّقَ مَجْلِسُ الْوُزَرَاءِ عَلَى الْمُعَاهَدَةِ»: دۆلەت كېلىشىمگە ئىمزا قويدى.

صَدِّقْ أَوْ كَذِّبْ: مەيلى ئىشەن، مەيلى ئىشەنمە (خالىغىنىڭنى قىل).

صَدَّى يُصَدِّى تَصْدِيَةً بِيَدِهِ: چاۋاك چالدى.

صَدَّى الشَّيْءُ: ئەكس سادا چىقاردى.

صَدَّى الشَّخْصَ: ئۇسسىتىۋەتتى.

صِدِّيْقٌ ج صِدِّيْقُوْنَ: ھەققانىي، راستچىل، ئىشەنچلىك، سادىق، دوست.

﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقاً نَبِيّاً﴾ ‹قۇرئان›: (ئى مۇھەممەد) كىتابتا (يەنى، قۇرئاندا) ئىبراھىمنى بايان قىلغىن، ئۇ ھەقىقەتەن تولىمۇ راستچىل پەيغەمبەر ئىدى.

اَلصِّدِّيْقُ: ئەبۇ بەكرى سىددىق رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ لەقىمى.

صَدَرَ يَصْدُرُ صَدْرًا وَ مَصْدَرًا إِلَيْهِ: باردى، ماڭدى، كەتتى.

صَدَرَ يَصْدُرُ صَدْرًا وَ صُدُوْرًا الْأَمْرُ: پەيدا بولدى، يۈز بەردى، كېلىپ چىقتى، سادىر بولدى.

﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ﴾ «قۇرئان»: بۇ كۈندە كىشىلەر قىلغان ئەمەللىرىنىڭ نەتىجىسىنى كۆرۈش ئۈچۈن توپ-توپ بولۇپ تارىلىپ كېتىدۇ.

صَدَرَ الْحُكْمُ فِي الْقَضِيَّةِ: دەۋادىكى ھۆكۈم چىقتى.

صَدَرَ الْكَلَامُ عَنْ قَلْبٍ طَيِّبٍ: ياخشى نىيەت بىلەن سۆزلىدى.

صَدَرَ عَنِ الشَّيْءِ: كېلىپ چىقتى.

صَدَرَ عَنْ مَوْقِفِهِ اِرْتِيَاحٌ بَيْنَ أَتْبَاعِهِ: ئەگەشكۈچىلەر ئارىسىدا ئۇنىڭ مەيدانىغا قارىتا خۇشاللىنىش كېلىپ چىقتى.

صَدْرٌ: كەلمەك؛ قايتماق.

صَدْرٌ ج صُدُورٌ: ئوتتۇرا مەكتەپ؛ شەرەپلىك ئورۇن، كۆكرەك؛ ئەمچەك؛ دىل، قەلب؛ غايە.

صَدْرُ الْإِسْلَامِ: ئىسلام دىنىنىڭ دەسلەپكى دەۋرى.

﴿وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ «قۇرئان»: ئاللاھتائالا كۆڭۈللەردىكىنى بىلگۈچىدۇر.

صَدْرُ الثَّوْبِ: كىيىمنىڭ ئالدى پېشى.

صَدْرُ الرَّجُلِ: تەبىئىتى، كۆكسى-قارنى.

صَدْرُ الشَّيْءِ وَالْمَكَانِ: باش ئورۇن، يۇقىرى ئورۇن، تۆر.

صَدْرُ بَيْتِ الشِّعْرِ: شېئىرنىڭ ئالدىنقى مىسراسى.

صَدْرُ الْأَعْظَمِ: باش مىنىستىر، باش ۋەزىر.

بَنَاتُ الصَّدْرِ: خىيال، غەم-قايغۇ.

رَحْبُ الصَّدْرِ: قارنى-كۆكسى كەڭ.

ضَيِّقُ الصَّدْرِ: ئىچى تار.

ذَاتُ الصَّدْرِ: كۆكرەك بوشلۇقى كېسىلى.

مُنْقَبِضُ الصَّدْرِ: ئىچى پۇشقۇچى، روھسىز، خاپا، يۈرىكى سىقىلغۇچى.

مَكْنُونَاتُ الصَّدْرِ: يۈرەك سىرلىرى.

صَدْرًا مِنَ الزَّمَانِ: زاماندىن بىر قىسىم.

صُدْرَةٌ ج صُدَرٌ: جىلىتكە، مايكا.

صَدْرِيٌّ: كۆكرەكلىك، كۆكرەكنىڭ.

اَلتَّجْوِيفُ الصَّدْرِيُّ: كۆكرەك بوشلۇقى.

دَاءٌ صَدْرِيٌّ: كۆكرەك ئاغرىقى.

اَلْقَفَصُ الصَّدْرِيُّ: كۆكرەك قەپەزى.

أَمْرَاضٌ صَدْرِيَّةٌ: يۈرەك ئاغرىقى.

صُدْرِيَّةٌ: لىپتىك، باغرىداق.

نَزْلَةٌ صَدْرِيَّةٌ: زۇققا كېسىلى، دەم سىقىلىش.

صَدَعَ يَصْدَعُ صَدْعًا الشَّيْءَ: نەرسىنى يېرىۋەتتى، پارچىلىۋەتتى.

صَدَعَ الْأَمْرَ: ئاشكارىلىدى، پاش قىلدى.

صَدَعَ بِالْحَقِّ: ھەقىقەتنى جاكارلىدى.

﴿فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَ أَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾ «قۇرئان»: ساڭا بۇيرۇلغاننى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويغىن، مۇشرىكلارنىڭ (مەسخىرىلىرىگە) پەرۋا قىلمىغىن.

صَدَعَ يَصْدَعُ صُدُوعًا: مايىل بولدى، ئېغىپ كەتتى.

صُدِعَ: باش ئاغرىقىغا مۇپتىلا بولدى.

صَدْعٌ: يېرىلماق، پارچىلانماق.

صَدْعٌ ج صُدُوعٌ: چاك، يېرىق، دەز.

﴿وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ﴾ «قۇرئان»: يېرىلىپ (گىياھلارنى ئۈنۈپ چىقىدۇرۇپ يېرىلىدىغان) زېمىن بىلەن قەسەمكى، ...

صِدْعٌ. صِدْعَةٌ ج صِدَعٌ: يېرىمى، يېرىم، پارچىسى؛ بىر بۆلۈك كىشىلەر.

صَدَغَ يَصْدَغُ صَدْغًا عَنِ الْأَمْرِ: توختاتتى، تىزگىنلىدى، توسۇدى.

صَدَغَ النَّمْلَةَ: چۈمۈلىنى ئۆلتۈردى.

صَدَغَ الشَّخْصَ: چىكىسىگە ئۇردى.

صَدِغَ الشَّخْصُ: باش ئاغرىقىغا گىرىپتار بولدى.

صُدْغٌ ج أَصْدَاغٌ: چېكە، چېكە چاچ، ياگاق چاچ (قۇلاق بىلەن كۆز ئارىلىقى).

صُرِبَ عَلَى صُدْغِهِ فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ: چېكىسىگە تاياق تېگىپ، ھوشىدىن كەتتى.

صِدْغٌ: يۈزى قېلىن؛ كۆرۈمسىز.

صُدْغِيٌّ: چېكىنىلىك، چېكە سۆڭىكى.

صَدَفَ يَصْدِفُ صَدْفًا وَ صُدُوفًا عَنْ كَذَا: ئارقىسىغا ياندى، چېكىندى.

صَدَفَ عَنْ: يىرگەندى، بىزار بولدى، ياقتۇرمىدى.

صَدَفَ عَنِ الْحَقِّ: ھەقىقەتتىن يۈز ئۆرۈدى.

صَدَفَ يَصْدِفُ صَدْفًا عَنْهُ: قاچتى، ئۆزىنى قاچۇردى، باش تارتتى.

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللهِ وَصَدَفَ عَنْهَا﴾ ‹قرآن›: ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇلاردىن يۈز ئۆرۈگەن كىشىدىنمۇ زالىم ئادەم بارمۇ؟

صَدَفٌ ج أَصْدَافٌ: سەدەپ.

صَدَفُ الْأُذُنِ: تاشقى قۇلاق.

﴿حَتَّى إِذَا سَاوَى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا﴾ ‹قرآن›: ئىككى تاغنىڭ ئارىسى تەكشى بولغاندا، كۆيۈكلەرنى بېسىڭلار، دېدى.

صَدَفَا الْجَبَلِ: تاغنىڭ ئىككى يېقى.

شُغْلُ الصَّدَفِ: قۇلۇلە قېپىنى باشقا نەرسىگە نەقىش قىلماق.

عِلْمُ الْأَصْدَافِ: قۇلۇلەشۇناسلىق.

صُدْفَةٌ / صِدْفَةٌ ج صُدَفٌ: تاسادىپىي، ئۇشتۇمتۇت، تۇيۇقسىز، كۈتۈلمىگەندە.

صَدَفِيٌّ: قۇلۇلە قېپىنىڭ.

رَهْنٌ صَدَفِيٌّ: سەدەپ مېيى.

صُدَفِيٌّ: تاسادىپىيلىق.

صَدَقَ يَصْدُقُ صِدْقًا وَ مَصْدُوقَةً وَ تَصْدَاقًا: راست ئېيتتى، توغرا سۆزلىدى، ۋەدىسىگە ۋاپا قىلدى.

صَدَقَ فِي وَعْدِهِ: ۋەدىسىگە ئەمەل قىلدى، ۋەدىسىدە تۇردى.

﴿هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَ صَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾ ‹قرآن›: مېھرىبان ئاللاھنىڭ ۋەدە قىلغىنى مۇشۇ (كۈن)، پەيغەمبەرلەر راست ئېيتقان.

صَدَقَ قَوْلَهُ: راست ئېيتتى.

صَدَقَ النُّصْحَ: سەممىي نەسىھەت قىلدى.

صَدَقَهَا الْحُبَّ: ئۇنى چىن دىلىدىن سۆيدى.

صَدَقَ اللهُ الْعَظِيمُ: ئۇلۇغ ئاللاھ راست ئېيتتى («قۇرئان كەرىم» تىلاۋەت قىلىنغاندىن كېيىن ئېيتىلىدۇ).

صَدَقَتِ الْمَرْأَةُ فِي وَعْدِهَا: ئايال ۋەدىسىدە تۇردى.

صَدَقَتْ عَزِيمَتُهُ عَلَى فِعْلِ الْخَيْرِ: ياخشى ئىشلارغا بولغان نىيىتى توغرا بولدى.

فُلَانٌ يَصْدُقُ فِي حَدِيثِهِ دَائِمًا: پالانى ھەمىشە راست سۆزلەيدۇ.

صِدْقٌ: راستلىق، ھەقىقەت، ساداقەتلىق، راستچىللىق، ئىشەنچلىك.

«وَكُنْ صَادِقًا فِيمَا تَقُولُ وَلَا تَمُنْ   فَإِنَّ مَقَالَ الصِّدْقِ أَعْلَى وَأَفْيَدُ»: سۆزدە راستچىل بول، يالغانچىلىق قىلما، راست سۆز ئىنتايىن قىممەتلىك ۋە مەنپەئەتلىكتۇر.

صِدْقًا: راست، ھەقىقەتەن.

﴿وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ﴾ ‹قرآن›: كېيىنكىلەر ئارىسىدا ياخشى نامىنى قالدۇرغىن.

اَلصِّدْقُ فِي الْقَوْلِ وَالْإِخْلَاصُ فِي الْعَمَلِ: سۆزدە راستچىللىق ئىشتا سەممىيلىك بولىدۇ.

صَدَقَةٌ ج صَدَقَاتٌ: سەدىقە، ئېھسان، زاكات.

﴿قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَ مَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى﴾ ‹قرآن›: ياخشى سۆز ۋە كەچۈرۈش كېيىن ئەززىيەت يەتكۈزىدىغان سەدىقىدىن ئەۋزەلدۇر.

﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ﴾ «قرآن»: زاكات پەقەت پېقىرلارغا...

صَدَقَةُ الْفِطْرِ: پىتىر سەدىقىسى.

جَمْعُ الصَّدَقَاتِ: زاكات يىغىش.

صَدُقَةٌ ج صَدُقَاتٌ: توي‌لۇق، مەھرى.

﴿وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾ «قرآن»: ئاياللارغا ئۇلارنىڭ مەھرىلىرىنى خۇشاللىق بىلەن سوۋغا قىلىپ بېرىڭلار.

صَدَمَ يَصْدِمُ صَدْمًا: ئۇرۇلدى، سوقۇلدى؛ ئۇرۇۋەتتى، سوقۇۋەتتى.

صَدَمَهُ أَمْرٌ: بىر ئىش ئۇنىڭغا تەسىر قىلدى.

صَدَمَتِ السَّيَّارَةُ الطِّفْلَ: بالىنى ماشىنا سوقۇۋەتتى.

صَدَمَتْهُ كَارِثَةٌ: ئۇنىڭغا كېلىشمەسلىك كەلدى.

صَدْمَةٌ ج صَدَمَاتٌ: ئۇرۇلۇپ كېتىمەك، تېگىپ كېتىمەك، سوقۇلۇپ كېتىمەك.

صَدْمَةُ الْعَبْوَةِ: ئارقىغا تېپىش كۈچى؛ تىترىمەك، زىلزىلىگە كەلتۈرمەك، سىلكىمەك.

صَدُوحٌ: ناخشىچى.

صُدُودٌ: يۈز ئۆرۈمەك.

﴿رَأَيْتَ الْمُنَافِقِيْنَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا﴾ «قرآن»: مۇناپىقلارنىڭ سەندىن قاتتىق يۈز ئۆرۈگەنلىكىنى كۆرىسەن.

صَدُوقٌ ج صُدُقٌ: راستچىل، ھەقىقىي، سادىق، سەممىي.

صَدِيَ يَصْدَى صَدًّى: چاڭقىدى، قاتتىق ئۇسسىدى.

صَدًى ج أَصْدَاءٌ: ئەكس سادا، سادا، ئىنكاس؛ ھۇۋقۇش.

لِهَذَا الْخَبَرِ صَدًى بَعِيدٌ: بۇ خەۋەر كەڭ كۆلەمدە ئىنكاس قوزغىدى.

أَصْبَحَ لَهُ صَدًى وَاسِعٌ فِي الْبِلَادِ: ئۇ مەملىكەت بويىچە چوڭقۇر تەسىرگە ئىگە.

لَيْسَ لَهُ أَيُّ صَدًى: ھېچقانداق ئىنكاسقا ئىگە ئەمەس.

صَدَى غِنَاءِ الرَّاعِي فَوْقَ الْجَبَلِ: پادىچىنىڭ ناخشىسىنىڭ تاغ ئۈستىدىكى ئەكس ساداسى.

أَسْرَعُ مِنْ رَجْعِ الصَّدَى: ئاۋازنىڭ ئەكس ساداسىدىنمۇ تېز.

تَرَدَّدُ صَدَاهُ فِي جَمِيعِ الْأَوْسَاطِ: پۈتكۈل ساھەلەردە ئۇنىڭ ساداسى ياڭرايدۇ.

صَدًّى: دات.

صَدٍ م صَدِيَةٌ ج صُدَاةٌ: ئۇسسۇز، چاڭقاپ كەتكەن ئادەم.

صَدِئٌ: دات باسقان، داتلاشقان.

صَدْيَانُ م صَدْيَا جمعها صِدَاءٌ: ئۇسسۇز، چاڭقاپ كەتكەن ئادەم.

أَسْعَفَ الطَّبِيبُ الصِّدَاءَ مِنَ الْمُسَافِرِيْنَ: دوختۇر چاڭقاپ كەتكەن يولۇچىلارنى قۇتقۇزۇۋالدى.

صَدِيدٌ: يىرىڭ.

﴿وَيُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ﴾ «قرآن»: (جەھەننەمدە) ئۇ يىرىڭ ئارىلاش سۇ بىلەن سۇغىرىلىدۇ.

صَدِيعٌ ج صُدُعٌ: يېرىم، يېرىمى، پارچە؛ بىر بۆلۈك كىشىلەر.

صَدِيقٌ ج أَصْدِقَاءُ وَ صُدَقَاءُ وَ صُدْقَانٌ جج أَصَادِقُ م صَدِيقَةٌ: دوست، بۇرادەر، ئاغىنە.

﴿فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِيْنَ وَ لاَصَدِيقٍ حَمِيمٍ﴾ «قرآن»: بىزگە شاپائەت قىلغۇچىلارمۇ ۋە يېقىن دوستمۇ يوق.

فُلَانٌ صَدِيقٌ حَمِيمٌ: پالانى جان دوست.

دَوْلَةٌ صَدِيقَةٌ: دوست دۆلەت.

صَدِيدِيٌّ: يىرىڭلىق.

صُرَاحٌ: ئېنىق، ئوچۇق-ئاشكارا؛ ساپ.

لَبَنٌ صُرَاحٌ: ساپ سۈت.

قَوْلٌ صُرَاحٌ: ئوچۇق سۆز.

صَرَاحَةٌ: ئېنىقلىق، ئاشكارىلىق؛ ساپلىق.

صَرَاحَةُ النِّيَّةِ: سەممىيلىك، راستچىللىق، ئاق كۆڭۈللۈك.

صَرَاحَةُ الصَّدِيقِ بِصَدِيقِهِ: دوستنىڭ دوستىغا ئوچۇق-يورۇق بولۇشى.

صَرَاحَةً. بِصَرَاحَةٍ: ئاشكارا، ئوچۇق، روشەن؛ ئوچۇق كۆڭۈللۈك بىلەن.

صَرَاحِيَّةٌ: ساپلىق، ئوچۇقلۇق.

صَرَاحِيَّةٌ مِنَ الْخَمْرِ: ساپ هاراق.

صُرَاخٌ: سۈرەن، چۇقان.

صَرَارِيٌّ ج صَرَارِيّونَ: كېمىچى، ماتروس.

صِراطٌ ج صُرُطٌ: يول، داغدام يول.

اَلصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ: توغرا يول، ھەق يول.

﴿إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ «قرآن»: بىزنى توغرا يولغا باشلىغىن.

صِرَاعٌ: چېلىشماق.

صُرَاعٌ: غالجىرلىق كېسىلى.

صِرَاعٌ ج صِرَاعَاتٌ: كۈرەش قىلىش، ئېلىشىش.

صِرَاعٌ طَبَقِيٌّ: سىنىپىي كۈرەش.

كَانَ فِي صِرَاعٍ مَعَ الْفَقْرِ وَالْعَوَزِ: نامراتلىق ۋە موھتاجلىق بىلەن كۈرەش قىلىش.

اَلصِّرَاعَاتُ الْعَقَائِدِيَّةُ وَالطَّائِفِيَّةُ: مەزھەپچىلىك ۋە گۇرۇھۋازلىق كۈرەشلىرى.

صِرَاعَةٌ: چېلىشىش ماھارىتى.

صِرَافَةٌ: چاي پۇلى، تاپان ھەققى، شېرىنكانە.

صَرَامَةٌ: ئۆتكۈرلۈك، كەسكىنلىك، جىددىيلىك، قەتئىيلىك.

صَرَامَةُ الْقَائِدِ: قوماندانىنىڭ قەتئىيلىكى.

صَرِبَ يَصْرَبُ صَرَبًا: ئېرىشتى، قولغا كەلتۈردى؛ كەستى، ئۈزۈۋەتتى.

صَرُحَ يَصْرُحُ صَرَاحَةً وَ صُرُوحَةً: ساپ بولدى، ساغلاملاشتى، تازىلاندى.

صَرَحَ يَصْرَحُ صَرْحًا الْأَمْرَ: چۈشەندۈردى، ئۇقتۇردى، ئىزاھلىدى، بايان قىلدى.

صَرْحٌ ج صُرُوحٌ: ئوردا، قەلئە، ئېگىز بىنا، ئىمارەت.

صَرْحٌ مُمَرَّدٌ: ئاسمانغا تاقاشقان بىنا.

﴿يَا هَامَانُ ابْنِ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ﴾ «قرآن»: ئى هامان! ماڭا بىر ئېگىز بىنا سالغىن، ئۇنىڭ بىلەن مەن دەرۋازىلارغا يېتىشىم مۇمكىن.

بَنَى صَرْحًا مِنَ الْوَرَقِ: قەغەزدىن بىنا سالدى (ئاغزىدا شەھەر ئالدى).

بَنَى صُرُوحًا فِي الْهَوَاءِ: ئاسمانغا ئوردا سالدى (ئاغزىدا شەھەر ئالدى، پو ئاتتى).

صُرُوحُ الْمُدُنِ الْحَدِيثَةِ: شەھەرلەرنىڭ بۇلۇتقا تاقاشقان يېڭى ئېگىز بىنالىرى.

صَرَخَ يَصْرُخُ صُرَاخًا وَ صَرِيخًا: ۋارقىرىدى، توۋلىدى، نالە قىلدى، پەرياد چەكتى.

صَرَخَ بَطْنُهُ مِنَ الْجُوعِ: قورسىقى ئېچىپ كورۇلداپ كەتتى.

غَضِبَ فَصَرَخَ فِي وَجْهِهِ: ئاچچىقلىنىپ ئۇنىڭ ئالدىدا ۋارقىراپ كەتتى.

صَرْخَةٌ ج صَرَخَاتٌ: سۈرەن، چۇقان، ۋارقىراش، پەرياد.

صَرْخَةُ الرَّضِيعِ: ئەمچەكتىكى بالىنىڭ يىغلىشى.

صَرِدَ يَصْرَدُ صَرَدًا الشَّخْصُ: توڭلىدى، توڭۇپ كەتتى.

صَرَدَتِ الرِّيحُ: سوغۇق شامال چىقتى.

صَرْدٌ ج صُرُودٌ: قاتتىق سوغۇق.

صَرَّ يَصُرُّ صَرًّا الشَّيْءَ: ئوردى، يۆگىدى، تۈگدى.

صَرَّ الْفَرَسُ أُذُنَهُ: ئات قۇلىقىنى دىڭگايتتى.

صَرَّ النُّقُودَ: پۇلنى قاپچۇققا سالدى.

صَرَّ النَّبَاتُ: ئۆسۈملۈكلەرگە سوغۇق تەگدى.

صَرَّ يَصِرُّ صَرًّا وَ صَرِيرًا الْبَابُ: ئىشىك غىچىرلىدى.

صَرَّ عَلَى أَسْنَانِهِ: چىشلىرىنى غۇچۇرلاتتى.

صَرَّ الْأُذُنُ: قۇلاق غوكۇلدىدى.

صَرَّتِ الْأَسْنَانُ: چىشلار غۇچۇرلىدى.

صَرَّ الْعُصْفُورُ: قۇشقاچ ۋىچىرلىدى.

اَلْقَلَمُ يَصُرُّ: قەلەم شىرىلدايدۇ.

صَرٌّ: غىچىرلىغان ئاۋاز، جىرىڭلىغان ئاۋاز.

صَرّ الْبَابِ: ئىشىكنىڭ غىچىرلىغان ئاۋازى.

صِرٌّ: قاتتىق ئاۋاز؛ قاتتىق سوغۇق؛ سېرىق قۇشقاچ.

﴿كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ﴾ «قۇرئان»: ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغان بىر قوۋمنىڭ زىرائىتىگە تېگىپ، ئۇنى نابۇت قىلىۋەتكەن سوغۇق شامالغا ئوخشايدۇ.

صِرّ الْأَبْوَاقِ النَّحَاسِيَّةِ: مىس كاناي ئاۋازى.

رِيحٌ صِرٌّ: سوغۇق شامال.

صُرَّادٌ: ھۆل سوغۇق شامال؛ يامغۇرسىز شالاڭ بۇلۇت.

صَرَّاخٌ: تور.

صَرَّارُ اللَّيْلِ: قارا چېكەتكە.

صَرَّافٌ ج صَيَارِفَةٌ: كاسسىر، بوغالتىر، ئامبارچى.

صَرَّافُ النُّقُودِ: سەرراپ، ئالتۇن-كۈمۈش سودىگىرى؛ پۇل تېگىشىش سودىگىرى.

صَرَّافُ الْمُؤَسَّسَةِ: شىركەت بوغالتىرى.

صَرَّافُ التَّذَاكِرِ فِي دَوْرِ السِّينَمَا: كىنوخانا بېلەت ساتقۇچىسى.

صِرَّةٌ: سۈرەن، چۇقان، غوۋغا.

﴿فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا﴾ «قۇرئان»: ئىبراھىمنىڭ ئايالى سۈرەن سېلىپ كېلىپ (ئەجەبلەنگەنلىكىدىن ئۆزىنىڭ) يۈزىنى كاچاتلىدى.

صُرَّةٌ ج صُرَرٌ: چەندازا، ھەميان؛ بىر باغلام.

صُرَّةُ نُقُودٍ: پورتمال، پۇل قاپچۇقى.

صَرَّجَ يُصَرِّجُ تَصْرِيجًا الْبِنَاءَ: بىنانى گەچ بىلەن سۇۋىدى.

صَرَّحَ يُصَرِّحُ تَصْرِيحًا الْأَمْرَ: چۈشەندۈردى، ئۇقتۇردى، ئىزاھلىدى، بايان قىلدى.

صَرَّحَ بِالْأَمْرِ: بايانات ئېلان قىلدى، جاكارلىدى.

صَرَّحَ لَهُ بِكَذَا: ئۇنىڭغا يول قويدى، ئىجازەت قىلدى.

صَرَّحَ لَهُ بِفَتْحِ مَتْجَرٍ: ئۇنىڭ دۇكان ئېچىشىغا رۇخسەت قىلدى.

صَرَّحَ الرَّئِيسُ بِإِعْلَامِ السِّلْمِ: رەئىس تىنچلىقنى جاكارلىدى.

صَرَّحَ لَهُ بِالسَّفَرِ: ئۇنىڭ سەپەر قىلىشىغا يول قويدى.

صَرَّرَ يُصَرِّرُ تَصْرِيرًا الْفَرَسُ أُذُنَهُ: ئات قۇلىقىنى دىڭگايتتى.

صَرَّعَ يُصَرِّعُ تَصْرِيعًا: قاتتىق يىقىتتى.

صَرَّفَ يُصَرِّفُ تَصْرِيفًا هُ فِي الْأَمْرِ: ئىشنى بىر تەرەپ قىلىشقا تاپشۇردى، ھاۋالە قىلدى.

صَرَّفَ النُّقُودَ: پۇل ئالماشتۇردى.

﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا﴾ «قۇرئان»: ئۇلارنى ئىبرەت ئالسۇن، دەپ (ۋەز-نەسىھەتلەرنى) قۇرئاندا تۈرلۈك شەكىلدە بايان قىلدۇق.

صَرَّفَ الشَّيْءَ: نەرسىنى ساتتى.

صَرَّفَ الْمِيَاهَ: سۇ ئاقتۇردى، تۆكتى.

صَرَّفَ الْعُمْلَةَ: پۇلنى ئايلاندۇردى، ئوبوروت قىلدى.

صَرَّمَ يُصَرِّمُ تَصْرِيمًا الشَّيْءَ: نەرسىنى كەستى، ئۈزۈۋەتتى.

صِرْصَارٌ: مايقۇرت، سۆۋەرەك.

صَرْصَرَ يُصَرْصِرُ صَرْصَرَةً الرَّجُلُ: كىشى قاتتىق ۋارقىرىدى، تۇۋلىدى.

صَرْصَرَ الصَّقْرُ: لاچىن ئاۋاز چىقاردى.

صَرْصَرٌ: خوراز.

صَرْصَرٌ مِنَ الرِّيحِ: شـۇبرغانلىق سـوغۇق، قـاتتىق بوران.

﴿فَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ﴾ ‹قرآن›: ئـاد بولـسا هەددىـدىن زىيـادە قـاتتىق ۋە سـوغۇق بوران بىلەن هالاك قىلىندى.

صُرْصُرٌ ج صَرَاصِرُ: قارا چېكەتكە.

صُرْصُورٌ ج صَرَاصِيرُ: مايقۇرت، سۈۋەرەك.

صَرَعَ يَصْرَعُ صَرْعًا وَ مَصْرَعًا: يىقىتتى، يىقىلدى.

صَرَعَهُ: قورقۇتتى، چۆچۈتتى.

صَرَعَ الشِّعْرَ: شېئىرنى ئىككى مىسرا قىلدى.

صَرَعَ الْبَابَ: ئىشىكنى ئىككى قاناتلىق قىلدى.

صَرَعَ الْمُلَاكِمُ خَصْمَهُ: بوكسيور رەقىبىنى يەڭدى.

صَرَعَتْهُ الْمَنِيَّةُ: ئۆلدى.

صُرِعَ الرَّجُلُ: تۇتقاقلىق كېسىلىگە گىرىپتار بولدى.

صَرْعٌ ج أَصْرُعٌ وَ صُرُوعٌ: تۇتقاقلىق كېسىلى.

صَرْعٌ: غالجىرلىق كېسىلى.

صُرْعٌ: چۇلۇۋۇر.

صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا: بوشـىتىۋەتتى، قوغلىـدى، قالدۇردى.

صَرَفَهُ عَنْ رَأْيٍ: ئاگاھلاندۇردى، نەسىھەت قىلدى؛ ياندۇردى.

﴿فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ﴾ ‹قرآن›: پەرۋەردىگـارى ئۇنىـڭ دۇئاسىـنى ئىجـابەت قىلىـپ، ئۇلارنىـڭ هىيلىـسىنى يۇسـۇفتىن دەپئى قىلدى.

صَرَفَ النَّظَرَ عَنْهُ: سـەل قاردى، ئېتىبارسىز قاردى.

صَرَفَهُ مِنَ الْعَمَلِ: ئـۇنى ئىـشتىن بوشـاتتى، ۋەزىپىسىدىن قالدۇردى.

صَرَفَ الْعِنَايَةَ فِي...: كۆڭـۈل بۆلـدى، دىققەت قىلدى.

صَرَفَ الْمَالَ: خىراجەت قىلدى، چىقىم قىلدى، سەرپ قىلدى.

صَرَفَ الْوَقْتَ: ۋاقىتنى ئۆتكۈزدى.

صَرَفَ الشَّيْءَ: تۈگەتتى، ئىشلىتىپ بولدى.

صَرَفَ التَّلَامِيذَ مِنَ الْمَدْرَسَةِ: ئوقۇغۇچىلارنى مەكتەپتىن قويۇۋەتتى.

صَرَفَ النَّظَرَ عَنْ كَذَا: ئۇنىڭ بىلەن كارى بولمىدى.

صَرَفَ الشَّخْصَ: سەل قارىدى، ئېتىبارسىز قارىدى.

صَرَفَ هَمَّهُ إِلَى كَذَا: بېرىلدى، پۈتۈنلەي شۇنىڭ بىلەن بولدى.

صَرَفَ يَصْرُفُ صَرِيفًا الْبَابُ: ئىشىك غىچىرلىدى.

صَرَفَ النُّقُودَ: پۇل ئالماشتۇردى.

صَرَفَتِ الْأَسْنَانُ: چىش غۇچۇرلىدى.

صَرْفٌ: (ئىشتىن) بوشاتماق، ۋەزىپىسىدىن قالدۇرماق؛ چىقىم قىلماق، خىراجەت قىلماق.

صَرْفٌ أَجْنَبِيٌّ: چەت ئەل پۇلى.

﴿فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا﴾ ‹قرآن›: شۇبھىسىزكى، ئىبادەت قىلغۇچىلار سىلەرنىڭ (ئۇلارنى مەبۇد دېگەن سۆزۈڭلارنى ئىنكار قىلدى. (ئى كۇپپارلار!) سىلەر (ئۆزۈڭلاردىن ئازابنى) دەپئى قىلىشقىمۇ ۋە (بۇ بالادىن ئۆزۈڭلارنى قۇتۇلدۇرۇشقا) ياردەم بېرىشكىمۇ قادىر بولالمايسىلەر.

صَرْفُ النُّقُودِ: پۇل تېگىشىش.

عِلْمُ الصَّرْفِ: مورفولوگىيە.

صَرْفُ الدُّولَارِ إِلَى رِيَالَاتِ السَّعُودِيَّةِ: دوللارنى سەئۇدىي رىيالىغا ئالماشتۇرۇش.

تُرْعَةُ صَرْفٍ: سۇ چىقىرىش ئېرىقى، سۇ چىقىرىش يولى.

«بِصَرْفِ النَّظَرِ عَنِ الظُّرُوفِ الْمُحِيطَةِ بِالْقَضِيَّةِ»: مەسىلىگە ئالاقىدار شەرت-شارائىت بىلەن

ھېسابلاشماستىن.

صَرْفُ الْكَلِمَةِ: سۆزنى تەنۋىنلىك ئوقۇماق.

صَرْفُ الْفِعْلِ: پېئىلنى تۈرلەپ ئوقۇماق.

مَمْنُوعٌ عَنِ الصَّرْفِ: تەنۋىنلىك ئوقۇشقا بولمايدىغان.

صَرْفُ الدَّهْرِ ج صُرُوفٌ: بالايىئاپەت، بەختسىزلىك.

صِرْفٌ: نوقۇل، ساپ، پاكىز، تازا.

شَرَابٌ صِرْفٌ: ساپ ئىچىملىك.

صِرْفًا: ئىمكانقەدەر، مۇتلەق، قەتئىي.

اَلصِّرْفَانِ: سوتكا، كېچە-كۈندۈز.

صَرَفَانٌ: قوغۇشۇن بىلەن مىس.

صَرْفِيٌّ: مورفولوگ، مورفولوگىيىلىك، مورفولوگىيىلىك.

صَرْفِيَّةٌ: چاي پۇلى، تاپان ھەققى، شىرىنكانە.

صَرَمَ يَصْرِمُ صَرْمًا الشَّيْءَ: كېسىۋەتتى، ئۈزۈۋەتتى.

صَرَّمَهُ: تاشلىۋەتتى، ۋاز كەچتى، چۆرۈۋەتتى.

﴿إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِيْنَ﴾ ‹قرآن›: شۈبھىسىزكى، بىز ئۇلارنى (يەنى، مەككە ئاھالىسىنى) مەلۇم باغنىڭ ئىگىلىرىنى سىنىغاندەك (قەھەتچىلىك، ئاچارچىلىققا دۇچار قىلىش بىلەن) سىنىدۇق. ئۇلار (يەنى، باغنىڭ ئىگىلىرى) ئۇنىڭ مېۋىلىرىنى (كەمبەغەللەر ئۇقمىسۇن، ئۇلارغا ھېچ نەرسە بەرمەيلى دېيىشىپ)، سەھەردىلا ئۈزۈۋېلىشقا قەسەم ئىچىشكەنىدى.

صَرُمَ يَصْرُمُ صَرَامَةً السَّيْفُ أَوِ الرَّجُلُ: ئۆتكۈر بولدى، كەسكىن بولدى، قەتئىي بولدى.

صَرَمَ أَجَلَهُ: ئۇنىڭ ئەجىلى توشتى، ئۆلدى.

صَرْمٌ: كەسمەك، ئۈزمەك؛ تېرە، كۆن، شاۋۇرۇن، خۇرۇم.

صُرْمٌ: توغرا ئۈچەي، كۆتەن ئۈچەي.

صِرْمٌ ج أَصْرَامٌ وَ أَصَارِمُ وَ أَصَارِيْمُ وَ صُرْمَانٌ: بەتىنكە، شىبلىت، تويلەي؛ كىشلەر توپى، جامائەت؛ خىسلەت؛ ئۇسلۇب، ئىستىل؛ نۇسخا، ئەۋرىشكە.

صَرْمَاتِيٌّ ج صَرْمَاتِيَّةٌ: موزدوز.

صِرْمَةٌ ج صُرَمٌ: بەتىنكە، شىبلىت، تويلەي؛ كىشلەر توپى، جامائەت؛ خىسلەت؛ ئۇسلۇب، ئىستىل؛ نۇسخا، ئەۋرىشكە.

صَرُورٌ: سالتاڭ، بويتاق.

صَرُورِيٌّ: سالتاڭ، بويتاق.

صَرَى يَصْرِي صَرْيًا الْقَوْمَ: قوۋمنىڭ ئالدىدا ماڭدى.

صَرَى اللهُ عَنْهُ الشَّرَّ: ئاللاھ يامانلىقنى ئۇنىڭدىن يىراق قىلسۇن.

صَرِيْحٌ ج صُرَحَاءُ م صَرِيْحَةٌ: ئېنىق، ئوچۇق، ئاشكارا؛ ساپ.

أَنَّهُ رَجُلٌ صَرِيْحٌ تَمَامًا لاَ يَسْتَطِيْعُ أَنْ يُخْفِيَ شَيْئًا فِيْ قَلْبِهِ: ئۇ تولىمۇ ئوچۇق-يورۇق ئادەم كۆڭلىدە گەپ ياتمايدۇ.

صَرِيْحٌ بِذَاتِهِ: ئۆز-ئۆزىدىن مەلۇم، چۈشىنىشلىك.

جَوَابٌ صَرِيْحٌ: ئېنىق جاۋاب.

رَأْيٌ صَرِيْحٌ: ئوچۇق پىكىر.

اَلْعَرَبُ الصُّرَحَاءُ: ساپ ئەرەب.

قَوْلٌ صَرِيْحٌ: ئوچۇق سۆز.

قَائِلٌ صَرِيْحٌ: ئوچۇق-يورۇق سۆزلىگۈچى، كۆڭلىدىكىنى دېگۈچى.

لَهُ مَوَاقِفُ صَرِيْحَةٌ: ئۇنىڭ مەيدانى ئوچۇق.

صَرِيْخٌ ج صُرَخَاءُ: سۈرەن، چۇقان.

مَلْدُوغٌ صَرِيْخٌ: يىلان-چايان قاتارلىق نەرسىلەر چېقىۋالغان ئادەمنىڭ پەرياد چېكىشى.

﴿وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيْخَ لَهُمْ﴾ ‹قرآن›: ئەگەر بىز خالىساق، ئۇلارنى غەرق قىلىۋېتىمىز، ئۇلارغا ياردەم بەرگۈچىمۇ بولمايدۇ.

صَرِيْرُ الْبَابِ: ئىشىكنىڭ غىچىرلىغان ئاۋازى.

صَرِيْرُ الْأَسْنَانِ: چىشلارنىڭ غۇچۇرلىشى.

صَرِيْرَةٌ ج صَرَائِرُ: پورتمال، پۇل قاپچۇقى.

صَرِيْعٌ ج صَرْعَى: تۇتقاقلىق كېسىلى بار ئادەم، يىقىلىپ چۈشكەن.

﴿فَتَرَى الْقَوْمَ فِيْهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ﴾ «قرآن»: ئاد قوۋمىنىڭ (ئۇلار ماكانلىرىدا ھالاك بولۇپ) خورما دەرىخىنىڭ پور كۆتەكلىرىدەك ياتقانلىقىنى كۆرىسەن.

صَرِيْعُ الْخَمْرِ: پىيەنچۇك.

صَرِيْعُ الْغَوَانِي: خوتۇنپەرەس.

صَرِيْعُ الْكَرَى: ئۇيقۇچان ئادەم.

صَرْعَى الْوَبَاءِ: ۋابادا ئۆلگەنلەر.

هُمْ مِنْ صَرْعَى الزِّلْزَالِ: ئۇلار يەر تەۋرەشتە ئۆلگەنلەر.

صَرِيْعٌ ج صُرْعٌ: ساراڭ، مەجنۇن.

صَرِيْعُ الْيَأْسِ: ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە قالغان.

خَرَّ صَرِيْعًا: يىقىلىپ چۈشتى، ئەس-ھوشىنى يوقاتتى.

صَرِيْفٌ: قاتتىق نەرسىگە سۈركەلگەن ئاۋاز.

صَرِيْفُ الْأَسْنَانِ: چىشنىڭ غۇچۇرلىغان ئاۋازى.

صَرِيْمٌ: ئۈزۈلگەن، كېسىلگەن، ئايرىلغان، كېچىنىڭ بىر بۆلۈكى، زىرائەت دۆۋىسى.

﴿فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيْمِ﴾ «قرآن»: باغ (كۆيۈپ) قاپقارا كۆلدەك بولۇپ قالدى.

صَعُبَ يَصْعُبُ صُعُوبَةً: قىيىن بولدى، مۇشەققەت بولدى.

صَعُبَ عَلَيْهِ مِنْ: غەزەپلەندى، ئاچچىقلاندى.

صَعُبَ الشَّخْصُ: تەرسا بولدى، جاھىل بولدى.

«تَفَاصِيْلٌ عِلْمِيَّةٌ دَقِيْقَةٌ يَصْعُبُ عَلَى التَّلَامِيْذِ فَهْمُهَا»: ئوقۇغۇچىلار چۈشىنىش قىيىن بولغان كونكرېت ئەھۋاللار.

صَعْبٌ م صَعْبَةٌ ج صِعَابٌ: قىيىن، جاپالىق، مۈشكۈل.

صَعْبُ الْمِرَاسِ: گەپ ئاڭلىمايدىغان، گەپ يېمەيدىغان، بويسۇنمايدىغان.

صَعْبُ الْإِحْتِمَالِ: كۆتۈرگىلى بولمايدىغان، چىدىغىلى بولمايدىغان.

كَانَ الْإِمْتِحَانُ صَعْبًا لِلْغَايَةِ: ئىمتىھان ناھايىتى قىيىن بولدى.

عُمْلَةٌ صَعْبَةٌ: مىتال پۇل، تەڭگە.

صَعْتَرٌ: چۆل رەيھىنى.

صَعْتَرُ الْعَرْشِ: يالپۇز.

صَعْتَرٌ بَرِّيٌّ:: ياۋا ياپۇز.

صَعِدَ يَصْعَدُ صُعُودًا وَ صُعْدًا وَ صَعَدًا: ئۆرلىدى، كۆتۈرۈلدى، ئېگىزلىدى، چىقتى.

صَعِدَ السُّلَّمَ: شوتىغا چىقتى.

﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ «قرآن»: ياخشى سۆز ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا ئۆرلەيدۇ.

صَعِدَ الْجَبَلَ: تاغقا ياماشتى.

صَعِدَ بِهِ: كۆتۈردى.

«كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَّرْنَا وَ إِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا» «حديث»: بىز ئېگىزلىكلەرگە چىقساق «الله اكبر» دەيتتۇق. پەسكە چۈشسەك «سبحان الله» دەيتتۇق.

صَعِدَ فُلَانٌ إِلَى الْحُكْمِ: ھاكىمىيەت ئۇستىگە چىقتى.

صَعِدَ وَ هَبَطَ: ئىككى ئوتتۇرىدا قالدى.

صَعَدٌ: ھارماق، چارچىماق، جاپا چەكمەك.

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ «قرآن»: كىمكى پەرۋەردىگارىنىڭ زىكرىدىن (يەنى ئاللاھنىڭ تائەت-ئىبادىتىدىن) يۈز ئۆرۈيدىكەن، ئاللاھ ئۇنى قاتتىق ئازابقا دۇچار قىلىدۇ.

صُعَدَاءُ: ئاھ ئۇرۇش، خورسىنىش؛ مۇشەققەتچىلىك.

تَنَفَّسَ الصَّعَدَاءَ: ئۇھ تارتتى، ئاھ ئۇردى.

صَعْدَانٌ: ئۆرلىمەك، كۆتۈرۈلمەك.

صَعْدَةٌ ج صِعَادٌ وَ صَعَدَاتٌ: نەيزە؛ ئېگىزلىك.

يَتْعَبُ فُلَانٌ فِيْ كُلِّ صَعْدَةٍ: پالانى ھەر ئۆرلىگەندە چارچايدۇ.

اَلْمَدْرَسَةُ فِيْ صَعْدَةٍ: مەكتەپ ئېگىزلىككە جايلاشقان.

صَعِرَ يَصْعَرُ صَعَرًا وَجْهُهُ: مايماق بولۇپ قالدى.

صَعِرَ الرَّأْسُ: بېشى كىچىكلەپ كەتتى.

صُعْرُرٌ: كاۋچۇك.

صُعْرُورٌ ج صَعَارِيْرُ: كاۋچۇك.

صَعَّبَ يُصَعِّبُ تَصْعِيْبًا الْأَمْرَ: ئىشنى قىيىنلاشتۇرۇۋەتتى.

صَعَّبَ الْمُعَلِّمُ التَّمْرِيْنَ الْحِسَابِيَّ: ئوقۇتقۇچى ھېساب تاپشۇرۇقىنى قىيىن چىقىرىۋەتتى.

صَعَّدَ يُصَعِّدُ تَصْعِيْدًا الزَّفَرَاتِ: ئاھ ئۇردى، خورسىندى.

صَعَّدَ السَّائِلَ: سۇيۇقلۇقنى پارغا ئايلاندۇردى.

صَعَّدَ الْمُتَسَلِّقُ فِي الْجِبَالِ: تاغقا ياماشقۇچى ئۆرلىدى.

صَعَّدَ الْخِلَافَ: ئىختىلاپنى كەسكىنلەشتۈرۈۋەتتى.

صَعَّدَ الْمُشْكِلَةَ: مەسىلىنى قىيىنلاشتۇرۇۋەتتى.

صَعَّدَ نَفَسَهُ: قىيىن نەپەس ئالدى.

صَعَّدَ فِيْهِ النَّظَرَ: يۇقىرىغا سىنچىلاپ قارىدى.

صَعَّدَ الْمُلَاكِمُ النَّظَرَ فِيْ خَصْمِهِ: بوكسيورچى رەقىبىگە تىكىلىپ قارىدى.

صَعَّرَ يُصَعِّرُ تَصْعِيْرًا خَدَّهُ: تەلەتىنى يىرگىنچلىك كۆرسەتتى.

﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ﴾ ‹قرآن›: كىشىلەردىن مەنسىتمەسلىك بىلەن يۈز ئۆرۈمىگىن.

صَعَقَ يَصْعَقُ صَعْقًا - تِ السَّمَاءُ الْقَوْمَ: چاقماق سوقتى.

صَعِقَ يَصْعَقُ صَعَقًا النَّاسُ: ھوشسىزدىن كەتتى، ئۆلدى.

صَعِقَ فِيْ مَكَانِهِ: جايىدىلا ئۆلدى.

﴿وَ نُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ ‹قرآن›: سۈر چېلىنغاندا ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى مەخلۇقاتلارنىڭ ھەممىسى ئۆلىدۇ.

صُعِقَ الشَّخْصُ: چاقماق سوقتى؛ چوڭ بىر ئىشقا دۇچار بولدى.

صَعِقٌ: چېقىلغان، سوقۇلغان.

﴿فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَ خَرَّ مُوسَى صَعِقًا﴾ ‹قرآن›: پەرۋەردىگارى تاغقا تەجەللى قىلىشى بىلەن، تاغنى تۈپتۈز قىلىۋەتتى، مۇسا بىھوش بولۇپ يىقىلدى.

صَعْقُرٌ: بېلىق تۇخۇمى.

صَعْلٌ: بېشى كىچىك.

صَعْلَكَ يُصَعْلِكُ صَعْلَكَةً: ئۇنى غورىبەتچىلىكتە قالدۇردى، نامراتچىلىقتا قالدۇردى، موھتاج قىلدى.

صَعْلَكَهُ الْفَقْرُ: كەمبەغەللىك ئۇنى يادىتىۋەتتى.

صَعْلَكَ الْبَقْلُ الْإِبِلَ: ئوت-چۆپ تۆگىنى سەمرىتتى.

صُعْلُوكٌ ج صَعَالِكُ وَ صَعَالِيْكُ: كەمبەغەل، يوقسۇل، نامرات؛ سەرگەردان، بىكار تەلەپ.

صَعَالِيْكُ الْعَرَبِ: قەدىمكى ئەرەبلەرنىڭ سەلبىي قەھرىمانى.

الشَّنْفَرَى شَاعِرٌ صُعْلُوكٌ: شەنفەرا نامرات شائىر.

كَثُرَ الصَّعَالِيْكُ فِي الْعَوَاصِمِ الْغَرْبِيَّةِ: غەرب دۆلەتلىرى پايتەختلىرىدە سەرگەردانلار كۆپىيىپ كەتتى.

صَعْوٌ ج صِعَاءٌ وَ أَصْعَاءٌ: پاششا.

صُعُوبَةٌ ج صُعُوبَاتٌ: قىيىن، تەس.

صُعُوبَةُ الْحَيَاةِ: تۇرمۇشنىڭ جاپا-مۇشەققىتى.

صُعُوبَةُ الْمِزَاجِ: مىجەزنىڭ ئوساللىقى.

صَعُودٌ: مۇشەققەت، جاپا.

صَعُودٌ ج أَصْعِدَةٌ وَ صَعَائِدُ وَ صُعُدٌ: داۋان.

تَوَقَّفَتِ السَّيَّارَةُ فِي الصَّعُودِ: ماشىنا داۋاندا توختاپ قالدى.

﴿سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا﴾ «قرآن»: ئۇنىڭغا قاتتىق ئازابىمنى تېتىمەن.

صُعُودٌ: ئۆرلىمەك، كۆتۈرۈلمەك.

فِي صُعُودٍ: ئۆرلىگەندە، كۆتۈرۈلگەندە.

صَعِيدٌ ج صُعُدٌ وَ صُعُدَاتٌ وَ صُعْدَانٌ: ئېگىزلىك، تۆپىلىك؛ تۇزلەڭلىك؛ ساپ تۇپا.

صَعِيدُ مِصْرَ: ئۈستۈنكى مىسىر.

﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ «قرآن»: پاك تۇپراقنى يۈزۈڭلارغا، قولۇڭلارغا سۈرتۈپ تەيەممۇم قىلىڭلار.

إِجْتَمَعَ النَّاسُ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ: خالايىق بىر مەيدانغا توپلاندى.

اَلصَّعِيدُ الدَّوَلِيِّ: خەلقئارا.

عَلَى الصَعِيدِ السِّيَاسِيِّ: سىياسىي جەھەتتىن.

عَلَى الصَّعِيدِ الْعَالَمِيِّ: خەلقئارا جەھەتتىن.

هُمْ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ: ئۇلار بىر مەيدانغا جەم بولغان.

صَعِيدِيٌّ ج صَعَايِدَةٌ: ئۈستۈنكى مىسىرلىق.

صَغَا يَصْغُو صَغْوًا إِلَيْهِ: يۆلەندى، تاياندى، ئاغدى.

الصَّغَارُ: خارلىق، زۇلۇم، كەمستىش.

﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ «قرآن»: (بۇ) گۇناھكارلار ئۆزلىرى ئىشلەتكەن ھىيلە-مىكىرلەر تۈپەيلىدىن ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا خورلۇققا ئۇچرايدۇ.

صَغِرَ يَصْغَرُ صَغَرًا وَ صِغَارًا: كىچىك بولدى، كىچىكلىدى، ئازلىدى.

صَغُرَ يَصْغُرُ صُغْرًا / صِغْرًا وَ صِغَارًا وَصَغَارَةً وَ صُغْرَانًا: كىچىك بولدى، كىچىكلىدى، ئازلىدى؛ خار بولدى، كەمستىلدى، پەس بولدى.

صَغُرَ عَقْلُهُ: ئەقلى كەم بولدى.

صَغُرَ الْخَائِنُ: خائىن خار بولدى.

صَغُرَتْ أَمْلَاكُهُ بَعْدَ الْقِسْمَةِ: تەقسىم قىلىغاندىن كېيىن مال-مۈلكى ئازلاپ كەتتى.

صَغُرَتْ نَفْسُهُ: نەپسى پەس بولدى، ناچار ئاقىۋەتكە قالدى.

هُوَ يَصْغُرُ أُخْتَهُ بِسَنَةٍ وَاحِدَةٍ: ئۇ ھەمشىرىسىدىن بىر ياش كىچىك تۇرىدۇ.

صِغَرٌ: كىچىك، ياش، كىچىكلىك.

صِغَرُ السِّنِّ: يېشى كىچىك، گۆدەك، باللىق دەۋر.

صِغَرُ الْبَنِيْنِ: باللارنىڭ كىچىكى.

صُغْرَى ج صُغَرٌ: ئەڭ كىچىك، كىچىككىنە.

آسِيَا الصُّغْرَى: كىچىك ئاسىيا.

اَلنِّهَايَةُ الصُّغْرَى: ئەڭ كىچىك، ئەڭ ئاز.

صَغَّرَ يُصَغِّرُ تَصْغِيرًا — هُ: كىچىكلەتتى، ئازايتتى؛ كەمستتى، پەس كۆردى.

صَغَّرَ الْكَلِمَةَ: كەلىمىنى تەسغىر قىلدى.

صَغَّرَ الرَّسَّامُ الصُّورَةَ: رەسسام سۈرەتنى كىچىكلەتتى.

يُصَغِّرُ خَصْمَهُ بِانْتِقَادَاتِهِ: ئۆز رەقىبىنى تەنقىدلەش ئارقىلىق كەمستتى.

صِغْوٌ ج أَصْغَاءٌ: قۇدۇق جازىسى؛ چېلەك بېغى، قۇيمىچىلىق قوشۇقى.

صِغْوُ الْكَفِّ: ئالقان، چاڭگال.

صَغِيَ يَصْغَى صَغًى / صِغًى إِلَيْهِ: يۆلەندى، تاياندى، ئاغدى.

صَغَتِ الشَّمْسُ: قۇياش (غەربكە) قىيسايدى.

﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ «قرآن»: ئەگەر ئىككىڭلار، ئاللاھغا تەۋبە قىلساڭلار (ئۆزۈڭلار ئۈچۈن ياخشىدۇر)، سىلەرنىڭ

دىلىكلار بۇرۇلۇپ كەتتى.

﴿وَلِتَصْغَى إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ «قرآن»: ئاخىرەتكە ئىمان ئېيتمايدىغانلارنىڭ دىللىرى ئۇلارنىڭ شېرىن سۆزلىرىگە مايىل بولسۇن...

صَغِيرٌ ج صِغَارٌ وَ صُغَرَاءُ: كىچىك، كۆدەك؛ نازۇك، ئىنچىكە.

صَغِيرُ السِّنِّ: يېشى كىچىك.

﴿وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾ «قرآن»: «ئى پەرۋەردىگارىم! ئۇلار مېنى كىچىكلىكىمدە تەربىيىلىگىنىدەك ئۇلارغا مەرھەمەت قىلغىن»، دېگىن.

صَغِيرُ النَّفْسِ: نەسلى پەس، پەسكەش.

صَغِيرُ الْعَقْلِ: ساددا.

صَغِيرُ الْجِسْمِ: ۋىجىك.

صَغِيرَةٌ ج صَغَائِرُ: كىچىك، ئەرزىمەس.

صَغَائِرُ الْأُمُورِ: ئۇششاق-چۈششەك ئىشلار، ئەرزىمەس ئىشلار.

﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا﴾ «قرآن»: چوڭ-كىچىك گۇناھنىڭ ھەممىسى خاتىرىلىنىپتىغۇ؟

مُحِيطٌ بِكُلِّ صَغِيرَةٍ وَ كَبِيرَةٍ: چوڭ-كىچىك ھەممىنى بىلگۈچى.

حَاسَبَهُ عَلَى كُلِّ كَبِيرَةٍ وَ صَغِيرَةٍ: ئۇنىڭدىن چوڭ-كىچىك ھېسابىنىڭ ھەممىسىنى ئالدى.

إِحْذَرِ الصَّغَائِرَ وَالْكَبَائِرَ: چوڭ-كىچىك گۇناھلاردىن ساقلان.

صُغَيِّرٌ: كىچىككىنە، قورچاق.

صَفَا يَصْفُو صَفْوًا وَصَفَاءً وَ صُفُوًّا الْجَوُّ: ھاۋا ئوچۇق بولدى، سۈزۈك بولدى.

صَفَا الْعَيْشُ: تۇرمۇش خاتىرجەم بولدى، كۆڭۈللۈك بولدى.

صَفَا الْمَاءُ: سۇ سۈزۈك بولدى.

صَفَا فُلَانٌ لِفُلَانٍ: سەممىي بولدى.

صَفًا ج صَفَوَاتٌ: سىلىق چوڭ تاش.

الصَّفَا: كەئبىگە يېقىن بىر ئېگىزلىك، ساپا تېغى.

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللهِ﴾ «قرآن»: ساپا بىلەن مەرۋە ھەققەتەن ئالالاھنىڭ (دىنىنىڭ) ئالامەتلىرىدۇر.

صَفَاءٌ: سۈزۈك، ئوچۇق، سەممىي، كۆڭۈللۈك.

صَفَاءُ الزَّيْتِ: سۈزۈك ماي.

سَاعَاتُ الصَّفَاءِ بَيْنَ الْخِلَّانِ: دوستلار ئارىسىدىكى كۆڭۈللۈك چاغلار.

فُلَانٌ سَرِيعُ الصَّفَاءِ: ئاداۋەت ساقلىمايدىغان ئادەم.

صَفَاءُ الْقَلْبِ: ئاق كۆڭۈللۈك.

صَفَائِحِيٌّ ج صَفَائِحِيُّونَ: تۇنىكىچى.

صَفَائِحُ مُقَصْدَرَةٌ: قەلەيلەنگەن تۇنىكە.

صَفَائِحُ مِنَ الْحَدِيدِ الْأَبْيَضِ: ئاق تۇنىكە، ئاق قاكالتىر.

غَلَّفَ الصَّفَائِحِيُّ قَوَائِمَ الْفَرَسِ: تاقىچى ئاتنى تاقلىدى.

صَفَاةٌ ج صَفَوَاتٌ وَ صَفًا: چوڭ قاتتىق تاش.

صِفَادٌ ج صُفُدٌ وَ أَصْفِدَةٌ: كىشەن، كويزا.

صُفَارُ الْبَيْضِ: تۇخۇم سېرىقى.

صُفَارِيَّةٌ: سوپىسوپىياڭ.

صِفَاقٌ ج صُفُقٌ: ئىچكى تېرە؛ سېرىقئەت.

صِفَاقُ الْعَجَلَةِ: ئىچ كامېر.

صِفَاقُ عَجَلَةِ الدَّرَّاجَةِ: ۋېلىسىپىتنىڭ ئىچ كامېرى.

صَفَاقَةٌ: قېلىنلىق، قېلىنلىق دەرىجىسى.

صَفَاقَةُ الْوَجْهِ: يۈزى قېلىن.

بِكُلِّ صَفَاقَةٍ وَ وَقَاحَةٍ: يۈزسىزلىك بىلەن، نومۇسسىزلىق بىلەن.

صِفَةٌ ج صِفَاتٌ: سۈپەت، خىسلەت، خاراكتېر.

صِفَةٌ خُصُوصِيَّةٌ: ئالاھىدىلىك، خۇسۇسىيەت.

صِفَةٌ مُؤَهِّلَةٌ: سالاھىيەت.

بِصِفَةٍ سِرِّيَّةٍ: يوشۇرۇن رەۋىشتە، مەخپىي ھالدا.

صَفَحَ يَصْفَحُ صَفْحًا: كەچۈردى، كەڭچىلىك قىلدى، ئەپۇ قىلدى.

صَفَحَ عَنْ خَطِيئَتِهِ: ئۇنىڭ خاتالىقىنى كەچۈردى.

صَفَحَ الشَّيْءَ: نەرسىنى كېڭەيتتى.

صَفَحَ فُلَانًا بِالسَّيْفِ: قىلىچنىڭ بېسى بىلەن ئۇردى.

صَفِحَ يَصْفَحُ صَفَحًا: كېڭەيدى.

صَفِحَتْ جَبْهَتُهُ: پېشانىسى كەڭ بولدى.

صَفْحٌ: ئەپۇ قىلماق، كەچۈرمەك، كەڭچىلىك قىلماق.

﴿وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ﴾ «قرآن»: قىيامەتنىڭ بولۇشى چوقۇمدۇر. (ئى مۇھەممەد! نادانلار بىلەن تەڭ بولمىغىن)، ئۇلارغا چىرايلىق مۇئامىلىدە بولغىن.

صَفْحُ الرَّئِيسِ: باشلىقنىڭ كەچۈرۈشى.

صَفْحٌ ج صِفَاحٌ وَ أَصْفَاحٌ: ياقا، چەت، يان، گىرۋەك، يان تەرەپ، قىرغاق.

صَفْحُ الْجَبَلِ: تاغ باغرى.

ضَرَبَ عَنْهُ صَفْحًا: ئۇ ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈدى.

صَفْحَةٌ ج صَفَحَاتٌ: يۈز، بەت.

صَفْحَةٌ مِنَ الْكِتَابِ: كىتابتىن بىر بەت.

عَلَى صَفْحَةِ الْمَاءِ: سۇ يۈزىدە.

صَفْحَةُ السَّمَاءِ: ئاسمان يۈزى.

أَبْدَى لَهُ صَفْحَتَهُ: ئۇنىڭغا سىرىنى تۆكتى.

اَلصُّورَةُ بِالصَّفْحَةِ الْأُولَى: سۈرەت بىرىنچى بەتتە.

صَفْحَةٌ مُشْرِقَةٌ: شانلىق سەھىپە.

صَفْحَتَا الشَّخْصِ: ئىككى مەڭزى.

صَفْحَتَاهَا وَرْدِيَّتَانِ: ئىككى مەڭزى قىزىلگۇلدەك.

صَفَدَ يَصْفِدُ صَفْدًا وَ صُفُودًا: ئىشكەل سالدى، كويزا سالدى.

صَفَدَ الْأَسِيرَ بِالسَّلَاسِلِ: ئەسىرنى زەنجىر بىلەن باغلىدى.

صَفَدٌ ج أَصْفَادٌ: ئىشكەل، كويزا.

﴿وَ تَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ «قرآن»: (ئى مۇھەممەد!) ئۇ كۈندە گۇناھكارلارنى زەنجىرلەر بىلەن بىر-بىرىگە چېتىلىپ باغلانغان ھالدا كۆرىسەن.

صَفَرَ يَصْفِرُ صَفِيرًا: ئىسقىرتتى، پۇشتەك چالدى.

صَفَرَ الثُّعْبَانُ: يىلان كۇشۇلدىدى.

صَفَرَ الطَّائِرُ: قۇش سايرىدى.

يَصْفِرُ الْبُلْبُلُ فِي قَفَصِهِ: بۇلبۇل قەپەستە سايرىماقتا.

صَفِرَ يَصْفَرُ صَفَرًا وَ صُفُورًا الْإِنَاءُ: قاچا بوشىدى، قاچا قۇرۇقدالدى.

صَفِرَ الْبَيْتُ مِنَ الْمَتَاعِ: ئۆي، ئۆي سەرەمجانلىرىدىن قۇرۇقدالدى.

صَفِرَ يَصْفَرُ صُفْرَةً: ئالتۇن رەڭ بولدى، ئالتۇن رەڭگە كىردى.

صَفْرٌ: ئىسقىرتماق، پۇشتەك چالماق، سىگنال ئاۋازى.

صَفَرٌ ج أَصْفَارٌ: سەپەر ئېيى (ھىجرىيىنىڭ 2-ئېيى).

صَفَرِيٌّ: كۈز يامغۇرى.

صِفْرٌ ج أَصْفَارٌ: بوش، قۇرۇق، مەنىسىز، نۆل.

صِفْرُ الْيَدَيْنِ: قۇرۇق قول.

تَحْتَ الصِّفْرِ: نۆلدىن تۆۋەن.

صِفْرٌ عَلَى الشِّمَالِ: قىلچە قىممىتى يوق.

كَلَامُهُ صِفْرٌ: ئۇنىڭ سۆزى نۆلگە تەڭ.

بَيْتٌ صِفْرٌ مِنَ الْمَتَاعِ: ھېچنېمە يوق قۇرۇق ئۆي.

سَاعَةُ الصِّفْرِ: سائەت ئىستىرېلكىسى.

حَرَارَةُ الطَّقْسِ دَرَجَتَانِ فَوْقَ الصِّفْرِ: تېمپېراتۇرا نۆلدىن يۇقىرى 2 دەرىجە.

صُفْرٌ: سېرىق ئالتۇن، سېرىق مىس، جەز، تۇچ.

صُفْرُ الْبَيْضِ: تۇخۇم سېرىقى.

﴿إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ، كَأَنَّهُ جِمَالَةٌ صُفْرٌ﴾ «قۇرئان»: ئۇ يالقۇن قەسىردەك (چوڭ) ئۇچقۇنلارنى چىقىرىدۇ. ئۇ ئۇچقۇنلار قارا-سېرىق تۆگىلەرگە ئوخشايدۇ.

غُرُوقُ الصَّفْرِ: ياۋا زاغۇن.

صَفْرَاءُ: سەپرا، ئۆت سۇيۇقلۇقى؛ تېبابەتتە تۆت خىلتنىڭ بىرى.

﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا﴾ «قۇرئان»: مۇسا ئېيتتىكى، ئاللاھ ھەقىقەتەن ئۇنىڭ رەڭگى ساپسېرىق بولسۇن، دېدى.

اَلنِّقَابَاتُ الصَّفْرَاءُ: سېرىق ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى.

اِبْتِسَامَةٌ صَفْرَاءُ: سوغۇق كۈلكە.

مَلَابِسُ صَفْرَاءُ: سېرىق كىيىملەر.

عَيْنٌ صَفْرَاءُ: ھەسەتخور.

اَلْكُتُبُ الصَّفْرَاءُ: قەدىمكى يادىكار كىتابلار.

مَالُهُ صَفْرَاءُ وَ لَا بَيْضَاءُ: ئالتۇن-كۈمۈشى يوق.

اَلصَّفْرَاءُ: سەپرا (تېبابەتتىكى تۆت خىلتنىڭ بىرى).

صَفْرَاوِيُّ الْمِزَاجِ: سەپرا مىجەز، چىچىلاڭغۇ، مىجەزى چۇس.

ضَحْكَةٌ صَفْرَاوِيَّةٌ: سوغۇق كۈلكە.

صُفْرَةٌ: سېرىق، سېرىق رەڭ؛ چىرايى تاتىرىپ كەتمەك.

صِفْرِيتٌ ج صَفَارِتُ: كەمبەغەل، نامرات، يوقسۇل.

صَفْصَافٌ الواحدة صَفْصَافَةٌ ج صَفْصَافَاتٌ: تال، سۆگەت.

صَفْصَافٌ بَاكٍ - صَفْصَافٌ مُسْتَحٍ: مەجنۇنتال.

صَفْصَفَ يُصَفْصِفُ صَفْصَفَةً: تىزدى، رەتلىدى، سىستېمىلاشتۇردى.

صَفْصَفَ الشَّخْصُ: باياۋاندا يالغۇز ماڭدى.

صَفْصَفَ الْعُصْفُورُ: قۇشقاچ ۋىچىرلىدى.

صَفْصَفٌ ج صَفَاصِفُ: تۈزلەڭ، دالا، چۆل-جەزىرە.

قَاعٌ صَفَاصِفُ: تۈزلەڭلىك، تۈزلەڭ يەر.

﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا﴾ «قۇرئان»: ئۇ ئۇلارنى تۈزلەڭلىككە ئايلاندۇرىدۇ.

صَفَعَ يَصْفَعُ صَفْعًا: شاپىلاق بىلەن ئۇردى، تەستەك سالدى.

صَفْعٌ: كاچاتلىماق.

صَفْعَةٌ ج صَفَعَاتٌ: بىر شاپىلاق، بىر تەستەك.

نَالَ فُلَانٌ صَفْعَةً: پالانى مەغلۇبىيەتكە ئۇچرىدى.

صَفَّ يَصُفُّ صَفًّا الشَّيْءَ: رەتلىدى، تىزدى.

صَفَّ الشَّعْرَ: چاچ تارىدى.

صَفَّ الْمَقَاعِدَ فِي الْقَاعَةِ: زالدىكى ئورۇندۇقلارنى رەتلىدى.

صَفَّ الْحُرُوفَ: ھەرپلەرنى تىزدى.

صَفٌّ ج صُفُوفٌ: قاتار، رەت، سەپ، تىزىق؛ سىنىپ؛ يىللىق، دەرىجە، ئورۇن؛ يۈكلەش، قاچىلاش.

صَفٌّ مَدْرَسِيٌّ: مەكتەپ سىنىپى.

﴿وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ «قۇرئان»: پەرۋەردىگارىڭ كەلگەن ۋە پەرىشتىلەر سەپ-سەپ بولۇپ كەلگەن چاغدا.

صَفٌّ مِنَ الْأَشْجَارِ: رەت-رەت دەرەخلەر.

إِبْنُهُ فِي الصَّفِّ الثَّالِثِ: ئۇنىڭ ئوغلى 3- سىنىپتا.

آلَةُ صَفِّ الْحُرُوفِ: ھەرپ تىزىش ماشىنىسى.

ضَابِطُ الصَّفِّ: ئوفىتسېر.

عَادَ إِلَى الصَّفِّ: سەپكە قايتتى.

صَفَّاحٌ: كەچۈرگۈچى، كەڭچىلىك قىلغۇچى، ئەپۇ قىلغۇچى، كەڭ قورساق.

صُفَّاحٌ ج صُفَّاحَاتٌ وَ صَفَافِيحُ: چوڭ تاش دوسكا، تاش تاختا.

صُفَّاحُ الْحُقُولِ: تاش تاختا.

صَفَّارٌ: مىسكەر.

صَفَّارَةٌ ج صَفَّارَاتٌ وَ صَفَافِيرُ: دۈدۈك، پۇشتەك؛ مەقئەت، سوك.

صَفَّارَةُ الْإِنْذَارِ: ئاگاھلاندۇرۇش سىگنالى.

صَفَّارَةُ الطَّرَبِ أَوِ الْمُوسِيْقِيِّ: نەي.

صَفَّارَةُ الْحَكَمِ: رېپېرنىڭ پۇشتىكى.

إِنْطَلَقَتْ صَفَّارَةُ الْإِنْذَارِ قُبَيْلَ الْغَارَةِ الْجَوِّيَّةِ: ھاۋا ھۇجۇمىنىڭ ئالدىدا ئاگاھلاندۇرۇش سىگنالى چېلىندى.

صَفَافِيْرُ الشَّرْطَةِ: ساقچى پۇشتىكى.

صَفَّافٌ ج صَفَّافُونَ: تىزغۇچى، رەتلىگۈچى.

صُفَّةٌ ج صُفَفٌ وَ صِفَافٌ: سۇپا، تاختىنۇپىشى، لەمپە، چەللە.

أَهْلُ الصُّفَّةِ: ئەھلى سۇپپە (مەدىنە مۇنەۋۋەرەدىكى سايە چۈشىدىغان بىر جايدا داۋاملىق تۇرىدىغان كەمبەغەل مۇھاجىرلاردىن بىر جامائە بولۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىپ تۇراتتى).

صَفَّحَ يُصَفِّحُ تَصْفِيْحًا الشَّيْءَ: باستى، چىگدىدى، يانجىدى، ئەزدى.

صَفَّحَهُ: (مېتال) يالاتتى، سىرلىدى، قاپلىدى، برونېۋىكلاشتۇردى.

صَفَّحَ بِيَدِهِ: چاۋاك چالدى.

صَفَّحَ الدَّابَّةَ: ئۇلاغنى تاقىلىدى.

يُصَفِّحُ فَرَسَهُ كُلَّ سَنَةٍ: ئېتىنى ھەر يىلى تاقىلايدۇ.

صَفَّحَ قِطْعَةَ الْحَدِيْدِ: تۆمۈرچى تۆمۈر پارچىسىنى ئۇرۇپ ياردى.

صَفَّدَ يُصَفِّدُ تَصْفِيْدًا: ئىشكەل سالدى، كويزا سالدى.

«إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ صُفِّدَتِ الشَّيَاطِيْنُ» حديث: رامىزان كىرگەندە شەيتانلارغا ئىشكەل سېلىنىدۇ.

صَفَّرَ يُصَفِّرُ تَصْفِيْرًا الشَّخْصُ: ئىسقىرتتى، پۇشتەك چالدى.

صَفَّرَ الْبَيْتَ: ئۆينى بوشاتتى، قۇرۇقدىدى.

صَفَّرَ الثَّوْبَ: رەختنى سېرىققا بويىدى.

«صَفَّرَ الْحَكَمُ لِإِنْهَاءِ الْمُبَارَاتِ الرِّيَاضِيَّةِ»: رېپېرى تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنى ئاياغلاشتۇرۇش پۇشتىكىنى چالدى.

صَفَّرَ الرَّاعِي لِكَلْبِهِ: پادىچى ئىتىنى ئىسقىرتىپ چاقىردى.

يُصَفِّرُ الطَّائِرُ فَوْقَ الشَّجَرَةِ: قۇش دەرەخ ئۈستىدە سايرىماقتا.

صَفَّفَ يُصَفِّفُ تَصْفِيْفًا: رەتلىدى، تىزدى، رەتكە تۇرغۇزدى.

صَفَّفَ الضَّابِطُ الْجُنُودَ: ئوفىتسېر ئەسكەرلەرنى رەتكە تىزدى.

صَفَّفَ الْحُرُوفَ: ھەرپلەرنى تىزدى.

صَفَّفَتِ الْأُمُّ شَعْرَ إِبْنَتِهَا: ئانا قىزىنىڭ چېچىنى تۇزەپ قويدى.

صَفَّقَ يُصَفِّقُ تَصْفِيْقًا بِيَدَيْهِ: چاۋاك چالدى.

صَفَّقَ الْمُجْتَمِعُونَ لِلْخَطِيْبِ: سۆزلىگۈچىگە يىغىلغانلار چاۋاك چالدى.

أَلْيَدُ وَحْدَهَا لَا تُصَفِّقُ: بىر قولدىن چاۋاك چىقمايدۇ (يالغۇز ئاتنىڭ چېڭى چىقماس).

صَفَّى يُصَفِّي تَصْفِيَةً الشَّيْءَ: تىندۇردى، سۈزۈلدۈردى، تازىلىدى.

صَفَّى الْحِسَابَ: ھېساباتنى تۈگەتتى.

صَفَّى الْمَحَلَّ التِّجَارِيَّ: دۇكاننى تاقىۋېتىش مەقسىتىدە قالدۇق ماللارنى سېتىۋەتتى.

صَفَّى النَّفْطَ: نېفىتنى چەككىلىدى.

صَفَّى الْمَاءَ: سۇنى سۈزۈلدۈردى.

صَفَّى بِمِصْفَاةٍ: سۈزگۈچ بىلەن سۈزدى.

صَفَّى الْخِلَافَاتِ بَيْنَهُمَا: ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ئىختىلاپلارنى ھەل قىلدى.

صَفِيٌّ: ئۇمۇمىيۈزلۈك، ئومۇمەن، ئـادەتتە؛ دائىم.

صَفَقَ يَصْفِقُ صَفْقًا الْبَابَ: ئىشىكنى قاتتىق ياپتى.

صَفَقَ يَدَهُ بِالْبَيْعَةِ: سودىدا پۈتۈشۈپ قول ئۇردى.

صَفَقَ الْعُودَ: چارتار (ئۇد) چالدى.

صَفَقَ الْقَدَحَ: قاچىنى تولدۇردى.

صَفَقَ الرِّيحُ الْأَشْجَارَ: شامال دەرەخنى ئىرغاڭلاتتى.

صَفَقَ بِيَدَيْهِ: چاۋاك چالدى.

صَفَقَ الشَّرَابَ: شاراب قۇيدى.

صَفَقَ الدَّمَ: قان بەردى.

صَفَقَ الشَّيْءَ: نەرسىنى ئۇرۇپ ئاۋاز چىقاردى.

صَفُقَ يَصْفُقُ صَفَاقَةً النَّسِيجُ: توقۇلما پىششىق توقۇلدى، قېلىن توقۇلدى.

صَفُقَ الرَّجُلُ: كىشى يۈزى قېلىنلىق قىلدى.

صَفُقَتِ الْعَبَاءَةُ: پەلاش قېلىن توقۇلدى.

صَفُقَ الْوَجْهُ: يۈزى قېلىن بولدى.

صَفْقٌ: چاۋاك چالماق، ئالقىشلىماق.

صَفْقُ الدَّمِ: قان بەرمەك.

صَفْقَةٌ ج صَفَقَاتٌ: بىر قېتىم چاۋاك چالماق؛ بىراقلا ساتماق.

صَفْقَةٌ خَاسِرَةٌ: قىممەت ئېلىنغان نەرسە، زىيانلىق سودا.

صَفْقَةٌ رَابِحَةٌ: پايدىلىق سودا، ئەرزان ئېلىنغان نەرسە.

صَفْقَةٌ وَاحِدَةٌ: تامامەن، بىردەك، پۈتۈنلەي.

عَقْدُ صَفْقَةٍ رَابِحَةٍ: پايدىلىق سودا كېلىششىمى تۈزمەك.

عَقْدُ صَفْقَةٍ هَامَّةٍ: مۇھىم سودا توختامى تۈزدى.

رَجَعَ بِصَفْقَةِ الْمَغْبُونِ: قۇرۇق قول قايتتى، زىيان تارتتى.

اَلصَّفَقَاتُ السِّيَاسِيَّةُ: سىياسىي سودا.

صَفَنَ يَصْفِنُ صُفُونًا الْفَرَسُ: ئات تىزلىنىپ ئورنىدىن تۇردى.

صَفَنٌ ج أَصْفَانٌ وَ صُفُنٌ وَ صُفْنَانٌ: ئۇرۇقدان خالتىسى.

صَفْوٌ: سۈزۈك، ئوچۇق؛ سەمىمىي.

صَفْوُ الْعَيْشِ: خاتىرجەملىك.

صَفْوُ الْمَاءِ: سۇنىڭ سۈزۈكلۈكى.

صَفْوُ الْجَوِّ: ھاۋانىڭ ئوچۇقلۇقى.

صَفْوُ الْمَوَدَّةِ: دوستلۇقنىڭ چىنلىقى.

صَفْوُ الْفَاكِهَةِ: مېۋىنىڭ ياخشىسى.

اَلصَّفْوُ مِنَ الشَّيْءِ: نەرسىنىڭ ياخشىسى.

صَفْوَانَةٌ ج صَفْوَانٌ: چوڭ قاتتىق تاش.

صَفْوَةٌ: نەرسىنىڭ جەۋھىرى، ئەڭ ياخشىسى، مېغىزى.

«حَضَرَتْ عَبَاقِرَةُ الزَّمَانِ وَصَفْوَةُ النُّبَلاَءِ وَالْعُلَمَاءِ وَالْأَمْجَادِ» بۇ يەرگە تالانتلىقلار، ئېسىللەرنىڭ ئېسىللىرى، ئۆلىمالار ۋە ئالىيجاناب كىشىلەر ھازىر بوپتۇ.

صَفْوَةُ الْقَوْلِ: گەپنىڭ قىسقىسى، خۇلاسە گەپ، ئومۇمەن ئېيتقاندا.

اَلصَّفْوَةُ الْمُخْتَارَةُ: ئەڭ ياخشى.

صَفْوَةُ الْبِضَاعَةِ: مالنىڭ ياخشىسى.

صَفْوَةُ النَّاسِ: كىشىلەرنىڭ ياخشىسى.

صَفُوحٌ: كەچۈرگۈچى، كەڭچىلىك قىلغۇچى، ئەپۇ قىلغۇچى، كەڭ قورساق.

صَفِيحٌ: توغرا كەسمە يۈز؛ تۈنىكە، قاڭالتىر.

صِنَاعَةُ الصَّفِيحِ: تۈنىكىچىلىك سانائىتى.

صَفِيحَةٌ ج صَفَائِحُ: قەلەي قاچا، تۈنىكە قاچا؛ مېتال تاختا.

صَفِيرٌ: گۈدۈك ئاۋازى، سىگنال ئاۋازى، ئۇشتەك ئاۋازى؛ كۆك ياقۇت؛ ئىسقىرتماق.

صَفِيرٌ مُزْعِجٌ: قورقۇنچلۇق گۈدۈك ئاۋازى.

صَفِيرُ الْقِطَارِ: پويىزنىڭ گۈدۈكى.

حُرُوفُ الصَّفِيْرِ: سـەفىير ھەرپلـىرى (ئىـسقىرتما ھەرپلەر): «س، ز، ص» ھەرپلىرى.

أَصْدَرَ صَفِيْرَ احْتِجَاجٍ: ئېتىراز بىلدۈرۈش پۈشتىكى چالدى.

صَفِيْرُ الرَّاعِي: پادىچىنىڭ پۈشتىكى، ئىسقىرتىشى.

صَفَائِحُ الْجُبْنَةِ: پىشلاق پارچىلىرى، كاللەك ئىرىمچىك.

صُفَيْرَاءُ: سېرىق كېسەل، جىگەر ياللۇغى.

صُفَيْرَةٌ: تۇخۇمەك دەرىخى.

صَفِيْقٌ ج صُفَقَاءُ: قېلىن، زىچ، پىششىق.

صَفِيْقُ الْجِلْدِ: تېرىسى قېلىن، پوستى قېلىن.

شَابٌّ صَفِيْقُ الْوَجْهِ قَلِيْلُ الْحَيَاءِ: يۈزى قېلىن ھاياسىز ياش.

صَفِيْقُ الْوَجْهِ: يۈزى قېلىن.

صَفِيْنَةٌ: قارا ئارچا.

صَفِيٌّ ج أَصْفِيَاءُ م صَفِيَّةٌ: سىرداش دوست، ھەقىقىي دوست.

صَدِيْقٌ صَفِيٌّ: چىن دوست.

صَفِيٌّ ج صَفَايَا: ئوچۇق، ساپ، پاك، سۈزۈك، روشەن، تاللانغان؛ نامزات.

صَفَايَا الْأُمُورِ: پاك ئىشلار.

صِقَاعٌ: گاز ئۆتمەس نىقاب.

صُقَاعُ الدِّيْكِ: خورازنىڭ چىللىشى.

صِقَالٌ: سىلىق، پالتىراق، روشەن.

صِقَالَةٌ ج صَقَائِلُ: قۇرۇلۇش جازىسى.

صِقَالَةُ الْمَرْكَبِ: كۆچمە پەلەمپەي.

صِقَالَةُ الطَّائِرَةِ: ئايروپىلان شوتىسى.

صَقَالِيَّةٌ: ستسلىيە ئارىلى.

اَلصَّقَالِبَةُ: سلاۋىيان، سلاۋىيان مىللىتى.

صَقَبَ يَصْقُبُ صَقْبًا الشَّيْءَ: يىغدى، توپلىدى.

صَقَبَهُ: ئۆينى مۆشتىلىدى.

صَقَبَ الْبِنَاءَ: بىنانى قۇردى، قوپۇردى.

صَقِبَ يَصْقَبُ صَقَبًا الْمَكَانُ: جاي يېقىنلاشتى.

صَقْبٌ ج أَصْقَابٌ وَ صُقْبَانٌ: ئېگىز بويلۇق.

صَقْبٌ: يېقىن.

اَلْجَارُ أَحَقُّ بِصَقَبِهِ: قوشنا ئۆزىنىڭ يېقىن قوشنىسى بىلەن ياخشى ئۆتۈشكە تېگىشلىك.

صَقِبٌ: يېقىن.

صَقَرَ يَصْقُرُ صَقْرًا الْحَجَرَ: مېتىن بىلەن تاشنى چوقۇدى.

صَقَرَ النَّارَ: ئوتنى ياندۇردى.

صَقَرَهُ بِالْعَصَا: ئۇنى تاياق بىلەن ئۇردى.

صَقَرَتِ الشَّمْسُ الرَّجُلَ: كىشىنى قۇياش قىزىتىپ بىئارام قىلىۋەتتى.

صَقْرٌ ج صُقُورٌ وَ أَصْقُرٌ وَ صُقُورَةٌ وَ صِقَارٌ: لاچىن.

صَقَعَ يَصْقَعُ صَقْعًا وَ صُقَاعًا وَ صَقِيْعًا الدِّيْكُ: خوراز چىللىدى.

صَقَعَ يَصْقَعُ صَقْعًا الرَّجُلُ: كەتتى، باردى، ماڭدى.

لَا أَدْرِي أَيْنَ صَقَعَ: ئۇنىڭ نەگە كەتكەنلىكىنى بىلمەيمەن.

صَقِعَ يَصْقَعُ صَقَعًا وَ صَقِيْعًا الشَّخْصُ: كىشى ئۈششۈپ قالدى.

صُقِعَ النَّبَاتُ: ئوت-چۆپكە قىرو چۈشتى، ئۈششۈك تەگدى.

صَقَعٌ: ئۈششۈپ قېلىش، ئۈششۈك تېگىش.

أُصِيْبَتْ قَدَمَاهُ بِالصَّقَعِ: پۇتى ئۈششۈپ قالدى.

صُقْعٌ ج أَصْقَاعٌ: جاي، رايون، ئىقلىم؛ پايىنەكۋاش.

أَتَاهُ الصَّقْعُ فِي سِنِّ الْأَرْبَعِيْنَ: قىرىق ياشقا كىرىپ پايىنەكۋاش بولۇشقا باشلىدى.

تَجَوَّلَ فِي أَصْقَاعِ الْبِلَادِ: يۇرت كەزدى.

صَقْعَانٌ: مۇزدەك، توڭلاپ قالغان.

صَقْعَانِيْنُ: مۇزدەك، توڭلاپ قالغان.

صَقْعَةٌ: قاتتىق سوغۇق، قەھرىتان سوغۇق.

صَقَّارٌ: چېقىمچى، سۇخەنچى، تۆھمەتخور؛ لاچىن

باققۇچى.

صَقَّالٌ ج صَقَّالُونَ: چاقچى.

صَقَّالُ الرِّخَامِ: مەرمەر تاش سىلىقلىغۇچى.

هُوَ مِنْ صَقَّالِي مَوَاعِيْنِ الطَّبْخِ: ئاشخانا سايمانلىرىنى پارقىراتقۇچى.

صَقَّعَ يُصَقِّعُ تَصْقِيْعًا: مۇزلاپ قالدى، تورۇلاپ قالدى.

صَقَّعَ الْمَاءَ: سۇنى مۇزلاتتى.

صَقَلَ يَصْقُلُ صَقْلًا وَ صِقَالًا: سۈرتتى، پارقىراتتى.

صَقَلَ السَّيْفَ: قىلىچنى پارقىراتتى.

صَقَلَ الرِّخَامَ: مەرمەر تاشنى سۈرتتى.

صَقَلَ الْمِرْآةَ: ئەينەكنى پارقىراتتى.

صَقَلَ الشَّخْصُ كَلَامَهُ: گەپنى ياساپ قىلدى.

صَقَلَتِ الطَّالِبَةُ كَلَامَهَا: قىز ئوقۇغۇچى سۆزىنى نازاكەت بىلەن قىلدى.

يَصْقُلُ الْمُعَلِّمُ الْأَذْهَانَ: ئوقۇتقۇچى پىكىرلەرنى ئاچىدۇ.

صَقْلٌ: پارقىراتماق، سۈركەپ پارقىراتماق، ھەل بەرمەك.

صَقْلَابِيٌّ ج صَقَالِبَةٌ: سلاۋىيان.

صَقْلَبٌ ج صَقَالِبَةٌ: سلاۋىيان.

صَقْلَبِيٌّ: سلاۋىيان.

صِقِلِّيٌّ: سىتسىلىيە ئارىلىق، سىتسىلىيەنىڭ.

صِقِلِّيَّةٌ: سىتسىلىيە ئارىلى.

صَقِيْعٌ: قىراۋ.

صَقِيْعُ الدِّيْكِ: خورازنىڭ چىللىشى.

صَقِيْلٌ ج صِقَالٌ: پارقىراق، ۋال-ۋۇل قىلىپ تۇرىدىغان.

رُخَامٌ صَقِيْلٌ: پارقىراق مەرمەر تاش.

سَيْفٌ صَقِيْلٌ: پارقىراق ئۆتكۈر قىلىچ.

مَعَادِنُ صَقِيْلَةٌ: پارقىراق مېتاللار.

صَكَّ يَصُكُّ صَكًّا الْبَابَ: ئىشىكنى تاقىدى، قۇلۇپلىدى.

صَكَّ الرَّجُلَ: كىشىنى قاتتىق ئۇردى، دۇمبالىدى.

صَكَّ صَدْرَهُ: ئۆزىنىڭ مەيدىسىگە ئۇردى.

﴿فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا﴾ «قۇرئان»: ئىبراھىمنىڭ ئايالى سۆرەن سېلىپ كېلىپ يۈزىنى كاچاتلاپ ...

صَكَّ سَمْعَهُ: ئۇنىڭغا ۋارقىرىدى.

صَكَّهُ: ئۇنى قاتتىق سىلكىدى.

صَكَّتِ الدَّابَّةُ الْوَلَدَ: ھايۋان بالىسىنى قاتتىق چاقىرىدى.

صَكٌّ ج صُكُوكٌ وَ أَصُكٌّ وَ صِكَاكٌ: ھۆججەت، (ھۆكۈمەتنىڭ) ئىسپات خەت، چەك.

صَكُّ الْمِلْكِيَّةِ: شاھادەتنامە، گۇۋاھنامە.

صَكٌّ مَالِيٌّ: پۇل چېكى.

صَكُّ الْبَيْعِ: مال زاكاز قىلىش ھۆججىتى.

صَكُّ الْإِنْتِدَابِ: بەلگىلەش ھۆججىتى.

صَكُّ تَمْلِيْكٍ: ئىگىدارچىلىق ئىسپاتى (خېتى).

صَكَّاكٌ ج صَكَّاكُوْنَ: ئالاقە ھۆججەتلىرىنى باشقۇرغۇچى، ھۆججەتلەرنى يازغۇچى كاتىپ.

صَكَّةٌ: قاتتىق ئىسسىق؛ قاتتىق سوغۇق.

صَكَّةُ الشِّتَاءِ: قىشنىڭ قەھرىتان سوغۇقى.

صَكَّةُ الصَّيْفِ: يازنىڭ پىژغىرىم ئىسسىقى.

صَكَمَ يَصْكُمُ صَكْمًا الْفَرَسُ عَلَى اللِّجَامِ: ئات يۈگەن سىرىدى.

صَكَمَهُ: ئۇردى، زەربە بەردى.

الصَّكْمَةُ: قاتتىق زەربە.

صَلَا يَصْلُو صَلْوًا فُلَانًا: پالاننىڭ دۈمبىسىنى ئۇرۇپ يارىلاندۇردى.

صَلًا ج أَصْلَاءٌ وَ صَلَوَاتٌ: دۈمبە.

صَلَاءَةٌ ج صُلِيٌّ: پېشانە، ھاۋانچا.

صَلَابَةٌ: قاتتىقلىق، چىڭلىق؛ رەھىمسىزلىك.

صَلَابَةُ الرَّأْيِ: تەرسا، گەدەنكەش.

صَلَابَةُ الْعُودِ: قەتئىي، چىداملىق، سۇباتلىق.

صَلَابَةُ الْحَجَرِ: تاشنىڭ قاتتىقلىقى.

صَلَاةٌ ج صَلَوَاتٌ: دۇئا، ناماز، دۇرۇد.

صَلَاةُ الْمَائِدَةِ: تاماقنىڭ ئالدى-كەينىدىكى دۇئا.

صَلَاةُ الْجُمُعَةِ: جۈمە نامىزى.

صَلَاةُ الصُّبْحِ: بامدات نامىزى.

صَلَاةُ الظُّهْرِ: پېشىن نامىزى.

صَلَاةُ الْعَصْرِ: ناماز دىگەر.

صَلَاةُ الْمَغْرِبِ: ناماز شام.

صَلَاةُ الْعِشَاءِ: خۇپتەن نامىزى.

الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ: بەش ۋاخ ناماز.

كِتَابُ الصَّلَاةِ: نامازنامە، ناماز توغرىسىدىكى كىتاب.

﴿فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّيْنَ الَّذِيْنَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُوْنَ﴾ ‹قرآن›: شۇنداق ناماز ئوقۇغۇچىلارغا ۋايكى، ئۇلار نامازنى غەپلەت بىلەن ئوقۇيدۇ.

صَلَاحٌ: ياخشى بولماق، توغرا بولماق، نۇقسانلاردىن خالىي بولماق؛ ياخشى؛ لايىق، مۇۋاپىق.

صَلَاحِيَّةٌ: مۇۋاپىق، لايىق، ئۇيغۇن.

صَلَاحِيَّةٌ ج صَلَاحِيَّاتٌ: سالاھىيەت، لاياقەت؛ خىزمەت ھوقۇقى.

عَدَمُ صَلَاحِيَّةٍ: يارامسىز، لاياقەتسىز.

حَائِزُ الصَّلَاحِيَّةِ التَّامَّةِ: تولۇق لاياقەتلىك؛ پۈتۈن ھوقۇقلۇق.

لَهُ صَلَاحِيَّةٌ لِتَحْسِيْنِ الْإِنْتَاجِ: ئىشلەپچىقىرىشنى ياخشىلاش لاياقىتىگە ئىگە.

مُهَنْدِسٌ ذُو صَلَاحِيَّةٍ تَامَّةٍ: تولۇق سالاھىيەتلىك ئىنژېنېر.

مَنْدُوبٌ مُطْلَقُ الصَّلَاحِيَّةِ: تولۇق ھوقۇقلۇق ئەلچى.

صَلَاطِحٌ: تېز؛ تۈز، تەكشى؛ يايپاڭ.

صِلَايَةٌ: پېشانە؛ ھاۋانچا.

صَلَبَ يَصْلُبُ صَلْبًا: كرېستقا مىخلىدى، ئاستى.

﴿وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ﴾ ‹قرآن›: ۋەھالەنكى، ئۇلارنىڭ ئىسانى ئۆلتۈرگىنىمۇ ۋە دارغا ئاسقىنىمۇ يوق ۋە لېكىن ئۇلارغا شۇبھە سېلىندى.

صَلْبُ الْجَانِي: جىنايەتچىنى دارغا ئاستى.

صَلُبَ يَصْلُبُ وَ صَلِبَ يَصْلَبُ صَلَابَةً: قاتتى، چىڭىدى.

صَلُبَ الشَّخْصُ: كۈچلەندى.

صَلُبَ الْجُنْدِيّ: قوشۇن كۈچەيدى.

صَلْبٌ: ئاساق، (كرېستقا) مىخلىماق.

صُلْبٌ ج أَصْلُبٌ وَ أَصْلَابٌ وَ صَلِبَةٌ: ئومۇرتقا؛ بەل؛ پولات.

صُلْبُ الرَّأْيِ: تەرسا، كاج، تەتۈر.

﴿يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ﴾ ‹قرآن›: ئۇ مەنىي ئومۇرتقا بىلەن قوۋۇرغا سۆڭەكلىنىڭ ئارىسىدىن چىقىدۇ.

صُلْبُ الْمَوْضُوعِ: تېمىنىڭ ماھىيىتى.

صُلْبُ الْمُعَاهَدَةِ: شەرتنامىنىڭ تېكىستى.

صُلْبُ الرَّقَبَةِ: گەدەنكەش.

صُلْبُ الْكِتَابِ: تېكىست، تېمىلىق نۇسخا.

إِبْنُ صُلْبِهِ: ئۇنىڭ ئۆز ئوغلى.

﴿وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِيْنَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ﴾ ‹قرآن›: يەنە ئۆز پۇشتۇڭلاردىن بولغان بالىلىرىڭلارنىڭ ئاياللىرىنى (ئېلىشىڭلار ھارام قىلىندى).

مَعْدَنٌ صُلْبٌ: قاتتىق مېتال.

رَجُلٌ صُلْبٌ: پۇختا ئادەم.

اَلْحَجَرُ صُلْبٌ: قاتتىق تاش.

مَصْنَعُ الْحَدِيْدِ وَالصُّلْبِ: تۆمۈر-پولات زاۋۇتى.

دَخَلَ فِي صُلْبِ الْمَوْضُوعِ: تېمىنىڭ ماھىيىتى ئۈستىدە توختالدى.

مَسْرَحِيَّةٌ مِنْ صُلْبِ الْحَيَاةِ: رېئاللىقتىن ئېلىنغان ئوپېرا.

هُوَ مِنْ صُلْبِ فُلَانٍ: ئۇ پالانىنىڭ نەسلىدىن.

صُلْبَةٌ: تۇۋرۇك؛ تايانچ.

صُلْبَةُ الْعَيْنِ: كۆزنىڭ ئېقى.

صُلْبِيٌّ: پولاتتەك، پولاتتىن.

صَلُتَ يَصْلُتُ صُلُوتَةً الرَّجُلُ: كىشىنىڭ پېشانىسى كەڭ بولدى.

صُلْتٌ ج صِلَاتٌ: كەڭ ھەم پارقىراق پېشانە؛ قىلىچ، خەنجەر؛ شوخ، تېتىك.

رَجُلٌ صَلْتٌ: پېشانىسى ئوچۇق.

سَيْفٌ صَلْتٌ: يالتىراپ تۇرغان قىلىچ.

صَلْتٌ ج أَصْلَاتٌ: قىلىچ، خەنجەر.

صِلَةٌ ج صِلَاتٌ: ئالاقە، باغلىنىش، تۇغقانچىلىق، قانداشلىق، مۇناسىۋەت.

صِلَةُ الْإِتِّصَالِ: بىرلەشمە ھالقا، ئالاقە باغلاش گۇرۇپپىسى، مۇناسىۋەت ھالقىسى.

صَلَتَانٌ: ئاكتىپ، شوخ، تېتىك.

صَلَجَ يَصْلَجُ صَلْجًا الْفِضَّةَ: كۈمۈشنى ئېرىتتى.

صَلَجَهُ بِالْعَصَا: ئۇنى تاياق بىلەن ئۇردى.

صَلِجَ يَصْلَجُ صَلَجًا سَمْعُهُ: قۇلىقى گاس بولدى، پاڭ بولدى.

صُلُجٌ: پۇل، ئاقچا.

صَلُحَ يَصْلُحُ وَ صَلَحَ يَصْلُحُ صَلَاحًا وَ صُلُوحًا وَ صَلَاحِيَةً: ياخشىلاندى، ياخشى بولدى.

صَلُحَ لِكَذَا: ماس كەلدى، ئۇيغۇن كەلدى، مۇۋاپىق كەلدى.

هَذَا الْأَمْرُ يَصْلُحُ لَكَ: بۇ ئىش ساڭا ماس كېلىدۇ.

﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ﴾ ‹قرآن›: ئۇلار مەڭگۈ تۇرىدىغان جەننەتكە كىرىدۇ، ئۇلارنىڭ ئاتىلىرى ... ئىچىدىكى ياخشىلارمۇ جەننەتكە كىرىدۇ.

صَلُحَ الشَّيْءُ: ئوڭشالدى.

صَلُحَتْ حَالُ السِّكِّيرِ: مەست ئوڭشالدى.

صَلُحَ الشَّخْصُ: پەزىلەتلىك بولدى.

صُلْحٌ: تىنچلىق، سۈلھى قىلىش، ياراشتۇرماق؛ مۇئاھىدە، كېلىشىم.

مُعَاهَدَةُ الصُّلْحِ: سۈلھى شەرتنامىسى.

وَالصُّلْحُ خَيْرٌ: كېلىشىش (ئۈزۈلۈپ كېتىشتىن) ياخشى.

صُلْحٌ فِي التِّجَارَةِ: توختام، شەرتنامە.

قَاضِي الصُّلْحِ: جەمئىيەت ئامانلىقى سوراقچىسى، ئىجتىمائىي تەرتىپ سوتچىسى.

مَحْكَمَةُ الصُّلْحِ: مۇرەسسە قىلىش سوت مەھكىمىسى.

مُؤْتَمَرُ الصُّلْحِ: تىنچلىق كېڭىشى.

صُلْحِيٌّ: سۈلھى.

لَجْنَةٌ صُلْحِيَّةٌ بَيْنَ الْمُتَنَازِعَيْنِ: دەۋاگەرلەرنى ياراشتۇرۇش كومىتېتى.

صَلِخَ يَصْلَخُ صَلَخًا سَمْعُهُ: گاس بولۇپ قالدى، پاڭ بولۇپ قالدى.

صَلَدَ يَصْلِدُ صَلْدًا وَ صُلُودًا الشَّيْءُ: قېتىپ قالدى.

صَلَدَ السَّائِلُ: سۇيۇقلۇق قاتتى.

صَلَدَ الْأَرْضُ: يەر قاتتى، قېتىپ كەتتى.

صَلُدَ يَصْلُدُ صَلَادَةً: بېخىللىق قىلدى.

صَلْدٌ ج أَصْلَادٌ: قاتتىق يەر، گىياھ ئۈنمەس يەر؛ بېخىل.

صَلْدُ الْقَلْبِ: تاش يۈرەك، باغرى قاتتىق.

﴿فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا﴾ ‹قرآن›: بۇنداق ئادەم خۇددى ئۈستىگە توپا-چاڭ قونۇپ قالغان، قاتتىق يامغۇردىن كېيىن بۇرۇنقىدەك بولۇپ قالغان سىلىق تاشقا ئوخشايدۇ.

حَجَرٌ صَلْدٌ: قاتتىق.

صَلْصَالٌ: سېغىز لاي، يېپىشقاق لاي.

﴿خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ﴾ ‹قرآن›: ئاللاھ

ئىنسانىي (يەنى ئاتاكلار ئادەمنى) (چەكسە جاراكلايدىغان) ساپالدەك قۇرۇق لايدىن ياراتتى.

صَلْصَةٌ ج صَلَصَاتٌ جج أَصْلاَصٌ: شورپا.

صَلْصَةُ التَّوَابِلِ: دورا-دەرمان، تېتىتقۇ.

صَلْصَلَ يُصَلْصِلُ صَلْصَلَةً الشَّيْءَ: نەرسە تاراكشىدى، جاراكلىدى.

صَلْصَلَ الْجَرَسُ: قوڭغۇراق جاراكلىدى.

صَلْصَلَ الرَّعْدُ: هاۋا گۈلدۈرلىدى.

صَلْصَلَ فُلاَنٌ: تەھدىت سالدى.

صَلْصَلَةُ السُّيُوفِ: قىلىچلارنىڭ جاراكشىشى.

صَلِعَ يَصْلَعُ صَلَعًا الشَّخْصُ: ئايپاكۋاش بولۇپ قالدى، پايىنەكۋاش بولۇپ قالدى.

صَلِعَ الْكَهْلُ: ئوتتۇرا ياش ئادەم پايىنەكۋاش بولۇپ قالدى.

صَلَعٌ. صَلْعَةٌ: ئايپاكۋاش، پايىنەكۋاش.

صَلْعَةٌ ج صَلَعَاتٌ: تاقىر باش.

يَحْمِي صَلْعَتَهُ بِالْقُبَّعَةِ: ئۇ تاقىر بېشىنى شلەپە بىلەن يېپىۋالدۇ.

صَلْعَمَ: «سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم»نىڭ قىسقارتىلىپ يېزىلىشى.

صَلِفَ يَصْلَفُ صَلَفًا: لاپ ئۇردى، پو ئاتتى، ئۆزىنى داڭلىدى.

صَلِفَ الشَّيْءُ: چەتنەپ كەتتى.

صَلِفَ النَّبَاتُ: ئۆسۈملۈك بەرىكەتسىز بولدى.

صَلِفَ السَّحَابُ: گۈلدۈرى بار يامغۇرى يوق بۇلۇت بولدى.

صَلَفٌ: ماختانماق، ئۆزىنى كۆپتۈرمەك، تەكەببۇرلۇق قىلماق، ئۆزىدە يوق ئارتۇقچىلىقنى داۋا قىلماق.

ثَرِيٌّ ذُو صَلَفٍ: تەكەببۇر باي.

صَلِفٌ ج صَلِفُونَ وَ صُلَفَاءُ وَ صَلاَفَى م صَلِفَةٌ ج صَلِفَاتٌ وَ صَلاَئِفُ: پوچى، يوغان گەپ قىلغۇچى، مۇتەكەببىر.

طَعَامٌ صَلِفٌ: تەمى يوق تائام.

«أَنْظُرْكَيْفَ يَمْشِي هَذَا الصَّلِفُ»: بۇ هاكاۋۇرنىڭ قانداق ماڭغانلىقىغا قارا.

صَلَّ يَصِلُّ صَلِيلًا: تاراكشىدى، جاراكشىدى.

صَلَّ الْحَدِيدُ: تۆمۈر تاراكشىدى.

صِلٌّ ج أَصْلاَلٌ وَ صِلاَلٌ: چار يىلان.

صِلٌّ مِصْرِيٌّ: كۆزەينەكلىك يىلان.

صِلُّ أَصْلاَلٍ: يامان ئادەم، ئەسكى ئادەم.

هُوَ صِلُّ أَصْلاَلٍ: ئۇ بۇزۇق ئادەم.

صَلَّبَ يُصَلِّبُ تَصْلِيبًا الشَّيْءَ: كۈچەيتتى، چىڭىتتى.

صَلَّبَ الْقَلْبَ: تاش يۈرەك قىلىۋەتتى.

﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ «قرآن»: سىلەرنى چوقۇم خورما دەرەخلىرىگە ئاسىمەن.

صَلَّبَ الْمَسِيحِيّ: ناسارا كرېست بەلگىسى ئىشارىتىنى قىلدى.

صَلَّبَ الإِسْمِنْتَ بِالْحَدِيدِ: سېمونتنى بىتون بىلەن چىڭىتتى.

صُلَّبٌ: بىلەي تاش.

صَلَّةٌ: قۇرۇق تېرە؛ كەش؛ سوڭ، مەقئەت.

صُلَّجَةٌ ج صُلَّجَاتٌ وَ صُلَّجٌ: پىلە غوزىكى.

صَلَّحَ يُصَلِّحُ تَصْلِيحًا الشَّيْءَ: رېمونت قىلدى، ياسىدى، ئوڭشىدى.

صَلَّحَ السَّيَّارَةَ الْمَعْطُوبَةَ: بۇزۇلغان ماشىنىنى ئوڭشىدى.

صَلَّحَ الأَمْرَ: ئىشنى تۈزىدى.

صَلَّحَ الْمُعَلِّمُ التَّمَارِينَ: ئوقۇتقۇچى تاپشۇرۇقلارنى تۈزەتتى.

صَلَّدَ يُصَلِّدُ تَصْلِيدًا: بېخىللىق قىلدى.

صَلَّمَ يُصَلِّمُ تَصْلِيمًا الشَّيْءَ: تۈۋىدىن ئۈزۈۋەتتى، قومۇرۇۋەتتى.

صِلْوٌ: ئامۇرسۇم بىلىقى.

صَلَّى يُصَلِّي صَلَاةً: ناماز ئوقۇدى، ئىبادەت قىلدى، دۇئا قىلدى.

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ئاللاھ ئۇنىڭغا بەخت ۋە خاتىرجەملىك ئاتا قىلسۇن.

﴿إِنَّ اللهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾ «قرآن»: ئاللاھ ھەقىقەتەن پەيغەمبەرگە رەھمەت يوللايدۇ، پەرىشتىلەرمۇ ھەقىقەتەن (پەيغەمبەرگە) مەغپىرەت تەلەپ قىلىدۇ.

«البَخِيْلُ مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ» «حديث»: كىمكى مېنىڭ نامىم ئۇنىڭ ئالدىدا تىلغا ئېلىنغاندا دۇرۇت ئېيتمىسا، ئۇ كىشى بېخىل ھېسابلىنىدۇ.

صَلَّى صَلَاةَ الْجُمُعَةِ فِي الْمَسْجِدِ: جۈمە نامىزىنى مەسجىدتە ئوقۇدى.

صَلَّى اللهُ عَلَى رَسُولِهِ: ئاللاھ پەيغەمبىرىگە رەھمەت قىلسۇن.

صَلَّى يُصَلِّي تَصْلِيَةً يَدَهُ: قولىنى ئىسسىتتى.

صَلَّاهُ: ئۇنى دوزاخقا كىرگۈزدى.

﴿ثُمَّ الْجَحِيْمَ صَلُّوهُ﴾ «قرآن»: ئاندىن ئۇنى دوزاخقا تاشلاڭلار.

صَلَمَ يَصْلُمُ صَلْمًا الشَّيْءَ: نەرسىنى تۈۋىدىن ئۈزۈۋەتتى، قومۇرۇۋەتتى.

صَلَمَ الْأُذُنَ: قۇلىقىنى ئۈزۈۋەتتى.

صِلِنْبَاحٌ: يىلانبېلىق.

صَلْهَبٌ: ئېگىز بويى ئادەم، شادىپاچاق.

صَلُودٌ: قاتتىق يەر، تاقىر يەر؛ بېخىل.

صَلُودَةٌ: قاتتىق، چىڭ قورۇق.

صَلَى يَصْلِي صَلْيًا اللَّحْمَ: گۆشنى كاۋاپ قىلدى، پىشۇردى.

صَلَى فُلَانًا: پالاننى ئوربىغا ئىتتىرگىلى تاس قالدى.

صَلَى الشَّيْءَ: ئوتقا تاشلىدى.

صَلَاهُ الْعَذَابَ: ئۇنى قىينىدى.

صَلِيَ يَصْلَى صَلًى وَ صُلِيًّا النَّارَ: ئوتقا تاشلىدى.

﴿لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ وَ تَوَلَّى﴾ «قرآن»: دوزاخقا پەقەت (ھەقنى) ئىنكار قىلغان، (ئىماندىن) يۈز ئۆرۈگەن ئادەملا كىرىدۇ.

صَلِيَ بِشَرِّ فُلَانٍ: پالانىنىڭ دەردىنى تارتتى.

صَلِيْبٌ ج صُلُبٌ وَ صُلْبَانٌ: تاش يۈرەك، باغرى قاتتىق؛ كرېست.

اَلصَّلِيْبُ الْأَحْمَرُ: قىزىل كرېست.

جَمْعِيَّةُ الصَّلِيْبِ الْأَحْمَرِ: قىزىل كرېست جەمئىيىتى.

عُوْدُ الصَّلِيْبِ: چوغلۇق، مودەنگۈل.

إِشَارَةُ الصَّلِيْبِ: كرېست ئىشارىتى.

صَلِيْبٌ ج صَلْبَى: ئېسلىغان؛ كۆچلۈك، ساپ نەسەب.

هُوَ عَرَبِيٌّ صَلِيْبٌ: ئۇ ساپ نەسەبلىك ئەرەب.

صَلِيْبِيٌّ: كرېستنىڭ، ئەھلى سەلىب قوشۇنى.

صَلِيْبِيُّ الشَّكْلِ: كرېست شەكىللىك.

صَلِيْبِيٌّ ج صَلِيْبِيُّونَ: كرېستقا ئېتىقاد قىلغۇچى.

حُرُوبٌ صَلِيْبِيَّةٌ: ئەھلى سەلىب ئۇرۇشى.

اَلْحَمَلَاتُ الصَّلِيْبِيَّةُ: ئەھلى سەلىب يۈرۈشى.

اَلصَّلِيْبِيُّونَ: ئەھلى سەلىب قوشۇنى.

صَلِيْحٌ ج صُلَحَاءُ: ياخشى.

صَلِيْلٌ: تۆمۈر- تەسەكنىڭ جاراڭشىغان ئاۋازى.

صَلِيْلُ السِّلَاحِ: قورال-ياراغنىڭ جاراڭ-جۇرۇڭ قىلغان ئاۋازى.

صُمَاتٌ: سۈكۈت.

إِذْنُهَا صُمَاتٌ: قىزنىڭ سۈكۈتى ماقۇل بولغانلىقى.

صِمَاخٌ ج أَصْمِخَةٌ وَ صُمُخٌ: قۇلاق نەيچىسى، قۇلاق يولى؛ سۈيى ئاز قۇدۇق.

ضَرَبَ اللهُ عَلَى صِمَاخِهِ: ئاللاھ ئۇنى ئۇخلاتسۇن.

صِمَامٌ ج أَصِمَّةٌ وَ صِمَامَاتٌ: پۇرۇپكا، پۆكەت؛

يابقۇچ، قاپقا، كلاپان.

صِمَامُ أَمْنٍ: بىخەتەرلىك كلاپانى، ئېھتىيات قاپقىقى.

صِمَامُ اللَّاسِلْكِيِّ: ئېلېكترون لامپا.

صِمَامُ تَصْرِيفٍ: زەرەتسىزلەندۈرگۈچ.

صِمَامُ الْقَلْبِ: يۈرەك كلاپانى.

رَفَعَ الصِّمَامَ عَنِ الشَّيْءِ: چەكلىمە كۆتۈرۈۋېتىلدى.

صَمَتَ يَصْمُتُ صَمْتًا وَ صُمُوتًا وَ صِمَاتًا: سۈكۈت قىلدى، گەپ قىلماي جىم تۇردى.

«صَمَتُوا كَأَنَّ أَلْسِنَتَهُمْ رُبِطَتْ بِأَوْتَادٍ»: ئۇلار گويا تىللىرى تۇتۇلۇپ قالغاندەك جىم تۇرۇشتى.

«مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ» ‹حديث›: كىمكى ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىشەنسە، ياخشى سۆز قىلسۇن ياكى سۈكۈت قىلسۇن.

صَمَتَ الْمَرِيضُ: كېسەل شوك بولدى.

صَمْتٌ: سۈكۈت قىلماق، ئۈن-تىنسىز تۇرماق.

صَمْتٌ مُطْبَقٌ: قىلچە تاۋۇش يوق، ئۈن-تىنسىز.

صَمْتًا: خەپىشوك، جىم تۇر، تىنچلىنىڭلار.

صَمْتُ الْمَرِيضِ: كېسەلنىڭ شوك بولۇشى.

يُطَالِعُ بِالْمَكْتَبَةِ فِي صَمْتٍ: كۇتۇپخانىدا جىمجىت كىتاب كۆرمەكتە.

قَطَعَ حَبْلَ الصَّمْتِ: جىمجىتلىقنى بۇزدى.

صِمْخَاءُ . صِمْخَاءَةٌ: قاتتىق يەر.

صَمَخَ يَصْمَخُ صَمْخًا أُذُنَهُ: قۇلىقىنى زەخمىلەندۈردى.

صَمَخَ عَيْنَهُ: كۆزىگە مۇشت بىلەن ئۇردى.

صَمَخَتِ الشَّمْسُ الرَّجُلَ: كىششىگە ئاپتاپ قاتتىق تەگدى.

صَمَدَ يَصْمُدُ صَمْدًا فُلَانًا: مەقسەت قىلدى؛ باردى، يەتتى.

صَمَدَ لَهُ: توسۇدى، قارشى تۇردى.

صَمَدَهُ بِالْعَصَا: ئۇنى تاياق بىلەن ئۇردى.

صَمَدَ إِلَيْهِ الْأَمْرَ: ئۇنىڭغا تاياندى، يۆلەندى، ئۈمىد باغلىدى.

صَمَدَ الْجَيْشُ أَمَامَ الْعَدُوِّ: قوشۇن دۈشمەن ئالدىدا ساباتلىق بىلەن تۇردى.

صَمَدَ فِي وَجْهِهِ: ئۇنىڭغا قارشى تۇردى.

صَمَدَ الزَّعِيمُ فِي وَجْهِ الْمُسْتَعْمِرِينَ: داھىي مۇستەملىكىچىلەرگە قارشى تۇردى.

صَمَدٌ ج أَصْمَادٌ: دائىم، ئەبەدىي؛ مۇستەھكەم؛ چىداشلىق.

جُنْدِيٌّ صَمَدٌ: مۇستەھكەم جەڭچى.

الصَّمَدُ: ئاللاھنىڭ ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ھەممىنىڭ ھاجىتى چۈشىدىغان ئاللاھ، ئاللاھ ھەممىدىن بىھاجەت، دېگەن مەنىدە.

﴿قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ ، اللهُ الصَّمَدُ﴾ ‹قرآن›: (ئى مۇھەممەد!) ئېيتقىنكى، ئۇ ئاللاھ بىردۇر، ھەممە ئاللاھقا موھتاجدۇر.

صَمَدَانِيٌّ: مەڭگۈلۈك، ئەبەدىيلىك.

صَمْصَامٌ: ئۆتكۈر قىلىچ.

صَمْصَمَ يُصَمْصِمُ صَمْصَمَةً: چىڭ تۇردى، قەتئىي داۋاملاشتۇردى، بەرداشلىق بەردى؛ سەگەك بولدى.

صَمِغَ يَصْمَغُ صَمَغًا — تِ الشَّجَرَةُ: دەرەخ يېلىم بولدى.

صَمْغٌ ج صُمُوغٌ: دەرەخ يېلىمى.

صَمْغُ الْبُطْمِ: تېرىنتىن مېيى؛ دېۋىرقاي؛ سېغىز.

صَمْغٌ عَرَبِيٌّ: ئەرەب يېلىمى.

صَمْغُ الصَّنُوبَرِ: دېۋىرقاي سېغىزى.

صَمْغٌ سَائِلٌ: يېلىم.

صَمْغِيٌّ: يېلىمدەك، يېلىمنىڭ.

صَمَلَ يَصْمُلُ صَمْلًا وَ صُمُولًا عَلَى: چىڭ تۇردى، بەرداشلىق بەردى، ئۆزىنى تۇتۇۋالدى.

صَمَلَهُ بِالْعَصَا: ئۇنى تاياق بىلەن ئۇردى.

صَمَلَ الْبَدَنُ: بەدەن قۇرۇپ يىرىكلىشىپ كەتتى.

صَمَلَ الْعُودُ: ياغاچ قۇرۇپ قالدى.

صَمَلَتِ الشَّجَرَةُ: دەرەخ قۇرۇپ كەتتى.

صِمْلَاخُ الْأُذُنِ ج صَمَالِيخُ: قۇلاقنىڭ كىرى.

صَمْلُوخٌ ج صَمَالِيخُ: قۇلاقنىڭ كىرى.

صَمَّ يَصَمّ صَمًّا وَ صَمَمًا: گاس بولۇپ قالدى، پاڭ بولۇپ قالدى.

صَمَّ الْقَارُورَةَ: شىشىنىڭ ئاغزىنى ئەتتى.

صَمَّ الدَّرْسَ: دەرسنى يادلىدى.

﴿وَ حَسِبُوا أَنْ لَاتَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَ صَمُّوا﴾ «قرآن»: ئۇلار بىز ئازابقا دۇچار بولمايمىز، دەپ ئويلىدى، ئۇلار كور بولدى، (يەنى، ھەقىقەتنى كۆرمىدى) ئۇلار گاس بولدى (يەنى ھەقىقەتنى ئاڭلىمىدى).

صَمَّ عَنِ الْحَدِيثِ: قۇلاقنى يوپۇرۇۋالدى، قۇلاق سالمىدى.

صَمَّ عَلَيْهِ دَفْعُ دُيُونِهِ: ئۇنىڭغا قەرز قايتۇرۇش تەس بولدى.

صَمَّ عَزِيْمَتَهُ: ئىرادىسىنى چىڭىتتى.

صُمَّ صَدَاهُ: ھالاك بولدى، تۈگەشتى.

صُمَّتْ أُذُنُهُ بِالصِّمَاخِ: ئۇنىڭ قۇلىقى قۇلاق كىرى بىلەن ئېتىلىپ قالدى.

صَمَّ الْجُرْحَ: جاراھەتكە دورا سالدى.

صَمٌّ: يادلىماق، ياد ئوقۇماق، ئۆتلۈك يادلىماق.

صُمٌّ: گاس، تاۋۇشسىز.

غُدَدٌ صُمٌّ: ئىچكى ئاجراتما بەزلىرى.

كَمِّيَاتٌ صُمٌّ: ئىرراتسىئونال سانلار.

﴿صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَايَعْقِلُونَ﴾ «قرآن»: ئۇلار گاستۇر، گاچىدۇر، كوردۇر، شۇڭا ئۇلار (گۇمراھلىقتىن) قايتمايدۇ.

صَمَمٌ: گاسلىق، پاڭقۇشلۇق؛ جەۋھەر، مېغىز، ئاساس، ماھىيەت.

بِهِ صَمَمٌ: ئۇنىڭ قۇلىقى ئېغىر.

كَانَ فِي صَمِيمٍ عَنِ الْكَلَامِ الْبَذِيِّ: سەت گەپلەرنى ئاڭلىماسقا سالدى.

صَمَّاءُ: گاس؛ تاۋۇشسىز.

صَخْرَةٌ صَمَّاءُ: قاتتىق تاش.

اَلْغُدَّةُ الصَّمَّاءُ: ئىچكى ئاجراتما بەز.

آلَةٌ صَمَّاءُ: غالچا، ياللاقچى، قورچاق.

صَمَّاغٌ: يېلىملىك.

نَبَاتٌ صَمَّاغٌ: يېلىم چىقىدىغان ئۆسۈملۈك.

صَمَّاغَةٌ: يېلىم قۇتىسى.

صَمَّتَ يُصَمِّتُ تَصْمِيتًا ـ هُ: گەپ قىلدۇرمىدى، ئېغىز ئاچقۇزمىدى.

صَمَّدَ يُصَمِّدُ تَصْمِيدًا فُلَانًا: مەقسەت قىلدى؛ باردى، يەتتى.

صَمَّدَ لَهُ: توسۇدى، قارشى تۇردى، بەرداشلىق بەردى.

صَمَّدَهُ بِالْعَصَا: ئۇنى كالتەك بىلەن ئۇردى.

صَمَّغَ يُصَمِّغُ تَصْمِيغًا الشَّيْءَ: يېلىملىدى، يېلىم چاپلىدى.

صَمَّمَ يُصَمِّمُ تَصْمِيمًا عَلَى الْأَمْرِ: بىر قارارغا كەلدى، بەلگىلىدى، ھۆكۈم قىلدى.

صَمَّمَ الشَّيْءَ: پىلانلىدى، لايىھىلىدى.

صَمَّمَهُ: ئۇنى گاس قىلىۋەتتى.

صَمَّمَ الْمُهَنْدِسُونَ رَسْمَ السَّدِّ: ئىنژېنېرلار توسمىنى لايىھىلىدى.

صَمَّمَ الرِّيَاضِيُّ عَلَى السِّبَاحَةِ رَغْمَ هَيَجَانِ الْبَحْرِ: تەنھەرىكەتچى دېڭىزنىڭ چايقىلىشىغا قارىماي، سۇ ئۈزۈشكە ئىرادە باغلىدى.

صَمَّمَ الشَّخْصُ عَلَى كَذَا: بەل باغلىدى.

صَمَّمَ مَرَضُ الْأُذُنِ الرَّضِيعَ: بوۋاقنى قۇلاق كېسەللىكى گاس قىلىپ قويدى.

صَمَّمَتِ الطَّالِبَةُ عَلَى النَّجَاحِ: قىز ئوقۇغۇچى

مۇۋەپپەقىيەت قازىنىش ئىرادىسىگە كەلدى.

صِمِّيتٌ: كەم سۆز، ئۈندىمەس.

صُمُوتٌ: سۈكۈت قىلماق، ئۈن-تىنسىز تۇرماق.

صَمُوتٌ: كەم سۆز، ئۈندىمەس.

وَلَدٌ صَمُوتٌ: جىمغۇر بالا.

فَتَاةٌ صَمُوتٌ: كەم سۆز قىز.

صُمُودٌ: مۇستەھكەم بولماق، كۈچلۈك بولماق.

جَبْهَةُ الصُّمُودِ وَالتَّصَدِّي: قارشىلىشىش سېپى.

صَمَيَانٌ: تەۋەككۈلچى، قارام، تەنتەك.

صَمِيمٌ: ساپ، ھەقىقىي؛ چوققا، يۇقىرى نۇقتا؛ راست، خالىس، سەمىمىي.

شَرْقِيٌّ صَمِيمٌ: ھەقىقىي شەرقلىق.

فِي صَمِيمِ الْحَرِّ: قاتتىق ئىسسىقتا.

مِنْ صَمِيمِ الْفُؤَادِ: چىن قەلبىدىن، سەمىمىي رەۋىشتە.

عَرَبِيٌّ صَمِيمٌ: نەسلى پاك ئەرەب.

دَخَلَ فِي صَمِيمِ الْمَوْضُوعِ: تېمىنىڭ ماھىيىتى ئۈستىدە توختالدى.

ضَرَبَهُ فِي الصَّمِيمِ: ئۇنى تازا سالدى.

أَحَبَّهَا مِنْ صَمِيمِ فُؤَادِهِ: ئۇنى چىن قەلبىدىن سۆيدى.

صَنَائِعِيٌّ ج صَنَائِعِيَّةٌ: ئىشچى، تېخنىك ئىشچى، ھۈنەرۋەن.

نَقَّاشٌ صَنَائِعِيٌّ: نەققاش.

صَنَادِقِيٌّ: ساندۇقچى.

صُنَادِلُ ج صَنَادِلُ: خاپان باش تۆگە، خاپان باش ئىشەك.

صِنَارٌ: چىنار؛ توغراق.

صِنَارَةٌ ج صَنَانِيرُ: قارماق؛ موكا.

صَنَاعَاتٌ تَقْلِيدِيَّةٌ: ئەنئەنىۋى سانائەت.

صَنَاعَاتٌ كِيمِيَائِيَّةٌ: خىمىيە سانائىتى.

صَنَاعٌ ج صُنُعٌ: ئۇستىلىق، ماھىرلىق؛ نەپىس، نازۇك؛ پىششىق، پۇختا.

يَدٌ صَنَّاعٌ: چېۋەر ئۇستا، ماھىر.

صِنَاعَةٌ ج صَنَائِعُ وَ صِنَاعَاتٌ: سانائەت، ھۈنەر، سەنئەت.

صِنَاعَةٌ شَرِيفَةٌ: شەرەپلىك كەسىپ.

صِنَاعَةٌ يَدَوِيَّةٌ: قول ھۈنەرۋەنچىلىك.

اَلصِّنَاعَةُ الضَّخْمَةُ: يىرىك سانائەت، ئېغىر سانائەت.

اَلصِّنَاعَةُ الْخَفِيفَةُ: يېنىك سانائەت.

دَارُ الصِّنَاعَةِ: ھەربىي قورال-ياراغ زاۋۇتى.

أَصْحَابُ الصَّنَائِعِ: ھۈنەرۋەنلەر، كاسىپلار.

صَنَاعِيٌّ ج صَنَاعِيُّونَ: كارخانىچى.

رِجَالٌ صَنَاعِيٌّ: چوڭ كارخانىچىلار.

صِنَاعِيٌّ: سۈنئىي، غەيرىي تەبىئىي؛ كەسىپ ئەھلى؛ سانائەتنىڭ.

حَرِيرٌ صِنَاعِيٌّ: سۈنئىي يىپەك.

رَأْسَمَالٌ صِنَاعِيٌّ: سانائەت كاپىتالى.

إِنْتَاجٌ صِنَاعِيٌّ: سانائەت ئىشلەپچىقىرىشى.

مَطَّاطٌ صِنَاعِيٌّ: سۈنئىي كاۋچۇك.

بِلَادٌ صِنَاعِيَّةٌ: سانائەتلەشكەن دۆلەت، سانائەت مەملىكىتى.

رِجْلٌ صِنَاعِيَّةٌ: سۈنئىي پۇت.

اَلدَّوْرُ الصِّنَاعِيَّةُ: زاۋۇت، فابرىكا.

زُبْدَةٌ صِنَاعِيَّةٌ: سۈنئىي مەسكە، سۈنئىي قايماق.

صُنَانٌ ج أَصِنَّةٌ: يىرگىنچلىك، سېسىق، بەتبۇي.

صُنَانُ الْإِبْطِ: قولتۇقنىڭ پۇراپ قېلىشى.

صَنَايِعِيٌّ: قول ھۈنەرۋەن، ئىشچى، ئەمگەكچى، خىزمەتچى، مۇلازىم.

صَنْبَرَ يُصَنْبِرُ صَنْبَرَةً النَّخْلُ: خورمىنىڭ غولى ئىنچىكىلەپ خورما شالاڭ بولدى.

صُنْبُورٌ ج صَنَابِيرُ: تۆۋىنى ياكى قاچىنىڭ سۇ قۇيىدىغان جايى، جۈمەك.

صُنْبُورُ الْغَازِ: گاز تورۇبىسى.

صَنَجَ يَصْنُجُ صَنْجًا وَ صُنُوجًا الشَّخْصُ: چالغۇ تەخسىنى چالدى.

صَنْجٌ ج صُنُوجٌ: چالغۇ تەخسە، چاڭ.

صَنْجَةٌ: (في المعمار) ئەگمە تاش.

صَنْجَةٌ ج صِنَاجٌ: گىر، تارازا.

صَنْدَقَ يُصَنْدِقُ صَنْدَقَةً الشَّيْءَ: ساندۇققا سالدى.

صَنْدَلٌ ج صَنَادِلُ: سەندەل كەش (ئاياغ)؛ سەندەل ياغىچى؛ سەيلە كېچىسى؛ قولۋاق، قېيىق؛ خاپان باش تۆگە، خاپان باش ئېشەك.

صَنْدَلُ الْحَرَائِقِ: ئوت ئۆچۈرۈش ماشىنىسى.

صَنْدَلَانِيٌّ ج صَنَادِلَةٌ: خىمىك، خىمىيە مۇتەخەسسىسى؛ دورىگەر.

صَنْدَلَةٌ: خىمىيە؛ دورىگەرلىك.

صَنْدَلِيَّةٌ: ئۇزۇن ئورۇندۇق، بەندىك.

صُنْدُوقٌ ج صَنَادِيقُ: ساندۇق؛ ئۆسە، ئوشۇق.

صُنْدُوقُ الْبُوسْطَةِ ـ صُنْدُوقُ الْبَرِيدِ: پوچتا ساندۇقى.

صُنْدُوقُ الْإِقْتِرَاعِ ـ صُنْدُوقُ الْإِنْتِخَابَاتِ: سايلام بېلەتى ساندۇقى.

صُنْدُوقُ الْمَلَابِسِ: چامادان، كىيىم ئىشكاپى.

صُنْدُوقٌ حَدِيدٌ: پولات ساندۇق.

صُنْدُوقٌ عَرَبِيٌّ: ئەرەب بانكىسى.

صُنْدُوقُ النُّقُودِ: پۇل ساندۇقى.

أَمِينُ الصُّنْدُوقِ: كاسسىر.

دَفْتَرُ الصُّنْدُوقِ: نەق پۇل دەپتىرى.

صُنْدُوقُ الْعَطَايَا: ئىئانە ساندۇقى.

صُنْدُوقُ الْقُمَامَةِ: ئەخلەت تۆكى.

صُنْدُوقُ النَّقْدِ الدَّوَلِيِّ: خەلقئارا پۇل مۇئامىلە بانكىسى.

صِنْدِيدٌ ج صَنَادِيدُ: كۈچلۈك، قەھرىمان، باتۇر، جەسۇر، جۈرئەتلىك؛ مۆتىۋەر؛ بالا ـ قازا، كۆلپەت، بەختسىزلىك.

صِنْدِيدٌ مِنَ الرِّيحِ: قاتتىق بوران، قارا بوران.

صِنْدِيدٌ مِنَ الْبَرْدِ: قەھرىتان سوغۇق.

صَنَادِيدُ الْجَيْشِ: قوماندانلار.

فَارِسٌ صِنْدِيدٌ: چېۋەر چەۋەنداز.

صَنَادِيدُ قُرَيْشٍ: قۇرەيشنىڭ مۆتىۋەرلىرى.

يَوْمٌ حَامِي الصَّنَادِيدِ: قاتتىق ئىسسىق كۈن.

صَنْطٌ: ئەرەب يىلىمى.

صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا وَ صَنِيعًا الشَّيْءَ: ئىشلىدى، ياسىدى.

صَنَعَ صَنِيعَهُمْ: ئۇلارنى دورىدى، ئۇلار قىلغاندەك قىلدى.

﴿وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا﴾ «قرآن»: قولۇڭدىكىنى تاشلىغىن، ئۇ ئۇلارنىڭ كۆرسەتكەن سېھىرلىرىنى دەم تارتىپ يۇتۇۋېتىدۇ.

صَنَعَ الْأَمْرَ: ئىش بېجىردى، ئىجرا قىلدى.

صَنَعَهُ: ياسىدى، قۇردى، پەيدا قىلدى، ھاسىل قىلدى.

﴿وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ «قرآن»: بىزنىڭ كۆز ئۈگىمىزدا ۋەھيىمىز بويىچە كېمە ياسىغىن.

صَنَعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفًا: ئۇنىڭغا ياردەم بەردى.

صَنَعَ بِهِ صَنِيعًا قَبِيحًا: ئۇنىڭغا بولمىغۇر ئىش قىلىپ قويدى.

صَنَعَ النَّجَّارُ مِنْضَدَةً: ياغاچچى ئۈستەل ياسىدى.

صَنَعَ مَعَهُ جَمِيلًا: ئۇنىڭغا ياخشىلىق قىلدى.

صَنَعٌ ج أَصْنَاعٌ: ئۇستا، ماھىر.

دَهَّانٌ صَنَعٌ: ئۇستا سىرچى.

صُنْعٌ: ئىشلىمەك، ياسىماق؛ ياخشىلىق، ئېھسان.

حَدِيثُ الصُّنْعِ: يېڭى ياسالغان.

صُنْعُ يَدٍ: قولدا ياسالغان، قول سانائىتى.

﴿وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ «قرآن»: ھالبۇكى، ئۆزلىرى ئوبدان ئىش قىلدۇق،

دەپ ئويلىغان ئادەملەردۇر.

هُوَ رَجُلٌ صَنَعُ الْيَدَيْنِ: ئۇ ئۇستا ھۈنەرۋەن.

صَنْعَةٌ: قول ھۈنەر، ھۈنەر-سەنئەت، ھۈنەر، ئۇستىلىق، ھۈنەرۋەنچىلىك كەسپى.

مُتْقَنُ الصَّنْعَةِ: پىششىق ئىشلەنگەن، ئىنچىكە ئىشلەنگەن.

دُورُ الصَّنْعَةِ: ھۈنەرۋەنچىلىك ئىشخانىسى، كارخانا.

﴿وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ﴾ «قۇرئان»: داۋۇدقا سىلەر ئۈچۈن ساۋۇت ياساشنى ئۆگەتتۇق.

صَنْعَةُ الْحِذَاءِ: موزدۇزلۇق.

صَنْعَةُ الْحَدِيدِ: تۆمۈرچىلىك.

صِنْفٌ ج أَصْنَافٌ وَصُنُوفٌ: تۈر، خىل، قىسىم، سىنىپ؛ دەرىجە، مەرتىۋە؛ قوشۇن، ئەترەت.

صِنْفًا: ئۆيغۇن.

صِنْفُ الْحَوَامِضِ مِنَ الْأَشْجَارِ الْمُثْمِرَةِ: ئاچچىق مېۋىلىك دەرەخلەر تۈرى.

صِنْفُ التُّجَّارِ: تىجارەتچىلەر تەبىقىسى.

أَصْنَافُ التُّفَّاحِ: ئالمىنىڭ تۈرلىرى.

صَنْفَرٌ: قۇم قەغەز سۈرتمەك.

صَنْفَرَةٌ: ياقۇت؛ ئالىيۇمىن؛ ئوكسىد.

وَرَقُ صَنْفَرَةٍ: قۇم قەغەز.

صَنِقَ يَصْنَقُ صَنَقًا: پۇراپ قالدى، سېسىپ قالدى.

صَنِقَ إِبْطِهُ: قولتۇقى پۇراپ قالدى.

صَنَقٌ: قولتۇقى پۇراپ قالغان.

صَنَقٌ ج أَصْنَاقٌ: كۆيدۈرمە تۇرۇبا، كۆيدۈرۈپ ئۇلانغان تۇرۇبا.

صَنِقٌ: سېسىق، بەتبۇي.

صَنَمَ يَصْنَمُ صَنَمًا الرَّائِحَةُ: بەتبۇي بولدى.

صَنَمَ الشَّخْصُ: كۈچەيدى، كۈچلەندى.

صَنَمٌ ج أَصْنَامٌ: بۇت.

بَيْتُ الْأَصْنَامِ: بۇتخانا.

عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ: بۇتقا چوقۇنماق، بۇتپەرەسلىك.

﴿فَأَتَوا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ﴾ «قۇرئان»: ئۇلار بۇتلىرىغا چوقۇنۇۋاتقان بىر قوۋمنىڭ يېنىدىن ئۆتكەندە.

صَنَمَةٌ: غاز پېيى.

صَنَّ يَصِنُّ صَنًّا وَصُنُونًا الشَّيْءُ: بۇزۇلدى، چىرىدى.

صَنَّ اللَّحْمُ: گۆش سېسىدى.

صَنَّاجٌ. صَنَّاجَةٌ: (تۈچتىن ياسالغان ۋە بىر-بىرىگە ياكى چوكا بىلەن ئۇرسا ئاۋاز چىقىدىغان بىر خىل چالغۇ) تەخسە چالغۇچى.

صَنَّاجُ الْعَرَبِ: شائىر ئەئشانىڭ لەقىمى.

صَنَّاجَاتٌ: ئۇسسۇل تەخسىسى.

صَنَّاجَاتُ الرَّاقِصَةِ الْأَسْبَانِيَاتِ: ئىسپانىيە ئايال ئۇسسۇلچىلىرىنىڭ ئۇسسۇل تەخسىسى.

صِنَّارٌ: چىنار؛ توغراق.

صِنَّارَةٌ ج صَنَانِيرُ: قارماق؛ موكا.

«أَدْخَلَتِ الْمَرْأَةُ خَيْطَ الصُّوفِ فِي الصِّنَّارَةِ»: ئايال يۇڭ يىپنى موكىغا ئۆتكۈزدى.

صِنَّبْرٌ ج صَنَابِرُ: سوغۇق شامال؛ شەمسىيە 2- ئاينىڭ 6- كۈنى.

صَنَابِرُ الذَّهَبِ: كاللەك ئالتۇن.

صِنَّةٌ: يىرگىنچلىك، سېسىق، بەتبۇي.

صَنَّعَ يُصَنِّعُ تَصْنِيعًا الْبَلَدَ: شەھەرنى سانائەتلەشتۈردى، سانائەت شەھىرىگە ئايلاندۇردى.

صَنَّعَهُ: بېزىدى، زىننەتلىدى.

صَنَّعَ الْآلَةَ: سايمان ياسىدى.

صَنَّفَ يُصَنِّفُ تَصْنِيفًا الشَّيْءَ: نەرسىنى تۈرگە ئايرىدى، رەتلىدى؛ ئويلاپ چىقاردى.

صَنَّفَ الْكِتَابَ: كىتاب يازدى، تۈزدى.

صَنَّفَ الْعَالِمُ النَّبَاتَ: ئالىم ئۆسۈملۈكلەرنى تۈرلەرگە ئايرىدى.

صَنَّنَ يُصَنِّنُ تَصْنِينًا: سېسىدى؛ قولتۇقى سېسىدى.

صِنْوٌ ج أَصْنَاءٌ وَ صِنْوَانٌ: بىر قورساق قېرىنداش، قوشكېزەكنىڭ بىرى؛ ئوخشىشى.

﴿وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَ غَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ﴾ ‹قرآن›: كۆپ شاخلىق ۋە كۆپ شاخلىق بولمىغان خورما دەرەخلىرى بار، (ئۇلارنىڭ ھەممىسى) بىر خىل سۇ بىلەن سۇغىرىلىدۇ.

هُوَ صِنْوُ أَخِيهِ: ئۇ قېرىندىشىغا ئوخشايدۇ.

صَنَوْبَرٌ: قارىغاي.

صَمْغُ الصَّنَوْبَرِ: قارىغاي يېلىمى.

حَبُّ الصَّنَوْبَرِ: قارىغاي ئۇرۇقى.

صَنَوْبَرِيٌّ: قارىغاي شەكىللىك، قارىغاي مەدىكىگە ئوخشاش؛ كونۇس.

تُفَّاحٌ صَنَوْبَرِيٌّ: ئاناناس.

اَلْغُدَّةُ الصَّنَوْبَرِيَّةُ: چىلغوزا تەنچە.

صِنْوَةٌ: بىر قورساق ھەمشىرە.

صَنِيعٌ ج صُنُعٌ: ئىش، ھەرىكەت، يۈرۈش-تۇرۇش، ئەخلاق، خۇلق؛ ياسالما، تەييارلانغان.

نِعْمَ الصَّنِيعُ مَا فَعَلْتَ: سېنىڭ قىلغىنىڭ نېمىدېگەن ياخشى.

هُوَ صَنِيعُ فُلَانٍ: ئۇ پالانىنىڭ نەتىجىسى.

صَنِيعَةٌ ج صَنَائِعُ: ئىجادىيەت، قول ھۈنەر مەھسۇلاتى؛ قورچاق، غالچا.

صَنِيعَةُ الْإِسْتِعْمَارِ: جاھانگىرلىكنىڭ غالچىسى.

هُوَ صَنِيعَتِي: ئۇ مېنىڭ شاگىرتىم.

صَهْ: جىم بول، تىنچ تۇر.

صُهَالٌ: ئاتنىڭ كىشنىشى.

«فَهَيْهَاتَ مَا كُلُّ الْمُعَمَّمِ فَاضِلاً فَهَلْ كُلُّ صَهَّالٍ أَغَرُّ مُحَجَّلُ»: سەللە كىيگەننىڭ ھەممىسى پازىل ئەمەس، بەك كىشنىگەن ئاتنىڭ ھەممىسى دۇلدۇل بولۇشى ناتايىن.

صَهِبَ يَصْهَبُ صَهَبًا وَ صُهْبَةً الشَّعْرُ: چاچ بېغىر رەڭ بولدى.

الصَّهْبَاءُ: ھاراق، مەي؛ جىگەر رەڭ.

فَرَسٌ صَهْبَاءُ: چىلانتورۇق ئات.

صَهَدَ يَصْهَدُ صَهْدًا وَ صَهَدَانًا الْحَرُّ: ئىسسىق كۆيدۈرۈۋەتتى.

صَهَدَتِ الشَّمْسُ: كۈن قىزىتتى، كۆيدۈردى.

صَهْدُ النَّارِ: ئىسسىقلىق، ھارارەت.

صَهَرَ يَصْهَرُ صَهْرًا الشَّيْءَ: نەرسىنى ئېرىتتى.

﴿يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ﴾ ‹قرآن›: ئۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ ئىچ-باغرى ئېرىتىلىدۇ.

صَهَرَ الْحَدِيدَ: تۆمۈرنى ئېرىتتى.

صَهَرَهُ الْحَرُّ: ئۇنى ئىسسىق كۆيدۈرۈۋەتتى.

صِهْرٌ ج أَصْهَارٌ: كۈيئوغۇل.

﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَ صِهْرًا﴾ ‹قرآن›: ئاللاھ ئىنساننى ئابىمەنىيدىن ياراتتى، ئۇنى بالىلار نەسەبەت بېرىلىدىغان ئەر ۋە قۇدا-باجىلىق پەيدا قىلىدىغان ئايال قىلىپ ياراتتى.

صَهْرَجَ يُصَهْرِجُ صَهْرَجَةً الْحَوْضَ: كۆلنى ھاك بىلەن سۇۋىدى.

صِهْرِيجٌ ج صَهَارِيجُ: كۆل؛ نېفىت ئىسكىلاتى، نېفىت توشۇش ماشىنىسى.

صِهْرِيجُ الْقَاطِرَةِ: پويىزنىڭ ئاخىرىدىكى سۇ، كۆمۈر قاچىلايدىغان ۋاگون.

صَهَلَ يَصْهِلُ صَهِيلًا وَ صَاهِلَةً وَ صُهَالًا الْفَرَسُ: ئات كىشنىدى.

صَهَّبَ يُصَهِّبُ تَصْهِيبًا: بېغىر رەڭ قىلدى.

صَهْوَةٌ ج صَهَوَاتٌ وَ صِهَاءٌ: ئاتنىڭ دۈمبىسى.

إِمْتَطَى صَهْوَةَ جَوَادِهِ: ئېتىغا مىندى.

إِشْتَوَى عَلَى صَهْوَةِ الْعِزِّ: شان-شەرەپنىڭ چوققىسىغا چىقتى.

صَهْوَةٌ ج صُهًى: تاغ چوققىسىدىكى قورغان،

ئىستىھكام.

صَهِيدٌ: قاتتىق ئىسسىق.

يَوْمُ الصَّهِيدِ: قاتتىق ئىسسىق كۈن.

صَهِيرٌ: ئېرىتىلگەن.

مَعْدَنٌ صَهِيرٌ: ئېرىتىلگەن مىس.

صَهِيلٌ: ئاتنىڭ كىشنىشى.

صَهْيَنَ يُصَهْيِنُ صَهْيَنَةً الشَّيْءَ: سەل قارىدى، پەرۋا قىلمىدى، كۆز يۇمدى؛ تۇۋلىدى، ۋارقىرىدى.

صَهْيَنَ عَلَى كَلَامِهِ: ئۇنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالمىدى، ئاڭلىمىغانغا سالدى.

صِهْيُونٌ: سەھيۇن تېغى (ئېرۇسالىمدىكى مۇقەددەس تاغ)، بەيتۇلمۇقەددەس.

صِهْيُونِيٌّ ج صَهَايِنَةٌ: يەھۇدىي قىساسچىلىرى.

اَلصَّهْيُونِيَّةُ: يەھۇدىي قىساسچىلىقى.

صَوَابٌ: ئەقىل، ھوش، ئاڭ، سېزىم؛ توغرا، راست.

فَقَدَ صَوَابَهُ: ئۇ سېزىمىنى يوقاتتى.

﴿إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ ‹قۇرئان›: ئاللاھنىڭ ئىزنىگە ئېرىشكەن ۋە توغرا سۆز قىلغانلاردىن باشقا ...

عَادَ إِلَى جَادَّةِ الصَّوَابِ: توغرا يولغا قايتتى.

غَابَ عَنْ صَوَابِهِ: ھوشىنى يوقاتتى.

غَائِبٌ عَنْ صَوَابِهِ: ھوشىنى يوقاتقۇچى.

هُوَ عَلَى الصَّوَابِ: ئۇنىڭ توغرا، ئۇ ئادىل.

كَلَامٌ صَوَابٌ: توغرا سۆز.

صَوَابُ الرَّأْيِ وَالْفِعْلِ: پىكرى ۋە ئىش-ھەرىكىتى توغرا.

سَلَكَ طَرِيقَ الصَّوَابِ وَالْحَقِّ: ھەق يولدا ماڭدى.

مِنَ الصَّوَابِ أَنْ لَاتَفْعَلَ هَذَا: مۇنداق قىلمىغىنىڭ تۈزۈك.

رَدَّهُ إِلَى الصَّوَابِ: ئۇنى توغرا يولغا سالدى.

صَوَابَةٌ ج صَوَابَاتٌ: پارنىك؛ مۇھەت، شەرت-شارائىت.

صَوَايِبَةٌ: ھەققانىيلىك، ئادىللىق، سەممىيلىك، توغرىلىق.

صُوَاعٌ صِوَاعٌ ج صِيْعَانٌ: جام، قەدەھ.

﴿قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ﴾ ‹قۇرئان›: «ئۇلار پادىشاھنىڭ (تامغىسى بېسىلغان) قەدەھنى يوقىتىپ قويدۇق»، دېدى.

الصَّوَاكِمُ: بالايىئاپەت.

صِوَانٌ ج أَصْوِنَةٌ: جاۋەن، ئىشكاپ، ساندۇق؛ چېدىر؛ تاشقى قۇلاق.

صِوَانُ الثِّيَابِ: كىيىم ئىشكاپى.

صِوَانُ الْكِتَابِ: كىتاب ئىشكاپى.

صَوْبٌ: تەرەپ، يۆنىلىش، گىرۋەك، لېۋى، يېنى؛ توغرا، دۇرۇس؛ يامغۇرلۇق بۇلۇت.

مِنْ كُلِّ صَوْبٍ وَحَدَبٍ: تەرەپ-تەرەپتىن.

صُوبَةٌ ج صُوبَاتٌ: پارنىك؛ مۇھەت، شەرت-شارائىت.

صَوْبَجٌ: نوغۇچ.

صَوْبَنَ يُصَوْبِنُ صَوْبَنَةً: سوپۇن سۈرتتى.

صَوْتٌ ج أَصْوَاتٌ: ئاۋاز، ئاۋۇش، سادا.

صَوْتٌ فِي انْتِخَابٍ: سايلامدا ئاۋاز بېرىش.

﴿إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ﴾ ‹قۇرئان›: ئاۋازلارنىڭ ئەڭ زېرىكەرلىكى ھەقىقەتەن ئېشەكلەرنىڭ ئاۋازىدۇر.

«فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ صَوْتًا مِنْهُ» ‹حديث›: مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاۋازىدىنمۇ چىرايلىق ئاۋازنى ئاڭلاپ باقمىغان.

رَجْعُ الصَّوْتِ: ئەكس سادا.

بِأَعْلَى صَوْتِهِ: يۇقىرى ئاۋاز بىلەن.

نِصْفُ الصَّوْتِ: پېرىم ئاۋاز.

بُعْدُ الصَّوْتِ: شۆھرەت، نام-ئاتاق.

صَوْتٌ أَجَشُّ: قۇلاققا ياقمايدىغان ئاۋاز.

بِصَوْتٍ وَاحِدٍ: بىر ئاۋاز بىلەن، ھەممە بىردەك.

بِصَوْتٍ عَالٍ: يۇقىرى ئاۋازى بىلەن.

بِصَوْتٍ وَاطِئٍ: پەس ئاۋاز بىلەن.

بِصَوْتٍ خَافِتٍ: تۆۋەن ئاۋاز بىلەن، پىچىرلاپ.

إِنْطَلَقَ صَوْتُ الْمُؤَذِّنِ: مۇئەززىنىنىڭ ئاۋازى ياڭراپ كەتتى.

«غَنَّتِ الْمُطْرِبَةُ صَوْتًا إِهْتَزَّتْ لَهُ الْقُلُوبُ»: ناخشىچى ئايال ناخشا ئېيتىۋەردى، يۈرەكلەر ئويناپ كەتتى.

عِلْمُ الصَّوْتِ (في الفيزيا) : فونېتىكا.

أَصْوَاتُ اللُّغَةِ: سۆز ئاھاڭى.

عِلْمُ الْأَصْوَاتِ: فونېتىكا.

أَخْذُ الْأَصْوَاتِ: ئاۋازغا قويماق.

بِإِتِّفَاقِ الْأَصْوَاتِ: بىر ئېغىزدىن ماقۇللىماق.

صَوْتِيٌّ: ئاھاڭلىق، تاۋۇشلۇق.

حَرْفٌ صَوْتِيٌّ: جاراڭلىق تاۋۇش.

اَلْمُوسِيقِيَ الصَّوْتِيَّةُ: ناخشىلىق مۇزىكا.

اَلْمَوْجَةُ فَوْقَ الصَّوْتِيَّةِ: ئۇلترا ئاۋاز دولقۇنى.

اَلْأَعْضَاءُ الصَّوْتِيَّةُ: ئاۋاز چىقىرىش ئەزالىرى.

صَوْتِيَّاتٌ: فونېتىكا.

صُودَا: سودا.

صُودَاكَاوِيَة: گىدروكسىدى، ئويغۇچى ناترىي، ئويغۇچى سودا.

مَاءُ الصُّودَا: سودا سۇيى، گازلىق سۇ.

صُودِيُوم: ناترىي.

كِلُورُورُ الصُودِيُومِ: ئاش تۇزى.

صَوَرَ يَصْوَرُ صَوَرًا: قىيسايدى، ئېگىلدى، مايىل بولدى.

صُورٌ ج أَصْوَارٌ: بۇرغا، سۇر؛ نەي.

﴿يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصّورِ﴾ ‹قرآن›: بۇ سۇر چېلىنىدىغان كۈندۇر.

صُورَةٌ ج صُوَرٌ وَ صُورٌ: سۈرەت، رەسىم؛ قىياپەت، ئوبراز، فورما، شەكىل؛ دائىرە، كۆرۈنۈش.

صُورَةٌ زَيْتِيَّةٌ: ماي بوياق رەسىم.

صُورَةٌ شَمْسِيَّةٌ: فوتو سۈرەت.

﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَاشَاءَ رَكَّبَكَ﴾ ‹قرآن›: سېنى ئۇ خالىغان شەكىلدە قۇراشتۇردى.

صُورَةُ وَرْدَةٍ: قىزىلگۈلنىڭ رەسىمى.

هَذَا الْأَمْرُ عَلَى ثَلَاثَةِ صُوَرٍ: بۇ ئۈچ تۈرلۈك مەسىلە.

قَدَّمَ الْمَوْضُوعَ بِصُورَةٍ وَاضِحَةٍ: تېمىنى ئوچۇق رەۋىشتە يورۇتۇپ بەردى.

سَلَّمَ الْوَثِيقَةَ بِصُورَتَيْنِ: ھۆججەتنى ئىككى نۇسخا تاپشۇردى.

صُورَةٌ مُتَحَرِّكَةٌ: ھەرىكەتچان سۈرەت.

صُورَةً: شەكىل جەھەتتە.

بِصُورَةٍ رَسْمِيَّةٍ: رەسمىي رەۋىشتە.

بِصُورَةٍ سَرِيعَةٍ: تېزلىك بىلەن.

بِصُورَةٍ صَارِمَةٍ: قەتئىي تۈردە، كەسكىن رەۋىشتە.

بِصُورَةٍ غَيْرِ قَانُونِيَّةٍ: قانۇنسىز رەۋىشتە.

صُوَرِيٌّ: شەكىلدە، شەكىللىك؛ ئويدۇرما.

«نَشَرَتِ الشِّرْكَةُ إِعْلَانًا صُوَرِيًّا لِلْوَظِيفَةِ الَّتِي تَمَّ شُغْلُهَا»: شىركەت ئاللىقاچان ئورۇنلىنىپ بولغان ئىش ئورنى توغرىسىدا شەكلەن ئۇقتۇرۇش چىقاردى.

كَمْبِيَالَةٌ صُوَرِيَّةٌ: قۇرۇق چەك.

أَعْمَالٌ صُوَرِيَّةٌ: شەكىلۋازلىق.

صَوْغٌ: ئويۇن مەيدانى.

صَوْغٌ . صَاعٌ ج أَصْوُعٌ: قەدىمكى زاماندا ئاشلىق ئۆلچەيدىغان ئۆلچەم (ئىككى كىلوگرامغا تەڭ).

صَوْغٌ: ياسىماق، تەييارلىماق، شەكىللەنمەك.

صُوفٌ ج أَصْوَافٌ: يۇڭ.

نَسِيجٌ مِنَ الصّوفِ: يۇڭ توقۇلما.

صَوْفَانٌ: چوغ؛ پىلىك؛ ئەمەن ماۋقى.

صُوفَيْرَةٌ: دۇدۇك، پۇشتەك.

صُوفِيٌّ: يۇڭلۇق.

لِبَاسٌ صُوفِيٌّ: يۇڭ كىيىم.

أَنْسِجَةٌ صُوفِيَّةٌ: يۇڭ توقۇلما.

صُوفِيٌّ ج صُوفِيّونَ: سوپى، تەرىقەتچى تەرىقەت يولىغا كىرگەن ئادەم، تەسەۋۋۇپ مەسلىكىدىكى ئادەم.

الصّوفِيَّةُ: تەسەۋۋۇپ مەسلىكى، تەسەۋۋۇپ، سوپىلىق، تەرىقەت.

صَوْلَةٌ ج صَوْلَاتٌ: كۈچ، تەسىر، ھوقۇق، ھاكىمىيەت.

ذُو صَوْلَةٍ: تەسىر كۈچى بار ئەرباب.

أَهْلُ صَوْلَةٍ وَ شَوْكَةٍ: تەسىرلىك شەخس، ئاتاقلىق ئەرباب.

صَوْلَاتُ الْغَاصِبِينَ: باسقۇنچىلارنىڭ ھەيۋىسى.

قَائِدٌ لَهُ صَوْلَاتٌ وَجَوْلَاتٌ: باتۇر قوماندان، مەردۇمەردانە قوماندان.

صَوْلَجٌ. صَوْلَجَةٌ: ساپ كۈمۈش.

صَوْلَجَانٌ ج صَوَالِجُ: ئۇچى ئەگرى تاياق، بۇنىڭ بىلەن چەۋەندازلار توپىنى ئۇرىدۇ، خوككى كالتىكى، ھاسا، ساپ.

صَوْلَجَانُ السُّلْطَةِ ج صَوَالِجَةٌ: فاشست.

لَعِبُ الصَّوْلَجَانِ: خوككى ھەرىكىتى، خوككى توپى.

صَوْمٌ: روزا تۇتماق؛ قول ئۈزمەك، ساقلانماق؛ رامىزان.

شَهْرُ الصَّوْمِ: رامىزان ئېيى.

﴿إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا﴾ ‹قۇرئان›: مەن مەققەتەن مەرھەمەتلىك ئاللاھقا ۋەدە بەردىم.

«صَوْمُ رَمَضَانَ مِنَ الْأَرْكَانِ الْخَمْسَةِ فِي الْإِسْلَامِ»: رامىزان روزىسى ئىسلامىيەتتە بەش ئەركانىنىڭ جۇملىسىدىندۇر.

صَوْمَعَ يُصَوْمِعُ صَوْمَعَةً الشَّيْءَ: نەرسىنى توپلىدى، جەملىدى.

صَوْمَعَ الْبِنَاءَ: بىنانى ئېگىزلەتتى.

صَوْمَعَةٌ ج صَوَامِعُ: خرىستىئان دىنىدىكى دەرۋىشلەرنىڭ دۇنيادىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ يالغۇز تۇرىدىغان مەخسۇس جايى، خرىستىئانلار ئىبادەتخانىسى.

صَوْمَعَةُ غِلَالٍ: گەمە، يەر ئاستى ئۆيى.

﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَ بِيَعٌ وَ صَلَوَاتٌ وَ مَسَاجِدُ﴾ ‹قرآن›: ئەگەر ئاللاھ ئىنسانلارنى بىر ـ بىرىگە قارشىلىق كۆرسەتكۈزمىگەن بولسا، راھىبلارنىڭ ئىبادەتخانىلىرى، چىركاۋلار، يەھۇدىيلارنىڭ ئىبادەتخانىلىرى ۋە ئاللاھنىڭ نامى كۆپ يادلىنىدىغان مەسجىدلەر ئەلۋەتتە ۋەيران قىلىناتتى.

صَوْمَعَةُ الْمُتَعَبِّدِ: راھىبنىڭ ئىبادەتگاھى.

صَوْنٌ: قوغدىماق، ساقلىماق.

صَاحِبَةُ الصَّوْنِ: يۇقىرى تەبىقىدىكى خانىمغا ئىشلىتىلىدىغان سۆز.

الصَّوُّ ج أَصْوَاءٌ: بوش، قۇرۇق.

صَوَّافٌ ج صَوَّافُونَ: يۇڭ سودىگىرى، يۇڭ توقۇلما ماللار سودىگىرى.

صَوَّامٌ: دائىم روزا تۇتقۇچى.

صَوَّانٌ. صَوَّانَةٌ ج صَوَّانَاتٌ: چاقماق تېشى.

حَجَرُ الصَّوَّانِ: گرانىت تاش.

أَدَوَاتٌ صَوَّانِيَّةٌ: تاش قوراللار.

صَوَّبَ يُصَوِّبُ تَصْوِيبًا: توغرىلىدى، قارىغا ئالدى، نىشانلىدى؛ ئىقرار قىلدى.

صَوَّبَ إِلَيْهِ الْبُنْدُقِيَّةَ: ئۇنىڭغا قورال تەڭلىدى.

صَوَّبَ الْخَطَأَ: خاتانى توغرىلىدى، تۈزەتتى.

صَوَّبَ السَّهْمَ: قارىغا ئالدى.

صَوَّبَ الْقَذِيْفَةَ جَيْشَ الْعَدُوِّ: دۈشمەن قوشۇنى تەرەپكە توپنى توغرىلىدى.

صَوَّبَ رَأْيَ إِبْنَتِهِ: قىزىنىڭ پىكرىنى توغرا تاپتى.

صَوَّبَ الْمُعَلِّمُ أَخْطَاءَ التَّلَامِيْذِ: ئوقۇتقۇچى ئوقۇغۇچىلارنىڭ خاتاسىنى تۈزەتتى.

صَوَّتَ يُصَوِّتُ تَصْوِيْتًا: تەلەپپۇز قىلدى، تاۋۇش چىقاردى؛ تووۋلىدى، ۋارقىرىدى؛ ئاۋاز بەردى.

صَوَّتَ الرَّاعِي: پادىچى تووۋلىدى.

صَوَّتَ بِهِ: ئۇنىڭغا ۋارقىرىدى.

صَوَّتَ فِي انْتِخَابَاتِ مَجْلِسِ الْأَمْنِ: پارلامېنت سايلىمىدا ئاۋاز بەردى.

صَوَّتَتْ بِالْمُرَاسَلَةِ: خەت ئارقىلىق ئاۋاز بەردى.

صَوَّتَ لِصَالِحِ فُلَانٍ: پالانىنىڭ پايدىسىغا ئاۋاز بەردى.

صَوَّتَ ضِدَّهُ: ئۇنىڭغا قارشى ئاۋاز بەردى.

صُوَّةٌ ج صُوًى جج أَصْوَاءٌ: يول بەلگىسى، بەلگە تاش؛ دۆڭ، ئېگىزلىك.

صَوَّحَ يُصَوِّحُ تَصْوِيْحًا الْبَقْلُ: قۇرۇپ كەتتى، سولاشتى، خازان بولدى، قۇرۇپ پارچىلىنىپ كەتتى.

صَوَّحَتِ الشَّمْسُ: كۈن قىزىتىپ قۇرۇتۇۋەتتى.

صَوَّرَ يُصَوِّرُ تَصْوِيْرًا الرَّجُلَ: سۈرەتكە تارتتى، رەسىمگە ئالدى، رەسىمنى سىزدى.

صَوَّرَ الْكِتَابَ: سۈرەتلەپ چۈشەندۈردى.

صَوَّرَ بِالْأَلْوَانِ: نەقىشلىدى، گۈللۈك قىلىپ سىزدى.

﴿هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ ‹قرآن›: ئۇ سىلەرنى بەچچىدانلاردا (يەنى، ئاناڭلارنىڭ قورسىقىدىكى چېغىڭلاردا) ئۆزى خالىغان شەكىلگە كىرگۈزىدۇ.

صَوَّرَ بِالْفُتُغْرَافِيَّةِ: سۈرەتكە ئالدى، سۈرەت تارتتى.

صَوَّرَهُ: تەسۋىرلىدى، سۈرەتلەپ بەردى؛ شەكىللەندۈردى، شەكىلگە كەلتۈردى.

صَوَّرَ الْحَادِثَ: ۋەقەنى ئىنچىكە تەسۋىرلەپ بەردى.

صَوَّرَ التِّلْمِيْذُ حِصَانًا: ئوقۇغۇچى ئاتنىڭ رەسىمىنى سىزدى.

صُوِّرَ لَهُ الشَّيْءُ: خىيالىغا كەلدى، خىيال سۈردى.

صُوِّرَ لَهُ الشَّيْطَانُ: كاللىسىغا شەيتان كىرىۋالدى.

صُوِّرَ لَهُ أَنَّهُ صَادِقٌ: ئۇنىڭغا راستەك كۆرۈندى.

صَوَّفَ يُصَوِّفُ تَصْوِيْفًا الْخُبْزُ: نان پۈرلىشىپ قالدى، پاختىلىشىپ قالدى، كۆكۈرۈپ قالدى.

صَوَّمَ يُصَوِّمُ تَصْوِيْمًا: روزا تۇتتۇردى.

«صَوَّمَتِ الْأُمّ إِبْنَتَهَا فِي سِنِّ الْعَاشِرَةِ»: ئانا قىزىنى ئون يېشىدىلا روزا تۇتقۇزدى.

صَوَّى يُصَوِّي تَصْوِيَةً الشَّيْءُ: نەرسە قۇرۇدى، تورۇدى، تۆكۈلدى.

صَوَى يَصْوِي صُوِيًّا النَّخْلُ: خورما دەرىخى قۇرۇپ تۆكۈلدى، خازان بولدى، تورىدى.

صَوَى الضَّرْعُ: يېلىن قورۇلۇپ كەتتى، سولىشىپ كەتتى، سۈت چىقماس بولۇپ كەتتى.

صَوِيَ يَصْوَى صُوًى الشَّيْءُ: نەرسە قۇرۇدى، تورۇدى، تۆكۈلدى.

صَوِيَ الضَّرْعُ: يېلىن قۇرۇقدىلىپ قالدى.

الصَّوَى: قەبرە، گۆر؛ ئەكس سادا؛ دۆڭ، تۆپىلىك.

«إِنَّ لِلدِّيْنِ صُوًى وَ مَنَارًا كَمَنَارِ الطَّرِيْقِ» ‹حديث›: يولنىڭ يول كۆرسەتكۈچ بەلگىلىرى بولغاندەك دىنىنىڭمۇ يول كۆرسەتكۈچلىرى بار.

صُوْيَا. فُوْلُ الصَّوِيَا سېرىق پۇرچاق.

صُيَابٌ. صُيَابَةٌ: ساپ، تازا، نوقۇل.

صِيَاحٌ: ۋارقىرىماق، جارقىرىماق، ۋارى-ۋارى قىلماق.

وَقْتُ صَيَاحِ الدِّيْكِ توخۇ چىللىغاندا.

صِيَاغَةٌ: قۇيمىچىلىق؛ نەپىس سەنئەت، زەرگەرلىك.

كَلَامٌ حَسَنُ الصِّيَاغَةِ: چىرايلىق سۆز.

صِيَاغَةُ الْكَلَامِ: سۆزنىڭ تۈزۈلۈشى.

صِيَامٌ: روزا تۇتماق؛ روزا، رامىزان.

﴿يَاأَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ «قرآن»: ئى مۆئمىنلەر! (گۇناھلاردىن) ساقلىنىشىڭلار ئۈچۈن (رامىزان روزىسى) پەرز قىلىندى.

قَوْمٌ صِيَامٌ: روزا تۇتقۇچى قوۋم.

صِيَانٌ ج أَصْوِنَةٌ: جاۋەن، ئىشكاپ، ساندۇق؛ چېدىر.

صِيَانَةٌ: قوغدىماق، ساقلىماق.

صِيَانَةُ السِّلْمِ: تىنچلىقنى قوغدىماق.

صِيَانَةُ الْأَحْرَاشِ: ئورماننى مۇھاپىزەت قىلىش.

صِيْتٌ: ئابروي، ئاتاق، نام، شۆھرەت.

«لَهُ فِي الْعِلْمِ لَمْ يَكُ مِنْ نَظِيْرٍ   لَهُ فِي النَّاسِ صِيْتٌ جَهْوَرِيٌّ»: ئۇ ئىلىمدە تەڭداشسىز، كىشىلەر ئىچىدە ئالاھىدە ئابرۇيغا ئىگە.

صِيْتٌ حَسَنٌ: ياخشى ئاتاق.

ذَائِعُ الصِّيْتِ: شۆھرەتلىك، ئاتاقلىق، داڭلىق.

بُعْدُ الصِّيْتِ: مەشھۇر، ئاتاقلىق.

ذَهَبَ صِيْتُهُ بَيْنَ النَّاسِ: ئۇنىڭ داڭقى خەلق ئارىسىدا پۇر كەتتى.

صَيْحٌ: ۋارقىرىماق، توۋلىماق، ۋارى-ۋارى قىلماق.

صَيْحَةٌ ج صَيْحَاتٌ: ۋاراڭ-چۇرۇڭ، چۇقان-سۈرەن؛ ئازاب؛ سۈر.

صَيْحَةُ فَرَحٍ: ئالقىش، تەنتەنە.

﴿يَوْمَ يَسْمَعُوْنَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَالِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ «قرآن»: ئۇلار ھەقنى ئېلىپ كېلىدىغان ئاۋازنى ئاڭلىغان كۈن — ئەنە شۇ كۈن (قەبرىلەردىن) چىقىش كۈنىدۇر.

ذَهَبَ صَيْحَةً فِي وَادٍ: ئىزى يوقالدى.

صَيْحَةُ الرَّضِيْعِ: بوۋاقنىڭ يىغلىشى.

صَيْدٌ: ئوۋلىماق، ھىيلە بىلەن تۇتۇۋالماق.

صَيْدُ السَّمَكِ: بېلىق تۇتماق.

﴿وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَادُمْتُمْ حُرُمًا﴾ «قرآن»: مادامىكى، سىلەر ئېھرامدا ياكى ھەرەمدە ئىكەنسىلەر، قۇرۇقلۇق ھايۋانلىرىنى ئوۋلاش سىلەرگە ھارام قىلىندى.

تَذْكَارُ صَيْدٍ: شىكار خاتىرىسى.

اَلصَّيْدُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ: ئوۋچىلىق ۋە بېلىقچىلىق.

بُوقُ الصَّيْدِ: ئوۋچى بۇرغىسى.

حِذَاءُ الصَّيْدِ: ئوۋچى ئايىغى.

سِكِّيْنُ الصَّيْدِ: ئوۋچى پىچىقى.

كَلْبُ الصَّيْدِ: ئوۋ ئىتى.

رُخْصَةُ صَيْدٍ: ئوۋ ئوۋلاش ئىجازەتنامىسى.

شِرْكَةُ صَيْدِ الْأَسْمَاكِ: بېلىقچىلىق شىركىتى.

هَذَا مِنْ صَيْدِ خَيَالِهِ: خام خىيالى، قۇرۇق خىيالى.

صَيْدَاءُ ج صَيْدٌ: ئىككى يانغا قارىيالمايدىغان قىڭغىر بويۇن، ھاكاۋۇر، مەنمەنچى.

اَلصَّيْدَحُ: ناخشىچى.

صَيْدَلَ يُصَيْدِلُ صَيْدَلَةَ الشَّخْصُ: دورىگەرلىكنى كەسىپ قىلدى.

صَيْدَلَانِيٌّ ج صَيَادِلَةٌ: دورىگەر.

جَمْعِيَّةُ الصَّيَادِلَةِ: دورىگەرلەر جەمئىيىتى.

صَيْدَلَةٌ: دورىگەرلىك؛ دورا ساندۇقى.

صُنْدُوقُ صَيْدَلَةٍ: دورا ساندۇقى.

أُسْتَاذٌ فِي كُلِّيَةِ الصَّيْدَلَةِ: دورىگەرلىك فاكۇلتېتىنىڭ پروفېسسورى.

صَيْدَلِيٌّ: دورىگەر.

صَيْدَلِيَّةٌ ج صَيْدَلِيَّاتٌ: دورىخانا، ئاپتېكا.

كَثُرَتِ الصَّيْدَلِيَّاتُ فِي الْعَاصِمَةِ: پايتەختتە دورىخانىلار كۆپەيدى.

صِيَرٌ: چاك، يېرىق، دەز؛ ساردىنا بېلىقى.

صِيَرَةٌ ج صِيَرٌ وَ صَيَرٌ: قوتان، ئېغىل.

صَيْرَفِيٌّ ج صَيَارِفَةٌ: پۇل تېگىشكۈچى، سەرراپ.

صَيْرُورَةٌ: ئۆزگەرمەك، ئايلانماق.

صِيْصَةٌ ج صَيَاصٍ: ئىستىھكام، قورغان، قەلئە؛ يىلىك بېشى، موكا بېشى؛ قوي، ئۆچكە قاتارلىقلارنىڭ مۈڭگۈزى.

﴿وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ﴾ «قرآن»: ئاللاھ ئەھلى كىتابتىن مۇشرىكلارغا ياردەم بەرگەنلەرنى (يەنى رەسۇلۇللاھ بىلەن قىلغان ئەھدىنى بۇزغان بەنى قۇرەيزە يەھۇدىيلىرىنى) قورغانلىرىدىن چۈشۈردى.

صِيْغَةٌ: ياسىماق، تەييارلىماق، شەكىللەندۈرمەك.

صِيْغَةٌ ج صِيَغٌ: شەكىل، تۈر، ياكزا، پاسون؛ ئەسلىي كېلىپ چىقىشى، ماھىيىتى؛ تۈزۈلۈشى؛ پېئىل تۈرلىرى، گىراماتىك فورما.

صِيْغَةُ الْكَلِمَةِ: سۆز شەكلىنىڭ ئۆزگىرىش فورمىسى.

صِيْغَةُ عَقْدِ الْقِرَانِ: چاي ئىچكۈزۈش قائىدىسى، قۇدىلىشىش مۇراسىمى.

صِيْغَةُ الْفِعْلِ: پېئىل فورمىسى.

صِيْغَةٌ قَانُونِيَّةٌ: جەدۋەل، سخېما، گرافىكا.

صِيْغَةُ الْمَعَادِنِ: تۆمۈرچىلىك، مېتال ئېرىتمەك.

صَيْفٌ ج أَصْيَافٌ: ياز.

أَيَّامُ الصَّيْفِ: ياز كۈنلىرى.

﴿لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ﴾ «قرآن»: قۇرەيش قوغدالغانلىقلىرى ئۈچۈن، ئۇلار قىشلىق ۋە يازلىق سەپەرلىرىدە قوغدالغانلىقى ئۈچۈن...

فَصْلُ الصَّيْفِ: ياز پەسلى.

صَيْفَ شِتَاءَ: قىش-ياز، قىش-ياز دېمەستىن.

صَيْفِيٌّ: يازلىق؛ ياز پەسلىدە ئۆسىدىغان ئوت-چۆپ.

مَنْزِلٌ صَيْفِيٌّ: يازلىق داچا.

حِصَادٌ صَيْفِيٌّ: يازلىق يىغىم.

تَوْقِيتٌ صَيْفِيٌّ: يازلىق ۋاقىت.

مَطَرٌ صَيْفِيٌّ: ياز يامغۇرى.

عُطْلَةٌ صَيْفِيَّةٌ: يازلىق تەتىل.

صَيْقَبَانِيٌّ: ئەتىرچى، ئەتىر ساتقۇچى، خۇش پۇراق ماللار سودىگىرى.

صَيْقَلٌ ج صَيَاقِلُ وَ صَيَاقِلَةٌ: چاقچى، قىلىچ چاقلىغۇچى.

الصَّيْلَمُ: قىلىچ؛ مۇسىبەت، ئاپەت؛ قاتتىق ئىش؛ كۈندە بىر قېتىم تاماق يېمەك.

الصِّينُ: جۇڭگو.

جُمْهُورِيَّةُ الصِّينِ الشَّعْبِيَّةِ: جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى.

صِينِيٌّ: جۇڭگوغا مەنسۇپ، جۇڭگوچە، جۇڭگولۇق؛ بىر تۈرلۈك ساپال قاچا.

أَلْجِدَارُ الصِّينِيُّ: سەددىچىن سېپىلى.

الصِّينِيَّةُ: خەنزۇ تىلى، خەنزۇچە.

صِينِيَّةٌ ج صِينِيَّاتٌ وَ صَوَانِيٌّ: پەتنۇس، لېگەن، تەخسە.

صَيْهَدٌ: باياۋان، چۆل-جەزىرە.

صَيْهَدُ الرَّمْلِ: قۇملۇق.

صَيْهُودٌ: باياۋان، چۆل-جەزىرە.

صَيْهُورٌ: كۆيتۈغۇل.

صَيْهُورٌ ج صَيَاهِيرُ: جاۋەن، چىنە-قاچا ئىشكاپى.

صِيْوَانٌ ج صَوَاوِينُ: چېدىر.

صِيْوَانُ الْأُذُنِ: تاشقى قۇلاق.

صُيَّابٌ. صُيَّابَةٌ: ساپ، تازا، مېغىزلىق، جەۋھىرى، نوقۇل.

صَيَّاحٌ: غوۋغاچى، جېنىنىڭ بارىچە تۇۋلىغۇچى.

دِيكٌ صَيَّاحٌ: توختىماي چىللايدىغان خوراز.

صَيَّادٌ ج صَيَّادُونَ: ئوۋچى.

صَيَّادُ سَمَكٍ: بېلىقچى.

صَيَّادُ السَّمَكِ: بېلىقچى قۇش.

صَيَّادُ الْأَسْمَاكِ: بېلىقچىلار.

صَيَّادُ الْوَحْشِ: يىرتقۇچلارنى تۇتقۇچىلار.

صَيِّبٌ: يامغۇرلۇق بۇلۇت.

﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ﴾

«قۇرئان»: ياكى ئۇلار زۇلمەتلىك، گۈلدۈرمامىلىق ۋە چاقماقلىق قاتتىق يامغۇردا قالغان ... كىشىلەرگە ئوخشايدۇ.

صَيِّتٌ ج صَيِّتُونَ: ئاۋازلىق.

رَجُلٌ صَيِّتٌ: ئاۋازلىق ئادەم.

صَيَّحَ يُصَيِّحُ تَصْيِيحًا: توۋلىدى، ۋارقىرىدى، قاتتىق توۋلىدى.

صَيَّحَ عَلَى عُمَّالِهِ: ئىشچىلىرىغا ۋارقىرىدى.

صَيَّرَ يُصَيِّرُ تَصْيِيرًا: ئۆزگەرتتى، ئايلاندۇرۇۋەتتى.

صَيَّرَ الْحَدِيدَ مِفْتَاحًا: تۆمۈردە ئاچقۇچ ياسىدى.

تُصَيِّرُ الْحَرَارَةُ الْمَاءَ بُخَارًا: ئىسسىق سۇنى پارغا ئايلاندۇرىدۇ.

صَيَّفَ يُصَيِّفُ تَصْيِيفًا بِالْمَكَانِ: مەلۇم جايدا يازلىدى، يازنى ئۆتكۈزدى.

صَيَّفَ عَلَى شَاطِئِ الْبَحْرِ: دېڭىز بويىدا يازلىدى.

صَيِّفٌ. صَيِّفَةٌ: يازلىق، يازلىق يامغۇر.